

EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Ghidul
profesorului

Clasa a XII-a

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

EDUCAȚIE PENTRU ' SOCIETATE

**Ghidul
profesorului**

Clasa a XII-a

Chișinău 2021

Ghidul profesorului la disciplina „Educație pentru societate” a fost elaborat și tipărit cu suportul proiectului Consiliului Europei „Educație pentru democrație în Republica Moldova” în baza Memorandumului de colaborare între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) al Republicii Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Consiliul Europei (CoE) și Fondul Națiunilor Unite pentru Populație în Republica Moldova pentru perioada ianuarie 2019 – noiembrie 2022.

Proiectul „Educație pentru democrație în Republica Moldova” este realizat de Consiliul Europei cu suportul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în cadrul programului „Moldova: Promovarea Implicării Civice Active”. Scopul proiectului este de a contribui la o societate incluzivă, pașnică și democratică în Republica Moldova prin consolidarea capacității sistemului de învățământ din Republica Moldova de a dezvolta cunoștințele și competențele necesare elevilor pentru a deveni cetățeni angajați civic.

Autori:

Olga Elpujan
Diana Galanton
Călin Rus
Oana Nestian-Sandu

Coordonatori:

Corina Lungu (MEC)
Dumitru Lazur (CoE)

Redactor: Aliona Zgardan-Crudu

Design și machetare: Bons Offices

Acest ghid este distribuit gratuit.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Educație pentru societate: Ghidul profesorului:

Clasa a 12-a / Olga Elpujan, Diana Galanton, Călin Rus, Oana Nestian-Sandu; coordonatori: Corina Lungu, Dumitru Lazur ; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. – Chișinău: S. n., 2021 (Bons Offices SRL). – 144 p.: tab.

Este proprietate a Min. Educației și Cercet. al Rep. Moldova și a Consiliului Europei. – Apare cu sprijinul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Coop. – 2500 ex.

ISBN 978-9975-87-861-6.

373.5.017(072)

E 19

Cuprins

CUVÂNT INTRODUCATIV	4
INTRODUCERE	5
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: PARTICIPAREA LA DEMOCRAȚIE PRIN MEDIA	18
Lecția introductivă	18
Lecția 1. Mass-media – un instrument al puterii și comunicării	24
Lecția 2. Mesajele mass-media: de la informare la manipulare	28
Lecția 3. Responsabilitatea legală și responsabilitatea morală	32
Lecția 4. Participarea în mediul online	36
Lecția 5. Comportamentul consumatorului de media – receptor și emițător de informație	40
Lecția 6. Elaborarea știrilor	43
Lecția 7. Reflecție asupra experienței de învățare	46
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: TINERII ÎN ACȚIUNE. SOLUȚII LA PROBLEMELE COMUNITĂȚII	49
Lecțiile 1-2. Identificarea problemelor din comunitate ce pot fi obiectul unor acțiuni de voluntariat	53
Lecția 3. Discutarea și selectarea problemei/problemelor	58
Lecția 4. Cercetarea și colectarea de date pentru determinarea intervențiilor	62
Lecțiile 5-6. Stabilirea scopului, obiectivelor și planului de acțiuni	67
Lecțiile 7-8. Monitorizarea activităților de voluntariat	74
Lecțiile 9-10. Elaborarea unui raport de activitate voluntară	77
Lecțiile 11-12. Organizarea unui eveniment de prezentare	82
Lecțiile 13-14. Reflectarea asupra experienței de învățare	85
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: CONSIMȚĂMÂNT PRIN DISENSIUNE	89
Lecția 1. Obiectivele unității. Importanța și manifestările pluralismului politic	89
Lecția 2. Obiectivele unității. Importanța și manifestările pluralismului politic	96
Lecția 3. Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor	101
Lecția 4. Compromisul – prețul pentru sprijin și acord	106
Lecția 5. Reflecție asupra experienței de învățare	110
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: MAJORITATE ȘI MINORITATE ÎNTR-O DEMOCRAȚIE	113
Lecția 1. Decizia majorității	113
Lecțiile 2-3. Protecția minorității	117
Lecțiile 4-5. Relații majoritate-minoritate	120
Lecția 6. Reflecție asupra experienței de învățare	126
Lecție de reflecție asupra unităților de învățare (an de studii/ciclu liceal)	129
PROIECTAREA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE	132
Unitatea de învățare: Participarea la democrație prin media	132
Unitatea de învățare: Învățarea bazată pe proiect: Tinerii în acțiune. Soluții pentru problemele comunității	134
Unitatea de învățare: Consimțământ prin disensiune	135
Unitatea de învățare: Majoritate și minoritate într-o democrație	136

Cuvânt introductiv

Dragi profesori,

Educația are un rol esențial în constituirea viitorului și reflectă lumea pe care vrem să o pregătim pentru generațiile următoare.

Școlii îi revine misiunea să-i pregătească pe elevi/eleve să devină cetățeni activi și responsabili într-o societate complexă, multiculturală cu o evoluție rapidă. În era inteligenței artificiale este important de a echipa elevii/elevele noștri/noastre cu valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică care să le permită să ia decizii responsabile în ceea ce privește viitorul lor.

Ghidul profesorului la disciplina *Educația pentru societate* este un instrument practic și o continuare logică a unităților de conținut prevăzute de curriculum la disciplina *Educație pentru societate*. Acest ghid este destinat cadrelor didactice pentru a sprijini procesul de învățare la clasă centrat pe formarea competențelor pentru cultura democratică. Accentul este pus pe crearea condițiilor relevante pentru elevi/eleve ca să-și dezvolte potențialul deplin, în moduri și într-un ritm potrivit pentru ei/ele și influențat de ei/ele înșiși.

Activitățile dezvoltate în Ghidul profesorului sunt doar niște contexte de învățare care permit elevilor/elevelor să formeze/dezvolte/manifeste competențele pentru cultura democratică. Profesorul la clasă este în drept să decidă asupra consecutivității unităților de învățare și/sau elaborării propriului proiect didactic.

Pentru a urmări finalitatea educațională recomandăm combinarea celor trei tipuri de învățare:

- ▷ elevilor/elevelor li se oferă oportunități de a rezolva sarcini, fiind încurajați să persevereze, fiindu-le recunoscut și cel mai mic succes. Această dimensiune afectivă și bazată pe experiența procesului de învățare înseamnă „învățare prin” democrație.
- ▷ capacitatea de a-și utiliza posibilitățile într-un anumit context sau într-o anumită situație înseamnă „învățare pentru” democrație.
- ▷ achiziția de cunoștințe și dobândirea unei înțelegeri critice a acestora reprezintă „învățarea despre” democrație.

Activitățile de învățare recomandate în Ghidul profesorului sprijină cadrele didactice în aplicarea Metodologiei de evaluare prin descriptori la disciplina *Educație pentru societate* și în asigurarea coerenței între activitățile de învățare și evaluare la disciplină.

Autorii speră că lucrarea va contribui la sporirea calității procesului educațional la disciplina *Educație pentru societate*, centrat pe formarea/dezvoltarea competențelor (și nu pe conținuturi), axat pe nevoile și interesele elevilor.

Autorii ghidului

Introducere

DE LA CURRICULUM LA PRACTICA DIDACTICĂ

Acest ghid reprezintă un instrument de sprijin pentru profesori în aplicarea curriculumului la disciplina reconceptualizată Educație pentru societate, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iunie 2018.

Curriculumul precizează, pe lângă competențele specifice disciplinei, în privința cărora sunt prezentate detalii în secțiunea următoare a ghidului, unitățile de competență, unități de conținuturi recomandate, precum și sugestii de activități de învățare și produse școlare realizate.

Având în vedere faptul că, după cum se arată în partea introductivă a curriculumului, este vorba despre un curriculum centrat pe competențe, nu pe conținuturi, este esențial modul în care profesorul planifică, organizează și realizează activitățile didactice.

Curriculumul prezintă, de asemenea, o serie de repere privind strategiile didactice, care sunt completate cu aspecte referitoare atât la conținuturi, cât și la strategiile de predare-învățare, în ghidul de implementare a curriculumului. Rolul principal al acestui ghid este de a facilita activitatea profesorilor, prin oferirea exemplurilor de activități de învățare ce corespund cerințelor curriculumului și care să poată fi mai ușor luate ca bază în planificarea didactică. Aceste exemple de lecții reprezintă elementul central al ghidului, dar ele trebuie privite ca sursă de inspirație și adaptate de către profesori la nevoile și situația clasei și școlii, urmărindu-se în permanență modul în care acestea contribuie la dezvoltarea competențelor specifice disciplinei. Exemplele de activități de învățare sunt preluate și adaptate din mai multe publicații ale Consiliului Europei, în special din manualele de Educație pentru Cetățenie Democratică, Repere – Manualul de educație pentru drepturile omului cu tinerii – și Compasito – Manualul de educație pentru drepturile omului pentru copii.

Un alt rol important al acestui ghid este de a sprijini profesorii în aplicarea metodologiei de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate și în asigurarea coerenței între activitățile de învățare și evaluarea competențelor elevilor. Este propusă o structurare a demersului didactic în acord cu metodologia de evaluare care să faciliteze înțelegerea de către elevi și profesori a evaluării ca parte a procesului de învățare și nu ca element separat de procesul de învățare.

COMPETENȚELE SPECIFICE DISCIPLINEI

La disciplina Educație pentru societate, competențele specifice disciplinei sunt preluate din Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică, adoptat de Consiliul Europei. Acestea cuprind 20 de valori, atitudini, abilități și elemente de cunoștințe și înțelegere critică.

Pentru a putea asigura dezvoltarea acestora la elevi, este esențial ca profesorii să aibă o înțelegere clară a elementelor modelului de competențe pentru cultură democratică. În acest sens, în continuare sunt prezentate aceste elemente de competență, cu precizarea unor aspecte ce completează scurta descriere inclusă în curriculum.

VALORI

Valorile sunt convingeri generale despre scopurile dezirabile pe care oamenii ar trebui să se străduiască să le realizeze în viață. Acestea motivează acțiunile și servesc ca principii orientative pentru

luarea unei decizii cu privire la modul de a acționa. Valorile transcend acțiuni și contexte specifice și au o însușire normativă și prescriptivă cu privire la ce s-ar cuveni să se facă sau să se gândească în diferite situații. Fără o precizare a valorilor importante pentru o societate democratică și interculturală, restul elementelor de competență din cadrul modelului ar putea servi multor altor tipuri de ordine politică, inclusiv celor de tip nedemocratic. De exemplu, cineva poate fi un cetățean responsabil, cu bune abilități de comunicare și bine informat din punct de vedere politic într-o dictatură de tip totalitar, dacă ar exista un alt tip de valori la baza judecăților, deciziilor și acțiunilor sale. Astfel, valorile pe care le conține modelul cadrului de referință se află în centrul competenței democratice și sunt esențiale pentru caracterizarea acestui tip de competență.

■ VALORIZAREA DEMNITĂȚII UMANE ȘI A DREPTURILOR OMULUI

Primul set de valori se bazează pe convingerea generală că toate ființele umane au aceeași valoare, aceeași demnitate, au dreptul la același respect, aceleași drepturi ale omului, libertăți fundamentale și ar trebui să fie tratate ca atare. Aceasta presupune convingerea că drepturile omului sunt universale, inalienabile și indivizibile și se aplică tuturor, fără deosebire. Drepturile omului asigură setul minim necesar de mijloace de protecție esențiale pentru o viață demnă și asigură o bază esențială pentru libertate, egalitate, dreptate și pace în lume.

■ VALORIZAREA DIVERSITĂȚII CULTURALE

Al doilea element al modelului de competență se bazează pe convingerea generală că alte afilieri culturale, variabilitatea și diversitatea culturală și pluralismul perspectivelor, punctelor de vedere și practicilor ar trebui să fie privite pozitiv, apreciate și prețuite. Aceasta presupune că diversitatea culturală este un bun al societății, că oamenii pot învăța și beneficia de pe urma perspectivelor diverse ale altora și că diversitatea culturală ar trebui să fie promovată și protejată. Interacțiunea între oameni, indiferent de diferențele culturale percepute, ar trebui bazată pe dialog intercultural, în scopul asigurării conviețuirii ca egali în societate. Există o potențială tensiune între valorizarea drepturilor omului și valorizarea diversității culturale: într-o societate care a adoptat drepturile omului ca valoare fundamentală, valorizarea diversității culturale va avea anumite limite, impuse de nevoia de a promova, respecta și apăra drepturile omului și libertățile altor oameni. Astfel, diferitele credințe și practici culturale ar trebui să fie apreciate doar dacă nu încalcă drepturile omului și libertățile fundamentale.

■ VALORIZAREA DEMOCRAȚIEI, DREPTĂȚII, ECHITĂȚII, EGALITĂȚII ȘI A STATULUI DE DREPT

Al treilea set de valori se bazează pe o serie de convingeri legate de felul în care ar trebui să funcționeze și să fie guvernate societățile. Toți cetățenii ar trebui să poată participa la fel (direct sau indirect, prin reprezentanți aleși) la procedurile prin care sunt formulate și stabilite legile ce servesc pentru a organiza societatea, să se implice activ în procedurile democratice care funcționează la nivelul societății lor (aceasta însemnând inclusiv dreptul de a nu participa în anumite cazuri, din motive ce țin de conștiință sau de situație). Deciziile trebuie luate de majoritate, dar trebuie să fie asigurat și tratamentul corect și echitabil al minorităților de orice fel. Dreptatea socială, echitatea și egalitatea ar trebui să funcționeze la toate nivelurile societății. Statul de drept presupune ca toți membrii societății să fie tratați corect, echitabil, imparțial și la fel, în conformitate cu legile care se aplică tuturor.

ATITUDINI

O atitudine reprezintă orientarea mentală generală pe care o adoptă o persoană față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, un grup, o instituție, o problemă, un eveniment, un simbol). Atitudinile au, de obicei, patru componente: o convingere sau opinie despre obiectul atitudinii, o

emoție sau un sentiment față de obiect, o evaluare (pozitivă sau negativă) a obiectului și o tendință de a se comporta într-un anumit fel față de obiect.

■ DESCHIDEREA FAȚĂ DE ALTERITATE CULTURALĂ ȘI FAȚĂ DE ALTE CONVINGERI, VIZIUNI ASUPRA LUMII ȘI PRACTICI

Deschiderea este o atitudine, fie față de alte persoane care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite de cele proprii, fie față de viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici care diferă de cele proprii. Deschiderea implică sensibilitate față de diversitatea culturală, curiozitate și interes pentru a învăța despre alte orientări, afilieri culturale și alte viziuni asupra lumii, convingeri, valori și practici, precum și dispoziția de a amâna judecarea și neîncrederea în ceea ce este diferit și de a analiza propriile convingeri, valori și practici. Deschiderea presupune, de asemenea, disponibilitatea emoțională de căutare de oportunități pentru dezvoltarea de relații cu alții, care sunt percepuți ca fiind diferiți de sine.

■ RESPECTUL

Respectul este o atitudine de apreciere, recunoaștere și considerație față de cineva sau ceva (de exemplu, o persoană, o convingere, un simbol, un principiu, o practică). Un tip de respect care este deosebit de important în contextul unei culturi a democrației este respectul acordat altor persoane, care sunt percepute ca având afilieri culturale diferite sau convingeri, opinii sau practici diferite de cele proprii. Acest tip de respect nu impune minimalizarea sau ignorarea diferențelor propriu-zise, ce pot exista între sine și celălalt, care uneori pot fi semnificative și profunde, nici nu necesită aprobarea, adoptarea sau „convertirea” la ceea ce este respectat. În schimb, este o atitudine care implică aprecierea demnității și dreptului celeilalte persoane de a avea acele afilieri, convingeri, opinii sau practici, recunoscând și confirmând, în același timp, diferențele care există între sine și celălalt. Atitudinea de respect este necesară pentru a facilita interacțiunea democratică și dialogul cu alți oameni.

Totuși, respectul trebuie să aibă anumite limite: nu trebuie să se manifeste respect față de conținutul convingerilor și opiniilor sau stilurilor de viață și practicilor care încalcă demnitatea, drepturile omului și libertățile altora. Din perspectiva drepturilor omului, dreptul altei persoane la libertatea convingerilor trebuie să fie respectat întotdeauna, dar nu se poate acorda respect conținutului convingerilor care urmăresc să împiedice sau să încalce demnitatea, drepturile omului și libertățile fundamentale ale altora. În cazul convingerilor al căror conținut nu poate fi respectat, restricțiile se aplică nu dreptului de a avea convingerile respective, ci libertății de a manifesta acele convingeri, dacă astfel de restricții sunt necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii publice sau protecția drepturilor și libertăților altora (a se vedea Articolul 9 din Convenția europeană a drepturilor omului).

Conceptul de „respect” reflectă mai bine decât conceptul de „toleranță” atitudinea care este necesară pentru o cultură a democrației. Toleranța poate, în unele contexte, să transmită conotația îndurării pur și simplu sau a împăcării cu starea de diferență și o atitudine de superioritate, de la cineva care tolerează la cineva sau ceva care este tolerat. Respectul se bazează pe recunoașterea demnității, drepturilor și libertăților celorlalți și a relației de egalitate între sine și ceilalți.

■ SPIRITUL CIVIC

Spiritul civic reprezintă o atitudine de solidaritate și datorie față de o comunitate sau de un grup social, dincolo de persoanele apropiate din familie sau grupul de prieteni. Există numeroase tipuri de grupuri care pot fi relevante în acest sens, de exemplu, oamenii care locuiesc într-o anumită zonă geografică (cum ar fi un cartier, un oraș, o țară, un grup de țări sau chiar întreaga lume, în cazul

„comunității globale”), un grup bazat pe diferite criterii de apartenență (etnia, religia, preferința pentru anumite activități etc.) sau orice alt fel de grup social sau cultural căruia persoana simte că-i aparține. Fiecare persoană aparține unor grupuri multiple și poate avea spirit civic față de acestea. Desigur, spiritul civic se aplică, în cazul elevilor, în mod special în raport cu clasa din care fac parte și cu școala în care învață.

■ RESPONSABILITATEA

Responsabilitatea este o atitudine față de propriile acțiuni. Aceasta apare atunci când o persoană are obligația de a acționa într-un anumit mod și merită laude sau reproșuri, pentru că a acționat sau nu în acel mod. O persoană responsabilă are capacitatea să reflecteze la propriile acțiuni, să formuleze intenții despre modul de a acționa și să execute acțiunile pentru care a optat. Responsabilitatea poate necesita curaj, în măsura în care luarea unei atitudini pe bază de principii te poate impune să acționezi pe cont propriu, împotriva normelor comunității, sau să contești o decizie colectivă pe care o consideri greșită. Astfel, poate exista uneori o tensiune între spiritul civic și responsabilitatea morală.

■ AUTOEFICACITATEA

Autoeficacitatea este o atitudine față de sine. Aceasta implică încredere în propria capacitate de a întreprinde acțiuni necesare pentru a realiza anumite obiective. Această încredere necesită, la rândul său, convingerea că poți să înțelegi ceea ce se cere, să formulezi judecăți corespunzătoare, să selectezi metode potrivite pentru a realiza anumite sarcini, să depășești obstacole, să influențezi ceea ce se întâmplă în jurul tău.

■ TOLERANȚA LA AMBIGUITATE

Toleranța la ambiguitate reprezintă o atitudine față de situații în care este perceput un grad semnificativ de incertitudine și în care sunt posibile interpretări multiple, uneori chiar opuse sau incompatibile. Astfel, termenul *toleranță* trebuie înțeles aici, mai degrabă, în sensul său pozitiv, „de a accepta și a primi ambiguitatea”, decât în sensul negativ, de „a îndura sau de a se împăca cu ambiguitatea”. Astfel, toleranța la ambiguitate implică recunoașterea faptului că pot să existe perspective și interpretări multiple ale unei situații și că propria perspectivă poate să nu fie cu nimic mai bună decât perspectivele altora, acceptarea complexității, a contradicțiilor și a lipsei de claritate, precum și disponibilitatea de a-și asuma sarcini și atunci când există numai informații incomplete sau parțiale, printr-o abordare constructivă.

Este important să nu se confunde conceptul de „toleranță la ambiguitate” cu cel de „toleranță”, menționat în definiția respectului.

ABILITĂȚI

O abilitate reprezintă capacitatea de a pune în practică tipare complexe, bine organizate, de gândire sau de comportament, într-o manieră adaptivă, pentru a îndeplini un anumit scop sau obiectiv.

■ ABILITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE AUTONOMĂ

Abilitățile de învățare autonomă sunt abilitățile de care o persoană are nevoie pentru a desfășura, a organiza și a-și evalua activitatea de învățare, în funcție de nevoile proprii, într-o manieră dirijată de sine și după propriile reguli, fără a fi îndemnată de alții. Aceste abilități sunt importante pentru o cultură a democrației, fiindcă le oferă oamenilor posibilitatea să învețe singuri despre aspectele politice, civice și culturale ale vieții, apelând la surse multiple și diverse, la îndemână și nu numai,

în loc să se bazeze doar pe agenți din mediul lor imediat, care să le ofere informații despre aceste probleme.

■ ABILITĂȚILE DE GÂNDIRE CRITICĂ ȘI ANALITICĂ

Abilitățile de gândire analitică sunt abilitățile necesare pentru a analiza materiale de orice fel (de exemplu, texte, argumente, interpretări, controverse, evenimente, experiențe), în mod sistematic și logic, prin acțiuni precum: descompunerea materialelor și elementelor constitutive; interpretarea semnificației fiecărui element; examinarea elementelor în raport cu alte elemente; identificarea contradicțiilor și discrepanțelor; extragerea rezultatelor analizei pentru a formula concluzii logice și justificabile cu privire la întreg.

Abilitățile de gândire critică sunt abilitățile necesare pentru a evalua și a emite judecăți despre materiale de orice fel, prin acțiuni precum: evaluări în baza coerenței interne și a coerenței cu experiența și dovezile disponibile; judecăți cu privire la valabilitatea, exactitatea, acceptabilitatea, veridicitatea, adecvarea, utilitatea și/sau caracterul persuasiv al materialelor analizate; evaluarea ideilor preconcepționale și a motivelor celor care au creat materialele; elaborare de soluții alternative; estimarea argumentelor pro și contra; extragerea rezultatelor într-un mod organizat și coerent.

■ ABILITĂȚILE DE ASCULTARE ȘI OBSERVARE

Abilitățile de ascultare și observare sunt abilități necesare pentru a înțelege ce spun alți oameni și pentru a învăța din comportamentul altor oameni. Pentru a înțelege ce spun alți oameni, este nevoie de o ascultare activă – a fi foarte atent nu doar la ce se spune, ci și la cum se spune, prin tonul utilizat, volum, sonoritate, ritmul și fluența vocii, a fi atent și la limbajul corporal care însoțește vorbirea, în special la mișcările ochilor, expresiile feței și gesturi.

■ EMPATIA

Empatia reprezintă setul de abilități necesare pentru a înțelege și a se raporta la gândurile, convingerile și sentimentele altor oameni și a vedea lumea din perspectiva acestora. Empatia presupune capacitatea de a ieși din propriul cadru de referință psihologic și capacitatea de a percepe și de a înțelege cadrul de referință psihologic și perspectiva altei persoane. Această abilitate este fundamentală pentru înțelegerea afilierilor culturale, a viziunilor asupra lumii, convingerilor, intereselor, emoțiilor, dorințelor și nevoilor altor oameni.

■ FLEXIBILITATEA ȘI ADAPTABILITATEA

Flexibilitatea și adaptabilitatea oferă posibilitatea adaptării într-un mod pozitiv la noutate și schimbare, la așteptările sociale sau culturale, la stilurile de comunicare și comportamentele altor oameni. Ele permit ajustarea tiparelor de gândire, simțire sau comportament ca răspuns la noi împrejurări neprevăzute, experiențe, întâlniri și informații. Flexibilitatea și adaptabilitatea, astfel definite, trebuie să fie distinse de adaptarea neprincipială sau oportunistă a comportamentului pentru beneficiul sau câștigul personal. De asemenea, ele trebuie distinse de adaptarea impusă cu forță din exterior.

■ ABILITĂȚILE LINGVISTICE, DE COMUNICARE ȘI PLURILINGVE

Abilitățile lingvistice, de comunicare și plurilingve sunt abilitățile necesare pentru a comunica eficient și adecvat cu alți oameni. Acestea includ, printre altele, capacitatea de exprimare a propriilor convingeri, opinii, interese și nevoi, explicând și clarificând idei, susținând, promovând, argumentând, judecând, discutând, dezbătând, convingând și negociind, capacitatea de a utiliza mai multe limbi sau variante de limbi, capacitatea de a se exprima cu încredere și fără agresiune, într-un mod care respectă demnitatea și drepturile altor persoane, capacitatea de a recunoaște diferite convenții

de comunicare (verbală și nonverbală) și de a-și adapta și modifica propriul comportament la contextul cultural predominant, capacitatea de a adresa întrebări de clarificare într-un mod adecvat și sensibil și de a gestiona dificultățile în comunicare, de exemplu, cerându-le celorlalți să repete sau să reformuleze sau oferind reformulări, corectări sau simplificări ale comunicărilor proprii care au fost greșit înțelese, precum și capacitatea de a acționa ca mediator lingvistic în interacțiunile interculturale.

■ ABILITĂȚILE DE COOPERARE

Abilitățile de cooperare sunt abilitățile necesare pentru participarea alături de alții la activități, sarcini și acțiuni comune și se referă la exprimarea punctelor de vedere și a opiniilor în contextul unui grup, la încurajarea celorlalți membri ai grupului să-și exprime punctele de vedere și opiniile într-un astfel de context, ajungerea la un consens sau compromis în cadrul unui grup, stabilirea obiectivelor grupului și urmărirea lor, aprecierea potențialului și contribuției tuturor membrilor grupului, încurajarea și motivarea altor membri ai grupului, împărtășirea cunoștințelor, experienței sau expertizei relevante cu grupul.

■ ABILITĂȚILE DE GESTIONARE A CONFLICTELOR

Abilitățile de gestionare a conflictelor sunt abilitățile necesare pentru a aborda, gestiona și aplană conflictele într-un mod pașnic și se referă la reducerea sau prevenirea agresiunii și negativității și la crearea unui mediu în care oamenii să se simtă liberi să-și exprime diferitele opinii și preocupări fără frica de reprimare; recunoașterea diferențelor de putere și/sau statut ale părților aflate în conflict și luarea de măsuri pentru a reduce impactul posibil al unor astfel de diferențe asupra comunicării dintre acestea; gestionarea eficientă și reglarea emoțiilor; ascultarea și înțelegerea diferitor perspective ale părților implicate în conflicte; contracararea sau reducerea interpretărilor greșite; identificarea elementelor comune în baza cărora se poate construi un acord între părțile aflate în conflict; identificarea opțiunilor de aplanare a conflictelor și perfecționarea compromisurilor sau soluțiilor posibile.

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ

Cunoștințele se referă la informațiile deținute pe o anumită temă. Termenul *înțelegere critică* este utilizat pentru a sublinia nevoia ca, în contextul proceselor democratice și interculturale, înțelegerea și aprecierea semnificațiilor asociate informațiilor să implice reflecția activă și evaluarea critică a ceea ce se înțelege și se interpretează.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA SINE

Cunoașterea și înțelegerea critică a sinelui presupun cunoașterea și înțelegerea propriilor afilieri culturale, a propriei perspective asupra lumii, precum și a modului în care acestea influențează percepțiile, judecățile și reacțiile față de alte persoane. Aceasta include cunoașterea și înțelegerea supozițiilor și a ideilor preconceptuate care stau la baza propriei perspective asupra lumii; conștientizarea propriilor emoții, sentimente și motivații, în special în contextele care presupun comunicarea și cooperarea cu alți oameni, precum și cunoașterea și înțelegerea limitelor propriei competențe și expertize.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Cunoașterea și înțelegerea critică a limbii și comunicării se referă la cunoașterea convențiilor de comunicare verbală și nonverbală acceptabile din punct de vedere social, valabile pentru limba folosită (limbile folosite), înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot urma

convenții de comunicare verbală și nonverbală diferite de cele proprii, care au sens din perspectiva lor, chiar și atunci când folosesc aceeași limbă, înțelegerea faptului că persoanele cu afilieri culturale diferite pot percepe semnificațiile comunicărilor în moduri diferite, înțelegerea impactului social și a efectelor diferitor stiluri de comunicare, inclusiv înțelegerea felului în care diferite stiluri de comunicare pot intra în conflict sau duce la o întrerupere a comunicării, înțelegerea felului în care limba se leagă de supoziții, idei preconcepute, percepții, convingeri și judecăți.

■ CUNOȘTINȚELE ȘI ÎNȚELEGEREA CRITICĂ REFERITOARE LA LUME

Cunoașterea și înțelegerea critică a lumii se referă, în cadrul modelului competențelor pentru cultură democratică, în special la următoarele aspecte:

- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la politică și la legi (inclusiv la luarea deciziilor democratice, la nivel de clasă, școală și societate);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la drepturile omului, inclusiv la drepturile copilului;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la cultură (conceptul de „cultură” în general și impactul pe care îl au apartenențele culturale asupra oamenilor) și culturi (aspecte specifice referitoare la anumite grupuri culturale);
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la religii;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la istorie;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la mass-media;
- cunoștințe și înțelegere critică referitoare la economie, mediu și sustenabilitate.

Anumite aspecte ale acestor competențe se dezvoltă și la alte discipline, iar la disciplina Educație pentru societate trebuie avută în vedere dezvoltarea treptată, la diferite niveluri de profunzime, a acestor competențe, pe parcursul întregii perioade de studii, fără a fi necesar ca toate aspectele acestor competențe să fie abordate în timpul unui an școlar.

De asemenea, planificarea activităților de învățare și procesul de evaluare a elevilor trebuie să țină cont de faptul că aceste elemente de competență se dezvoltă în mod integrat, în diferite configurații, și nu separat, una câte una.

EVALUAREA ȘI DESCRIPTORII DE COMPETENȚĂ

Pentru fiecare din cele 20 de competențe din Cadrul de Referință al Competențelor pentru Cultură Democratică, Consiliul Europei a conceput și testat descriptorii de competență, care au scopul:

- de a sprijini evaluarea nivelului actual de dezvoltare a fiecărei competențe al unei persoane sau al unui grup, pentru a identifica arii de dezvoltare ulterioară și nevoi de învățare sau pentru a stabili nivelul obținut după o perioadă de învățare;
- de a servi ca referință sau instrument pentru profesioniștii din domeniul educației în elaborarea, implementarea și evaluarea intervențiilor educaționale în contexte formale și non-formale.

Descriptorii sunt afirmații formulate pozitiv care se referă la un comportament observabil concret al unei persoane cu un anumit nivel de competență.

Există mai multe modalități prin care o persoană poate exprima, printr-un comportament observabil, gradul în care stăpânește orice competență. Totuși, existența unor comportamente validate ca indicând o anumită competență permite operaționalizarea competențelor și definirea activităților de învățare care să contribuie la dezvoltarea competențelor respective.

Folosirea descriptorilor de competență este strâns legată de observare. Realizată în mod regulat, observarea devine parte integrantă a procesului de predare-învățare. În viața lor profesională cotidiană, profesorii sunt observatori experimentați ai elevilor, chiar dacă nu întotdeauna sunt

conștienți de felul în care observă și de ceea ce observă sau de felul în care procesează rezultatele acestei observări. Totuși, atunci când se observă comportamentul elevilor și se folosesc ca reper descriptorii, procesul trebuie să aibă un scop și să fie planificat cu grijă.

În acest context, trebuie luate în considerare câteva aspecte:

- Observarea trebuie să se realizeze astfel încât să nu perturbe procesul de învățare sau să îi facă pe elevi să se simtă incomod.
- Observarea trebuie să cuprindă o varietate de situații, incluzând răspunsul elevului la sarcini specifice, munca individuală din sala de clasă, interacțiunile cu profesorul și cu ceilalți colegi în timpul activităților comune, precum și comportamentul în timpul pauzelor, înainte și după lecții sau în timpul activităților extracurriculare.
- Deoarece într-o anumită situație este probabilă mobilizarea unui ansamblu de elemente ale modelului de competențe pentru cultură democratică, este necesară relaționarea comportamentelor cu un set de descriptori și nu doar cu un singur descriptor.
- Observarea trebuie să se concentreze asupra comportamentului verbal, paraverbal și nonverbal și să ia în considerare, pe lângă ceea ce se spune și se face, aspecte precum contactul vizual, atitudinile, exprimarea emoțiilor etc.
- Observarea comportamentului reflectat de un anumit descriptor nu trebuie să se bazeze doar pe prima impresie, pe convingeri, așteptări și preferințe personale ale profesorului sau pe vreun moment specific sau activitate specifică. O anumită manifestare a unui comportament poate fi și accidentală sau generată de factori de care profesorul nu este conștient, în vreme ce lipsa manifestării unui comportament poate fi rezultatul faptului că elevului nu i s-a dat șansa de a manifesta acel comportament.

Observarea comportamentului bazată pe descriptori este un instrument eficace pentru diagnosticarea decalajelor de învățare, făcând posibilă elaborarea de planuri personalizate bine direcționate și folosirea adecvată a strategiilor de diferențiere și/sau susținere a elevilor în procesul de învățare graduală.

Faptul că un elev nu manifestă într-o situație educațională comportamentul ilustrat de descriptor nu este suficient pentru a concluziona că acesta are un nivel mai scăzut de competență. Se poate ca în această situație specifică, la momentul respectiv, comportamentul să nu fi fost vizibil, însă în alte circumstanțe elevul ar putea fi capabil să manifeste comportamentul relevant.

Utilizarea descriptorilor permite, datorită faptului că aceștia sunt formulați în termeni pozitivi, să se identifice ceea ce pot face elevii, iar absența comportamentelor trebuie să orienteze intervențiile viitoare, nu să fie utilizată pentru a-i eticheta negativ.

Metodologia de evaluare la disciplina Educație pentru societate prevede pentru fiecare an de studii un set de descriptori bazați pe descriptorii din Cadrul de referință al Consiliului Europei și identificați în raport cu unitățile de competență și cu activitățile de învățare sugerate. Prezentul ghid arată cum poate fi integrat în mod concret procesul de predare-învățare cu cel de evaluare în baza acestor descriptori.

PROIECTAREA ȘI REALIZAREA LECȚIILOR

■ IMPORTANȚA CENTRĂRII PE DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR

În proiectarea și realizarea lecțiilor, se pornește de la competențele specifice vizate prin unitatea de conținut respectivă. Conținuturile specifice, enumerate în curriculum la fiecare unitate de învățare, sunt conținuturi *recomandate*. Ele nu sunt obligatorii și nu trebuie luate ca atare. Ele trebuie analizate și văzute în ansamblu, servind în calitate de sursă de inspirație pentru lecții, dar nu să fie

o transpunere directă a acelor elemente. O lecție poate să vizeze mai multe elemente enumerate într-o unitate de conținut sau un element se poate regăsi în mai multe lecții. Aceste elemente de conținut sunt simple sugestii. Centrarea trebuie să se facă pe competențe și unitățile de învățare.

Este important să existe **o conexiune clară între competențele pentru cultură democratică, unitățile de învățare, descriptorii și activități**. În realizarea activităților la clasă, trebuie să se țină cont de competențele care se urmăresc a fi dezvoltate și de descriptorii selectați pentru identificarea dezvoltării lor. De asemenea, obiectivele lecțiilor trebuie să țină cont de competențele care urmează a fi dezvoltate. Obiectivele nu trebuie să fie numeroase, deoarece nu este real să ne așteptăm ca în 45 de minute să realizăm multe obiective. Recomandăm maximum trei obiective.

Este important ca modul de gândire și de realizare la clasă a activității să fie **centrat pe competențe**, nu pe conținuturi. Această abordare reprezintă o schimbare față de modul în care s-au desfășurat activitățile educative în trecut, o schimbare de paradigmă, o schimbare a modului de gândire și de acțiune.

ITINERARIILE DIDACTICE PARTICULARIZATE PENTRU FIECARE CLASĂ

Acest ghid urmărește să vă ofere oportunitatea de a crea **itinerarii didactice particularizate**. Respectând structura temelor la fiecare clasă și parcurgând cele patru unități de învățare la temele indicate, modul de parcurgere poate fi diferit de la o clasă la alta, ținând cont de:

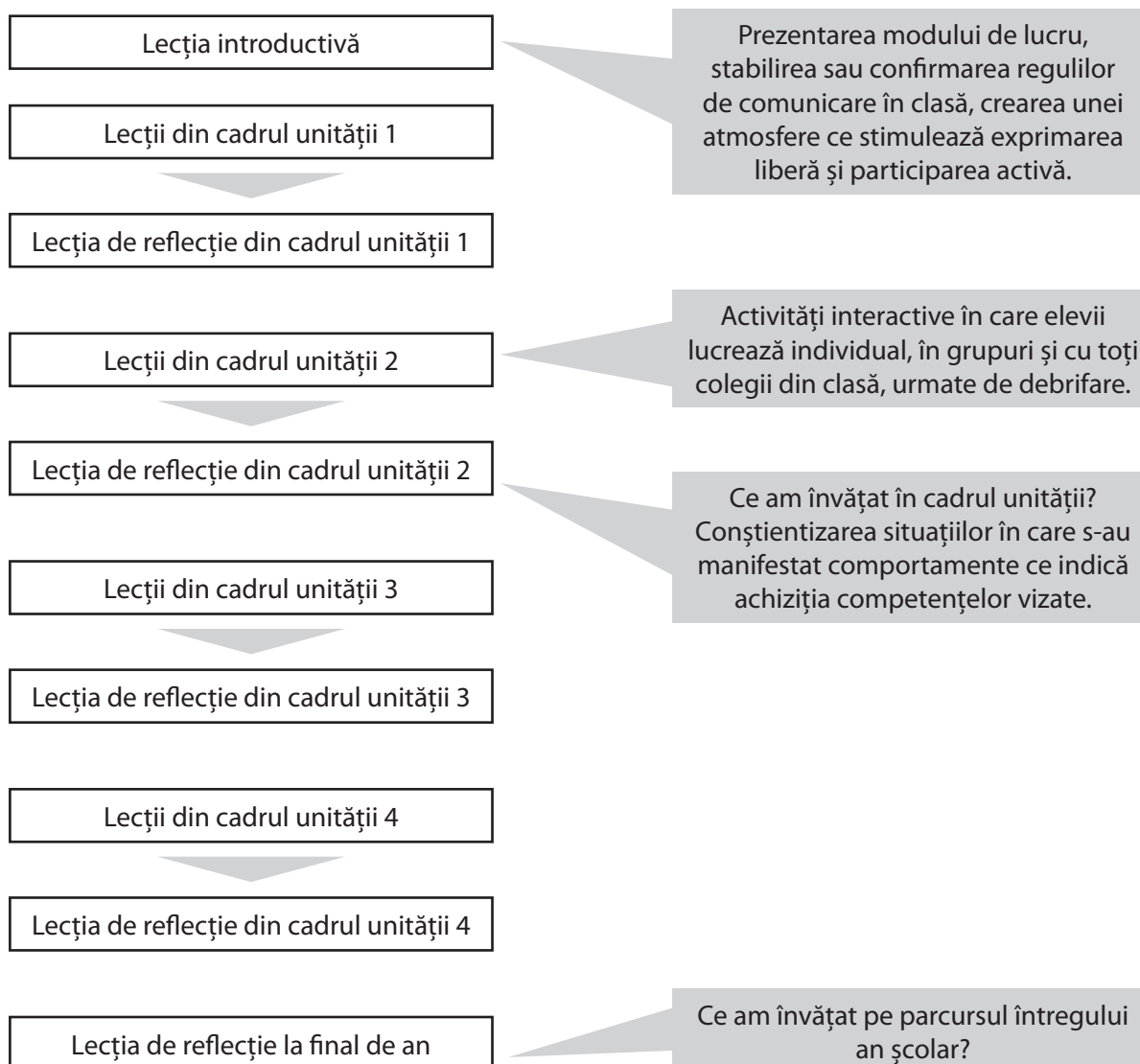
- nevoile și interesul elevilor;
- contextul local;
- preferințele și interesul profesorilor.

În ghid veți găsi exemple de activități care să permită generarea acestui itinerar particularizat. Cele patru unități de învățare nu trebuie să fie parcurse într-un număr egal de ore. În funcție de complexitatea lor, unele unități pot fi mai scurte, altele, mai lungi. La anumite clase, este posibil să fie potrivită abordarea unei teme pe o durată mai mare de timp, pentru a asigura dezvoltarea competențelor vizate.

STRUCTURA PROCESULUI DIDACTIC PE PARCURSUL UNUI AN ȘCOLAR

Având în vedere cele spuse mai sus, în acord cu metodologia de evaluare prin descriptorii la Educație pentru societate, prezentul ghid propune structurarea procesului didactic pe parcursul unui an școlar după cum urmează:

- lecție introductivă, în cadrul căreia să fie pregătiți elevii pentru implicarea activă în procesul de învățare și să fie creat un cadru adecvat pentru desfășurarea cu succes a lecțiilor;
- lecțiile corespunzătoare fiecărei unități de învățare, finalizate cu o lecție dedicată exclusiv reflecției pentru unitatea de învățare respectivă;
- lecție finală de reflecție, care încheie fiecare an școlar.

Avem, așadar, trei niveluri de reflecție, diferite, dar complementare, incluse în proces:

- reflecția de la finalul diferitor activități de învățare;
- lecția de reflecție de la finalul unității de învățare, în timpul căreia elevii conștientizează și exprimă ceea ce au învățat în cadrul setului de lecții respectiv;
- lecția de reflecție la final de an școlar, ce permite rememorarea întregii experiențe de învățare și completarea conștientizării competențelor dezvoltate, cu accent pe articularea între diferite unități de învățare.

Procedând în acest fel, se asigură atât climatul necesar pentru aplicarea principiilor de învățare recomandate, bazate pe interacțiune și reflecție, cât și un proces de evaluare a elevilor eșalonat și repartizat în mod echilibrat pe durata anului școlar.

Astfel, lecția introductivă familiarizează elevii și cu modul în care se realizează evaluarea, iar lecțiile centrate pe reflecție, la final de unitate de învățare și la final de an școlar, reprezintă surse foarte importante de informații pentru evaluare.

A treia unitate de învățare din cadrul acestui ghid este dedicată unei activități de învățare bazată pe proiect, desfășurându-se pe parcursul mai multor lecții, cu legătură între ele. Mai multe detalii metodologice privind planificarea și realizarea activității de învățare bazată pe proiect sunt disponibile

la începutul unității respective. Includerea unității date pe această poziție în planificarea anuală, deși în curriculum ea figurează la final, nu este obligatorie, dar este bazată pe mai multe argumente. Astfel, în primul rând, această organizare a procesului didactic ține cont de structura anului școlar, de poziția vacanțelor. În al doilea rând, experiența în domeniu a altor țări arată că realizarea acestei activități la finalul anului școlar presupune o serie de riscuri privind asigurarea unei calități înalte a procesului, inclusiv cu partea de reflecție. În fine, dar nu în ultimul rând, se arată astfel în mod concret cum se pot transpune prevederile curriculumului în planificarea didactică în mod flexibil și conform nevoilor elevilor, cu scopul dezvoltării competențelor acestora.

RISCURI CARE TREBUIE EVITATE

În cadrul acestei secțiuni vor fi colectate aspecte asupra cărora profesorii trebuie să reflecteze în mod deosebit, pentru a evita efectele negative, nedorite sau devierea de la principiile menționate în curriculum și în metodologia de evaluare. În continuare, sunt prezentate câteva exemple de astfel de riscuri.

- Rolul casetei cu informații – aceasta este doar pentru profesor și are scopul de a oferi informații generale cu privire la tema abordată, pe care profesorul trebuie să le cunoască, dar ele nu trebuie prezentate ca atare elevilor. Profesorul nu trebuie să le citească elevilor sau să ceară acestora să citească ceea ce este menționat în caseta cu informații. Desigur, anumite elemente vor fi menționate la momentul potrivit, în timpul lecției, sau se vor regăsi în concluziile formulate de elevi în urma activității din cadrul lecției, dar dacă ar fi citite de către profesor, ar corespunde unei abordări centrate pe conținuturi, nu pe competențe.
- Anticiparea sau forțarea concluziilor – rolul profesorului este să ghideze elevii, printr-o serie de întrebări, să ajungă la anumite concluzii, dar acestea nu trebuie forțate și nici nu trebuie comunicate elevilor de către profesori. Elevii nu trebuie să răspundă la întrebări gândindu-se ce ar aștepta profesorul să răspundă, ci exprimând în mod sincer și autentic ceea ce cred, iar profesorul trebuie să încurajeze exprimarea deschisă și liberă a opiniilor elevilor. Dacă elevii nu ajung la concluziile așteptate de profesor, soluția nu este ca profesorul să formuleze aceste concluzii, ci să adreseze întrebări suplimentare sau chiar să adapteze demersul didactic, pentru a reveni asupra aspectelor respective.
- Implicarea neechilibrată a elevilor – o tendință firească a profesorilor este de a-i implica în cadrul lecțiilor mai mult pe elevii care sunt mai ușor dispuși să se implice și care sunt, în general, obișnuiți cu un astfel de rol. În cadrul lecțiilor introductive și apoi pe tot parcursul activităților, se va insista asupra importanței implicării tuturor elevilor și a găsirii celor mai potrivite modalități care să permită fiecărui elev să participe activ, să-și exprime opiniile și să-și dezvolte competențele.
- Focalizarea pe calitatea produselor elevilor – la unele activități, elevii realizează diferite produse. Conținutul acestor produse reflectă, desigur, anumite competențe ale elevilor și acest lucru trebuie să fie luat în considerare de către profesor. Cu toate acestea, cel mai important este procesul în urma căruia a fost realizat produsul și este posibil ca în urma realizării unui produs ce poate fi considerat ca nefiind de bună calitate, elevii să fi manifestat în mod semnificativ anumite competențe. Acest lucru poate rezulta atât în urma observării comportamentelor elevilor pe parcursul diferitor sarcini activități, cât și în cadrul reflecției asupra procesului prin care au trecut.
- Teama de a nu finaliza evaluarea – în special în contextul primelor contacte cu metodologia de evaluare bazată nu pe testarea cunoștințelor elevilor, ci, în principal, pe observarea comportamentelor acestora, unor profesori poate să le fie frică de faptul că nu vor avea suficient timp și spațiu pentru a observa la toți elevii comportamentele corespunzătoare descriptorilor. Acest lucru îi poate determina să reducă focalizarea asupra calității procesului didactic și să genereze

frustrări la nivelul elevilor. În realitate, atât observarea, cât și numeroasele momente de reflecție în care elevii sunt solicitați să revină asupra unor situații din cadrul lecțiilor și să explice ce au făcut și de ce au făcut anumite lucruri asigură suficiente oportunități pentru a obține informațiile necesare pentru evaluarea competențelor tuturor elevilor.

- Tendința de a evita activitățile care presupun mișcarea elevilor și organizarea clasei în mod diferit – uneori, activitățile care presupun mișcare (de exemplu, ridicarea elevilor în picioare sau plimbarea lor prin sala de clasă) pot părea consumatoare de timp (sau generatoare de haos), însă studiile în domeniul educației arată că mișcarea, schimbarea locurilor, schimbarea interlocutorilor îi ajută pe elevi să-și păstreze atenția mai mult timp, să fie mai implicați în activități și să înțeleagă mai bine ceea ce se discută în cadrul lecției. O sală de clasă organizată în stil clasic, cu mese aliniate pe rânduri, cu fața spre tablă, sistem conceput pentru activități centrate pe transmiterea de informații de la profesor la elevi, nu este potrivită pentru realizarea de activități în care elevii interacționează între ei, pentru a-și dezvolta diversele competențe vizate de disciplina Educație pentru societate. Cercetările din domeniul științelor educației arată că modul de organizare a spațiului în care se realizează activitățile de învățare influențează raportarea elevilor la procesul didactic. Astfel, o sală de clasă organizată în stil clasic stimulează pasivitatea elevilor și receptivitatea la ceea ce spune sau scrie pe tablă profesorul. O sală de clasă organizată în cerc sau într-o altă formă, care să le permită elevilor să-și vadă bine toți colegii, stimulează participarea activă și atenția la ceea ce spun colegii. De asemenea, activitățile de lucru în grupuri se desfășoară mult mai bine, dacă elevii dintr-un grup șed confortabil, față în față, decât dacă li se cere unor elevi să se întoarcă spre elevii de la masa din spatele lor, pentru a forma un grup. Așadar, dacă este posibilă deplasarea meselor, este foarte importantă reorganizarea sălii de clasă în așa mod încât aceasta să constituie un spațiu în care elevii să se vadă unii pe alții, să poată lucra în grupuri de patru-șase persoane și să se poată mișca. Desigur, prima dată când se încearcă o astfel de schimbare, este foarte posibil să se piardă mult timp, să fie unii elevi reticenți sau pasivi și, din cauza aceasta, există o mare tentație de a abandona, pe viitor, acest demers. Experiența mai multor profesori care au trecut prin astfel de situații arată că în scurt timp elevii se adaptează la noua situație și pregătesc sala de clasă în modul solicitat înainte de începerea orei. Dacă mesele sunt fixe, este important să găsiți o soluție cât mai bună, care poate fi, de exemplu, desprinderea lor, organizarea lecției în alt spațiu etc.

EVALUAREA DEMERSULUI DIDACTIC

Aplicând la clasă sugestiile de activități didactice prezentate în secțiunile următoare ale acestui ghid, profesorii, treptat, vor dobândi o serie de experiențe valoroase, care pot reprezenta o sursă esențială pentru dezvoltarea profesională ulterioară.

Pentru ca aceste experiențe acumulate să devină resurse pentru învățare și evoluție profesională, este utilă realizarea în mod conștient a unui proces de reflecție.

Astfel, după realizarea unei lecții, dar și la finalul unei unități de învățare sau la final de an școlar, profesorii pot reflecta, atât individual, cât și în colaborare cu alți colegi, asupra activității realizate și a modului în care, pe viitor:

- pot fi ajustate, corectate sau eliminate elementele care, în practică, s-au dovedit a fi inadecvate sau ineficiente în susținerea dezvoltării competențelor vizate;
- poate fi extinsă utilizarea unor strategii didactice și a modalităților de acțiune care s-au dovedit a fi utile și care au avut impact pozitiv asupra elevilor.

Este important ca reflecția să aibă în vedere ambele dimensiuni de mai sus și să nu se centreze doar pe ceea ce nu a funcționat corespunzător și trebuie schimbat.

Concluziile acestui proces de reflecție pot fi uneori aplicate imediat, de exemplu, prin ajustarea demersului didactic la aceeași lecție cu o altă clasă de elevi sau la lecția următoare cu aceeași clasă, sau, pe termen mai lung, la următoarele unități de învățare, sau în următorii ani școlari.

Acest proces poate deveni parte a practicii didactice obișnuite și va contribui la dezvoltarea competențelor profesorilor și la susținerea reciprocă între profesorii care predau disciplina Educație pentru societate. Dat fiind faptul că urmărim dezvoltarea la elevi a competențelor pentru cultură democratică, este important și pentru profesori să-și utilizeze și dezvolte abilitățile de învățare autonomă, responsabilitatea și abilitățile analitice și de gândire critică în raport cu propria activitate profesională.

Unitatea de învățare: Participarea la democrație prin media

LECȚIA INTRODUCȚIVĂ

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poate trăi cu demnitate.
Atitudini	
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament. • Își respectă angajamentele personale față de alții la timp.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> • Poate identifica dacă o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să analizeze critic propriile abilități, atitudini, valori în raport cu competențele pentru cultură democratică;
- O2 – să stabilească propriul traseu de formare a competențelor, în raport cu așteptările personale;
- O3 – să demonstreze interes/motivație în formarea competențelor pentru cultură democratică;
- O4 – să-și asume responsabilitatea pentru propria învățare și pentru rezultatele acesteia.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi/eleve: frontală, în perechi, individuală.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, târgul competențelor, capsula timpului, discuția dirijată.

Resurse didactice: Fișa nr. 1. Descriptorii de competență pentru cultură democratică, tablă/fli chart, set de cartonașe/carduri cu valori, atitudini, abilități, cunoștințe, pixuri, caiete.

Surse: Curriculum la Educație pentru societate, clasa a XI-a;

<https://wordwall.net/ro/resource/3732981/t%c3%a2rgul-competen%c8%9belor>.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Activitățile propuse în lecția introductivă oferă o descriere și o înțelegere a progresului/ dificultăților elevilor/elevelor în ceea ce privește dezvoltarea și formarea competențelor. Analiza progresului elevilor/elevelor și stabilirea scopurilor viitoare de învățare vor permite adaptarea procesului de studiu, ulterior, la necesitățile și nevoile elevilor/elevelor, pentru ca aceștia/acestea să realizeze aceste scopuri, iar dificultățile/riscurile în formarea competențelor pentru cultură democratică, ce ar putea fi identificate, vor servi în calitate de imbold pentru modificarea/ajustarea procesului de învățare în depășirea lor.

În cadrul lecției, se va face o prezentare a unităților de conținut ce vor fi studiate în clasa a XII-a, a finalităților stipulate în Curriculum, a descriptorilor de competență și a modalității de organizare a procesului de evaluare.

Elevii/elevele vor fi informați că la finalul fiecărei unități de învățare vor avea o lecție de reflecție și autoevaluare, în cadrul căreia își vor aprecia activitatea și comportamentul pe parcursul unității de învățare și vor fi evaluați de către colegi/colege, profesor. Elevii/elevele trebuie să cunoască modalitatea de evaluare, specificată în Metodologia de evaluare prin descriptorii la *Educație pentru societate*.

În cadrul activității *Târgul competențelor*, li se propune elevilor/elevelor un set de carduri/cartonașe pe care se regăsesc competențele specifice disciplinei, reflectate în: valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică. Elevii/elevele trebuie să discute timp de două minute cu o colegă sau cu un coleg câteva aspecte indicate de cadrul didactic. Timpul alocat discuției va fi cronometrat în așa fel încât fiecare participant/ă la discuție să-și expună punctul de vedere. La semnalul cadrului didactic, elevii/elevele își vor schimba perechea și vor iniția discuția cu un alt coleg sau cu o altă colegă. Li se poate sugera elevilor/elevelor să ia notițe în timpul discuțiilor. Cadrul didactic trebuie să pregătească seturile cu carduri/cartonașe din timp. Dacă în clasă sunt 30-35 de elevi/eleve, va trebui să se pregătească două seturi de carduri/cartonașe.

Activitatea practică numărul 2. „Capsula timpului” oferă ocazia de a reflecta asupra propriei persoane și a exprimării de sine. Cadrul didactic îndrumă elevii/elevele să prezinte ceea ce au învățat sau au câștigat în cadrul experiențelor anterioare de învățare; astfel, mesajele scrise le vor oferi posibilitatea să facă o analiză a propriei persoane. Mesajele trebuie să fie scurte, coerente.

La extensie, elevii/elevele vor scrie mesaje adresate colegilor/colegerilor, cadrelor didactice, în care să se reflecte așteptările legate de formarea competențelor (proiecții de viitor) până la finalul anului școlar. Aceste mesaje le pot oferi elevilor/elevelor o dovadă concretă a unei părți din viața lor, din

cadrul lecțiilor, dar și din afara acestora, în care au nevoie să-și reamintească de o perioadă pozitivă din viața lor. Reacțiile primite pot fi o sursă de putere, motivație și încredere în abilitatea lor de a crea legături cu alții, mai ales în perioade dificile.

DEMERSUL DIDACTIC

Activitatea practică nr. 1. „Târgul competențelor” (20 min.)

Instrucțiuni:

1. Li se propune elevilor/elevelor să extragă două cartonașe/carduri. Pe carduri, sunt scrise valori, atitudini, abilități și cunoștințe asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă una din cele 20 de competențe pentru cultură democratică.
2. Pe rând, se vor întâlni cu cel puțin trei-patru colegi/colege și timp de două minute vor discuta, în perechi, următoarele aspecte:
 - ▷ cum înțeleg descriptorii de competență descriși pe cartonașe/carduri;
 - ▷ cum se manifestă acești descriptori prin comportamente în viața reală (dovezi concrete);
 - ▷ care sunt descriptorii de competență pe care consideră că mai trebuie să-i dezvolte.

Debrifarea activității:

La semnalul **STOP**, elevii/elevele se așază și se discută următoarele aspecte:

- ▷ ce au aflat nou despre sine și colegi/colege;
- ▷ la ce s-a referit conținutul cardurilor;
- ▷ cum s-au simțit la început și acum, după ce au discutat cu trei-patru colegi/colege;
- ▷ ce anume le-a fost de ajutor, ca să comunice și să asculte;
- ▷ ce obstacole au întâlnit în acest proces;
- ▷ la ce ne ajută formarea/dezvoltarea competențelor pentru cultură democratică;
- ▷ ce legătură există între formarea competențelor și viața reală;
- ▷ ce competențe i-ar ajuta în dezvoltarea profesională, personală și socială mai ușoară;
- ▷ ce competențe ar vrea să-și formeze în viitor.

Activitatea practică nr. 2. „Capsula timpului” (15 min.)

Li se propune elevilor/elevelor să lucreze independent și să scrie un mesaj scurt, coerent, adresat propriei persoane. Mesajul va mai conține trei lucruri a căror realizare este dorită până la sfârșitul anului școlar, în legătură cu competențele pentru cultură democratică. Pentru realizarea activității independente, se oferă cinci minute.

Aleatoriu, la dorință, elevii/elevele prezintă ceea ce au scris.

Debrifarea activității:

Se pun în discuție următoarele:

- ▷ Cum vi s-a părut această activitate?
- ▷ Ce a fost ușor de realizat?
- ▷ Ce a fost dificil de realizat?

- ▷ Cum vi se pare procesul de formare a competențelor (interesant, plictisitor, dificil, important, obișnuit etc.)?
- ▷ De cine depinde, în mare măsură, realizarea obiectivelor legate de formarea competențelor pentru cultură democratică?
- ▷ Ce ați aflat despre sine/colegi/colege, în această activitate?

Activitatea practică nr. 3. Prezentarea modului de lucru (9 min.)

Profesorul le explică elevilor/elevelor modul în care se va lucra la disciplina *Educație pentru societate* în clasa a XII-a, pe parcursul întregului an școlar, punctând următoarele aspecte:

- ▷ Lecțiile vor fi orientate spre formarea și dezvoltarea competențelor pentru cultură democratică.
- ▷ Modul de realizare a lecțiilor va fi unul interactiv. Succesul fiecărei lecții depinde de participarea tuturor elevilor/elevelor.
- ▷ Rolul profesorului va fi doar de facilitare a activităților, în timp ce elevii/elevetele vor avea rolul principal în a analiza, discuta, crea și reflecta pentru a înțelege cât mai bine și a învăța cât mai multe despre subiectele care urmează a fi abordate.
- ▷ Multe activități vor presupune lucrul în grupuri mici sau mari, în cadrul grupului fiind importantă contribuția fiecărui elev/fiecărei eleve.
- ▷ Vor exista situații în care elevii/elevetele vor avea opinii diferite și vor învăța să le împărtășească într-un mod respectuos.
- ▷ Evaluarea se va axa pe observarea comportamentului pe parcursul activităților.
- ▷ Conținuturile de învățare sunt structurate în patru unități. Se vor prezenta pe scurt temele unităților de conținut.

EXTINDERE

Li se propune elevilor/elevelor să redacteze acasă o Scrisoare pentru viitor, adresată lor înșiși/inseși, în care să consemneze anumite direcții de perspectivă, sugestii legate de alegerea parcursului profesional, personal, social, expectanțele față de lecțiile de Educație pentru societate. Li se va spune elevilor/elevelor că se va reveni la aceste mesaje la lecția de reflecție anuală; astfel, vor putea face o paralelă între ceea ce au planificat/dorit și ceea ce au reușit să realizeze pe parcursul anului școlar. Elevii/elevetele vor aduce scrisoarea la lecția următoare, într-un plic închis, cu numele lor scris pe el. Profesorul va colecta toate scrisorile și le va restitui elevilor/elevelor în cadrul lecției de reflecție finală (1 min.):

Activitate alternativă

Varianta alternativă a lecției introductive se poate orienta spre extinderea activității *Târgul competențelor*. Li se poate propune elevilor/elevelor să extragă, la fel, două cartonașe: un cartonaș pe care sunt scrise valori, atitudini, abilități, cunoștințe asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă una din cele 20 de competențe pentru cultură democratică din clasa a XI-a, și un cartonaș pe care sunt scrise valori, atitudini, abilități și cunoștințe asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă una din cele 20 de competențe pentru cultură democratică din clasa a XII-a. În acest context, elevul/eleva va analiza în plan comparativ care sunt competențele pe care și le-a format deja și ce urmează să-și formeze/dezvolte pe parcursul anului școlar. În cazul în care elevul/eleva nu regăsește în setul extras comportamentul deja format sau comportamentul pe care ar vrea să-l formeze pe parcursul anului, atunci, prin negociere cu alți colegi/colege, schimbă cartonașul.

După câteva runde de negocieri, urmează debrifarea activității; la această etapă, pot fi propuse întrebările din prima variantă a lecției sau adăugate altele, la discreția cadrului didactic.

La finalul lecției, se pun în discuție conținuturile care vor fi abordate în acest an de studii, modalitatea de evaluare, modul de realizare a lecțiilor.

ANEXA

DESCRIPTORII DE COMPETENȚĂ PENTRU CULTURĂ DEMOCRATICĂ

Susțin că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.	Apăr ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poate trăi cu demnitate.	Consider că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
Susțin că dialogul intercultural trebuie folosit pentru a dezvolta respectul și o cultură a „conviețuirii”.	Exprim părerea că toți cetățenii trebuie să fie tratați în mod egal și imparțial în fața legii.	Exprim părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele.
Exprim interes pentru a lucra împreună cu alte persoane, provenind din medii culturale diferite.	Sunt dispus(ă) să relaționez cu persoane care sunt percepute ca fiind diferite de mine.	Respect pe ceilalți în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Îi tratez pe toți oamenii cu respect, indiferent de mediul cultural din care provin.	Colaborez cu alte persoane pentru cauze de interes comun.	Exprim interes pentru chestiuni și probleme publice.
Accept responsabilitatea pentru propriile acțiuni.	Dau dovadă că îmi pot asuma responsabilitatea pentru propriile greșeli.	Dau dovadă de încredere în propria abilitate de a reuși.
Dau dovadă de încredere că pot să iau decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.	Interacționez bine cu alte persoane, care au o varietate de puncte de vedere diferite.	Sunt dispus(ă) să iau în considerare informații contradictorii sau incomplete fără a le respinge în mod automat sau a trage concluzii pripite și premature.
Pot integra cunoștințe din diferite materii/domenii de învățare.	Dau dovadă că am abilitatea de a monitoriza, defini, organiza în ordinea priorităților și realiza sarcini de lucru fără supraveghere directă.	Pot reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute, pentru a obține informații utile pentru progresul viitor.
Pot analiza dovezile, atunci când am de evaluat un argument.	Pot asculta în mod eficace, pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane.	Observ cu mare atenție comportamentul persoanelor din alte culturi.
Exprim compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept.	Pot descrie cu acuratețe emoțiile, sentimentele și nevoile altor persoane.	Pot schimba deciziile pe care le-am luat, în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.

Dau dovadă de flexibilitate atunci când interacționez cu persoane cu o apartenență culturală diferită de a mea.	Reușesc să interacționez bine cu ceilalți, comunicând cu claritate.	Pot convinge și negocia cu alte persoane.
Lucrez constant cu ceilalți, pentru a realiza sarcinile de lucru și scopurile.	Caut oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.	Pot să identific opțiuni de gestionare a conflictelor.
Găsesc soluții la conflicte, care sunt avantajoase pentru toată lumea.	Pot reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri.	Pot reflecta în mod critic asupra propriei perspective și asupra perspectivei lumii.
Pot reflecta în mod critic asupra efectelor pe care le pot avea diferitele stiluri ale vorbirii în diferite situații sociale și de muncă.	Pot reflecta în mod critic asupra diferitor norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.	Pot explica înțelesul unor concepte juridice de bază, incluzând: justiție, egalitate, nevoia de legi și regulamente și statul de drept.
Pot reflecta în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață care sunt necesare pentru un viitor sustenabil.		

LECȚIA 1. MASS-MEDIA – UN INSTRUMENT AL PUTERII ȘI COMUNICĂRII**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace, pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să analizeze rolul mass-mediei într-o societate democratică;
- O2 – să numească aspecte pozitive și provocări ale mass-mediei;
- O3 – să conștientizeze că mijloacele de informare în masă sunt un instrument puternic de comunicare, care trebuie folosit în acord cu principiile democratice.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a grupului de elevi: frontală, în grupuri mici, individuală.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, analiza surselor web.

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, internet mobil, proiector, TV, o secvență video.

Surse: <https://rm.coe.int/168070e46a>; <http://bop.ipp.md/>.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Pentru ca o societate să poată funcționa eficient ca o democrație, este esențial ca cetățenii să aibă acces la informații, în baza cărora să participe la decizii și procese democratice, dar și ca autoritățile să poată comunica cetățenilor informații despre activitatea lor, deciziile luate și problemele de interes general. De asemenea, este necesar ca atât cetățenii, cât și politicienii să poată exprima public opinii și propuneri despre modul de guvernare a societății. Acestea sunt rolurile principale ale mass-mediei și de aceea ea este numită uneori a patra putere în stat, deci pentru a se sublinia importanța ei pentru democrație.

Uneori însă, oamenii devin dependenți de mass-media și reacționează în masă la semnalele primite, deci mass-media ajunge, astfel, să impună valori și comportamente. În aceste condiții, s-a remarcat că mass-media nu mai reprezintă o putere în stat, ca parte a procesului democratic, ci o putere în mâna cuiva. În același timp, libertatea de circulație a informațiilor, prost înțeleasă, a făcut ca mass-media să devină un izvor de informații periculoase, de idei false și ireale, în lipsa unui sistem coerent de valori autentice. Concurența între diferitele canale mediatice și dorința de câștigare a unei audiențe cât mai largi duc la difuzarea unor mesaje tot mai nocive, prin exaltarea violenței și a erotismului, cultivarea orgoliului și a lăcomiei, a derizoriului și a lipsei de sens.

Fluxul permanent de mesaje difuzate de mass-media și de indivizi și organizații pe rețelele de socializare acaparează aproape în întregime indivizii și societatea, nelăsându-le timp de reflecție, de verificare sau de analiză critică a versiunilor oferite.

Mass-media poate avea o influență foarte mare asupra fiecăruia, în special asupra tinerilor, astfel încât poate să dicteze reguli de comportament și poate schimba mentalitatea oamenilor.

Rețelele de socializare sunt, probabil, principala sursă de informare pentru mulți tineri. Uneori, sunt folosite direct, ca o unealtă de referință; alteori, informația este culeasă în timpul „socializării” sau implicării în alte activități. În ambele cazuri, este important ca utilizatorii să fie capabili să înțeleagă, să analizeze, să evalueze și să verifice atât conținutul explicit, cât și orice mesaj implicit. Totalitatea abilităților și domeniilor de cunoștințe de care elevii/elevele au nevoie pentru a fi capabili să găsească

și să proceseze informații reprezintă un aspect al alfabetizării mediatice sau, întrucât se aplică în mod specific lumii online, al dezvoltării de competențe în folosirea internetului. Cu toate acestea, dezvoltarea de competențe în acest domeniu se extinde dincolo de arealul de colectare și procesare a informației. Printre acestea, se enumeră competențele care au legătură cu aspectele tehnice ale internetului și cele necesare în momentul postării și distribuirii de conținut. Elevii/elevele, în calitate de utilizatori, trebuie să poată utiliza internetul în siguranță și cu atenția necesară în ceea ce privește propria confidențialitate.

La această unitate de învățare, elevii/elevele se vor antrena într-un șir de activități, în cadrul cărora vor identifica rolul mass-mediei în societate, rolul și efectele manipulării, propagandei, vor analiza comportamentul consumatorului, atât în ceea ce privește mass-media tradițională, cât și rețelele de socializare, vor caracteriza/defini media ca instrument al puterii și comunicării.

Lecțiile/secvențele de lecție pot fi realizate în format tradițional, cu prezență fizică, sau/și printr-o întâlnire online, facilitată de platforme audio-video precum Zoom, Teams, Skype, Hangouts etc. sau printr-o discuție prin mesaje de tip text, folosind platforme precum WhatsApp, Email groups, Classroom etc.

DEMERSUL DIDACTIC

Înainte de începerea lecției, profesorul preia de la elevi plicurile ce conțin *Scrisoarea pentru viitor*, pe care aceștia trebuia să o scrie la finalul lecției precedente.

În cadrul acestei lecții, profesorul invită elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

Activitatea practică „Mass-media prin prisma opiniei publice” (25 min.)

Li se propune elevilor/elevelor:

- ▷ să deschidă site-ul <http://bop.ipp.md>;
- ▷ să aleagă o perioadă de referință, începând cu noiembrie 2001 până în prezent;
- ▷ să acceseze categoria Mass-media, să-și aleagă câteva întrebări adresate cetățenilor și să genereze reprezentarea grafică a răspunsurilor la aceste întrebări. Astfel, la final, elevii/elevele vor obține un grafic/tabel cu datele statistice referitoare la o problemă care reflectă viziunea cetățenilor față de un anumit aspect al mass-mediei din republică.
- ▷ Elevii/elevele prezintă întrebarea selectată și rezultatele obținute. Se poate constata că la aceeași întrebare rezultatul este diferit în perioade diferite și în funcție de categoriile de cetățeni care au răspuns.

Debrifarea activității:

- ▷ Ce ați învățat din această experiență?
- ▷ Ce vi s-a părut interesant/mai puțin interesant?
- ▷ Care sunt cele mai credibile surse, în opinia cetățenilor?
- ▷ Care surse media difuzează știrile în modul cel mai obiectiv?
- ▷ Cum ați răspunde voi la întrebările respective?
- ▷ În ce măsură considerați că oamenii au acces liber la informație?

Activitatea practică „O zi fără știri” (20 min.)

Li se propune elevilor/elevelor să-și imagineze cum ar fi o zi fără informație.

Deschizi radioul – iar de acolo se aude doar... liniștea. Pornești televizorul, dar ecranul este negru și mut. Vrei să afli de pe internet ce se întâmplă în lume – însă drept răspuns primești o permanentă „eroare de conexiune”, iar paginile de ziar și reviste sunt goale. Ori nu mai sunt deloc...

Elevii/elevele relatează ce și-au imaginat, apoi discută, pornind de la următoarele întrebări:

- ▷ Care considerați că sunt rolurile mass-mediei?
- ▷ Cum pot cetățenii să participe la crearea de conținut și la transmiterea informațiilor?
- ▷ Din ce cauză considerați că în unele țări mass-media este cenzurată?
- ▷ Din ce cauză considerați că în unele țări rețelele de socializare sunt interzise/limitate?

LECȚIA 2. MESAJELE MASS-MEDIA: DE LA INFORMARE LA MANIPULARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologiile ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfa-turilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să examineze modul în care sunt folosite imaginile în presă;
- O2 – să identifice moduri de manipulare prin mass-media și rețelele de socializare;
- O3 – să analizeze critic informația din mass-media și rețelele de socializare.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a grupului de elevi: frontală, în perechi, în grupuri mici.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, brainstormingul, analiza.

Resurse necesare: pixuri, caiete, carioci, fișe, imagini din resurse mass-media, proiector, laptop, secvențe video.

Surse: Participarea la democrație, vol. 4, Consiliul Europei; Handrabura, Loreta, Grîu, Natalia. Educația pentru media, manual pentru clasa a X-a – a XI-a. Chișinău, 2019;

<https://www.intercultural.ro/tag/resurse-profesori>; https://www.youtube.com/watch?v=ZivJquYV-vDY&ab_channel=InstitutulpentruPolitici%C8%99iReformeEuropene ;

https://www.youtube.com/watch?v=2OEFyS9YxQ&ab_channel=UndevainRomania;

https://www.youtube.com/watch?v=62mmEanimRw&ab_channel=MGeneration.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Trăim într-o lume a culturii media. Societatea secolului XXI este dominată de mass-media și, mai nou, de rețelele de socializare, care influențează subsistemele societății: politicul, economicul, cultura.

Comunicarea modernă bazată pe media și controlată de media reprezintă o provocare pentru fiecare cetățean. Astfel, mijloacele media oferă o multitudine de moduri de comunicare și furnizează mai multe informații ca niciodată, dar și controlează ce comunicăm și felul în care comunicăm. Pe de o parte, media oferă oportunități fascinante pentru cetățenii care dețin abilități media și care pot folosi, prin urmare, media în mod critic și cu bună știință, și se pot descurca cu cantitățile mari de informații, de diferite tipuri și de calitate diferită, întărind sentimentul responsabilității sociale, optimizând relațiile interumane, cultivând aspirații, idealuri, promovând valori precum: demnitatea, echitatea, generozitatea, libertatea și consolidând democrația.

Mass-media poate influența nu numai puterea legislativă, executivă și judecătorească (puteri oficiale care guvernează un stat de drept), ci poate influența și calitatea actului guvernării și poate contribui la schimbarea celorlalte trei puteri. Totodată, mass-media trebuie să reflecte subiecte legate de realitățile, viața, problemele, acțiunile diferitor actori sociali (partide politice, comunități etnice, religioase, culturale), pentru ca cetățeanul să afle despre complexitatea lumii în care trăiește, să poată lua atitudine față de ceea ce se întâmplă, creându-și concluzii despre lucrurile și evenimentele din societatea din care face parte.

Pe de altă parte, mijloacele media îi exclud de la participare pe toți cei care nu își permit să le acceseze sau care nu posedă abilitățile necesare pentru a le folosi sau pentru a evalua calitatea informațiilor ce țin de mediatizarea mediocrității, a personajelor cu un nivel scăzut de cultură și educație, a unor evenimente mondene irelevante, a unor subiecte cu mesaj violent. Printre efectele negative ale mass-mediei și rețelelor de socializare asupra cetățenilor beneficiari de informație este dependența și „spălarea creierului” prin manipulare.

Manipularea, conform dicționarului de sociologie, reprezintă acțiunea prin care un actor social este determinat să gândească și/sau să acționeze într-un mod compatibil cu interesele inițiatorului, și nu cu interesele sale, prin distorsionarea intenționată a adevărului, lăsând însă impresia libertății de gândire și de decizie.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevetele să parcurgă următoarele etape:

Activitatea practică „Dă un titlu imaginii” (15 min.)

Profesorul alege o imagine pe care să o arate elevilor/elevelor. Imaginea poate reprezenta orice, important este ca elevii/elevetele să-și dea seama că orice imagine poate fi interpretată diferit, în funcție de context.

Elevii/elevetele primesc următoarele sarcini de lucru:

- ▷ să examineze imaginea de pe tablă;
- ▷ să scrie pentru imaginea dată, pe fișe separate, câte un titlu pozitiv și unul negativ;
- ▷ să lipească în două rânduri fișele cu denumirea imaginii;
- ▷ să analizeze și să compare titlurile imaginii.

Debrifarea activității:

- ▷ Cât de diferite au fost interpretările imaginilor?
- ▷ Când citiți pentru prima oară un ziar sau o revistă, ce urmăriți – titlurile sau imaginile?
- ▷ Cum folosesc revistele și ziarele anumite imagini pentru a transmite informații, a provoca emoții, empatie?
- ▷ Considerați că ziarele și revistele pot utiliza imagini pentru a manipula cetățenii sau cu scop de propagandă?

Activitatea practică „Știrile trucate” (10 min.)

Li se propune elevilor/elevelor:

- ▷ să vizioneze o secvență video
(https://www.youtube.com/watch?v=37Eubz7MloQ&ab_channel=IREXEurope);
- ▷ să formuleze o concluzie în baza celor vizionate.

Activitate. Vizionarea secvenței video *Cine și cum manipulează prin mass-media sau 10 moduri prin care mass-media ne manipulează zilnic* (20 min.)

Elevii/elevetele sunt invitați/te să vizioneze o secvență video din cele propuse mai jos și să identifice modurile de manipulare prin mass-media

(https://www.youtube.com/watch?v=ZivJquYVvDY&ab_channel=InstitutulpentruPolitici%C8%99iReformeEuropene;

https://www.youtube.com/watch?v=2OoEFyS9YxQ&ab_channel=UndevainRomania;

https://www.youtube.com/watch?v=62mmEanimRw&ab_channel=MGeneration).

Debrifarea activității:

- ▷ Ce moduri de manipulare ați identificat?
- ▷ Ce este, de fapt, manipularea?
- ▷ În ce scop considerați că este utilizată manipularea?
- ▷ Ce este propaganda?
- ▷ În ce scop considerați că este utilizată propaganda?
- ▷ Cum ne putem proteja de manipulare, dezinformare, propagandă?

LECȚIA 3. RESPONSABILITATEA LEGALĂ ȘI RESPONSABILITATEA MORALĂ**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe	Descriptori
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă/manipulare.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să înțeleagă diferite modalități de verificare a veridicității informației;
- O2 – să analizeze rolul mass-mediei într-o societate democratică;
- O3 – să determine diferența dintre mass-media și rețelele de socializare.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a grupului de elevi: frontală, în grupuri mici.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, analiza.

Resurse necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete, Fișă de lucru, imagini, articole din mass-media.

Surse:

<https://youtu.be/5tuUXCGChjY>;

<https://www.intercultural.ro/wp-content/uploads/2020/05/Stiri-false-si-gandire-critica-sugestie-de-activitate-de-invatare.pdf>;

<https://www.britishcouncil.ro/sites/default/files/ghid-respecting-diversity.pdf>.

CASETA CU INFORMAȚII

Toată informația, cu excepția celei de ordin personal, este informație *media*. Suporturile care permit transmiterea informației media pot fi: tipărite (ziare, reviste) și electronice (radioul, televiziunea, portalurile online: rețelele de socializare, site-urile, blogurile). Sursele mass-media și rețelele de socializare sunt utilizate cu scopul de a informa despre diferite evenimente, fapte locale, naționale. În prezent, oamenii au ajuns să reflecteze și să ofere feedback asupra unei mari varietăți de probleme cu care s-au confruntat dintotdeauna în viața de zi cu zi, în lumea reală. Cu toate acestea, în mass-media și pe rețelele de socializare circulă foarte multă informație falsă, manipuloare. Adesea, cetățenii citesc aceste informații fără să le treacă prin filtrul gândirii critice, fără să verifice dacă informațiile sunt adevărate sau fără să se gândească la consecințele distribuirii unor informații neverificate.

Elevii/elevele vor fi încurajați/încurajate să analizeze critic, să verifice și să evalueze produsele media, pentru a se proteja de manipulare și dezinformare.

În calitate de consumatori de media și mass-media, este important să fim conștienți de impactul emoțional pe care îl are asupra noastră informația: vizuală, auditivă. Deseori, pentru a atrage atenția consumatorului asupra informației, se utilizează diverse imagini trucate, titluri senzaționale, care ne predispun/montează spre un anumit mod de percepție/interpretare a informației. În acest sens, este important nu numai să citim/decodificăm informația, ci și să o analizăm critic, să o verificăm.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul invită elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

Activitatea practică **Discuție ghidată în baza unui material video (15 min.)**

- ▷ Profesorul invită elevii/elevele să vizioneze un scurt material video despre mass-media și validitatea informațiilor: <https://youtu.be/5tuUXCGChjY>.
- ▷ Profesorul moderează o discuție cu elevii/elevele (în sala de clasă sau pe o platformă de videoconferință), pornind de la următoarele întrebări:
 - a. Ce ați aflat nou din acest material video?
 - b. Ce știați deja din informațiile prezentate? Prezentați câteva exemple.
 - c. Este ceva ce nu ați înțeles din acest material video?

- d. Știți ce este o teorie a conspirației? Cum putem să ne dăm seama că o informație care circulă online are la bază o teorie a conspirației?
- e. În materialul video, sunt prezentate trei modalități de a verifica dacă informațiile din mass-media sunt adevărate. Care sunt acestea?
- f. Ce alte modalități cunoașteți?
- g. Care este diferența dintre mass-media într-o societate democratică și mass-media într-o societate totalitară?
- h. Care este diferența dintre mass-media și social media (rețelele de socializare)?
- i. De unde vă informați voi? Considerați că aceste surse de informare sunt credibile?

Notă: Elevii/elevele pot viziona materialul înainte de lecție sau acesta poate fi proiectat în timpul lecției.

Activitatea practică Analiza critică a articolelor din mass-media (30 min.)

- ▷ Elevii/elevele formează grupuri mici, a câte patru-cinci persoane.
- ▷ Grupurile au sarcina de lucru de a alege un articol pe orice temă (sau li se oferă unul sau mai multe articole de către profesor).
- ▷ Elevii analizează critic articolul selectat, pornind de la Fișa Analiza critică a articolelor din mass-media, și răspund la întrebările propuse.
- ▷ răspunsurile și decid dacă articolul este valid sau nu, conține informații manipulative sau nu.

Debrifarea activității:

Elevii sintetizează:

- ▷ Din ce cauză oamenii se lasă dezinformați prin mass-media și rețelele de socializare?
- ▷ Poate avea transmiterea diverselor informații impact negativ asupra oamenilor? Din ce cauză?
- ▷ Dacă da, asupra cui?
- ▷ Ce alte informații false care circulă pe internet mai cunoașteți?
- ▷ Cum putem distinge dacă o informație prezentată este veridică sau falsă, manipulative?
- ▷ Cine poate profita de dezinformarea și manipularea populației prin sursele media?
- ▷ Ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă/manipulare?

EXTINDERE

Cadrul didactic le propune elevilor/eleavelor să deducă o listă de cinci sfaturi utile, pentru a evita fenomenul știrilor false/manipulărilor.

Anexa 1.**ANALIZA CRITICĂ A ARTICOLELOR DIN MASS-MEDIA****Sursele**

- ▷ Sunt prezentate clar sursele de informare?
- ▷ Se oferă suficiente informații despre context, pentru ca cititorul să aibă o înțelegere de ansamblu a evenimentului prezentat în articol?
- ▷ Sunt relevante sursele și oferă perspective diferite?

Exprimarea

- ▷ Conține articolul remarci rasiste, xenofobe sau dezumanizante?
- ▷ Incită articolul la ură sau violență?
- ▷ Se fac generalizări abuzive despre un grup de oameni, pentru a-i prezenta într-o lumină negativă?
- ▷ Sunt folosite metafore, pentru a ridiculiza și pentru a promova stereotipuri despre un anumit grup de oameni?
- ▷ Există o distincție clară între fapte și opinii?
- ▷ Este scris titlul într-un mod senzaționalist, pentru a atrage atenția nejustificat?

Imaginile

- ▷ Sunt imaginile relevante sau sunt scoase din context?
- ▷ Respectă imaginile demnitatea umană?
- ▷ Promovează imaginile diversitatea?

Statisticile

- ▷ Informațiile statistice sunt de încredere?
- ▷ Se bazează pe un eșantion suficient de mare?
- ▷ Sunt relevante sau rupte din context?
- ▷ Sunt prezentate într-un mod exagerat?

Diversitatea

- ▷ Oamenii intervievați în articol provin din medii diverse?
- ▷ Este menționată etnia în situații care (nu) sunt relevante? Media menționează adesea etnia unui individ, atunci când comite o infracțiune, dar nu și atunci când realizează ceva pozitiv.

Aspectele generale

- ▷ Evenimentul prezentat este cu adevărat o știre sau este scris doar ca să atragă click-uri?
- ▷ Articolul este prezentat pornindu-se de la premisa că subiectul abordat este în sine negativ? Acest lucru se întâmplă adesea cu subiecte precum migrația.

LECȚIA 4. PARTICIPAREA ÎN MEDIUL ONLINE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> • Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă acceptarea lipsei de claritate. • Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> • Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. • Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. • Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> • Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să înțeleagă riscurile ce pot apărea atunci când se informează din sursele online;
- O2 – să înțeleagă importanța protejării drepturilor omului în mediul online;
- O3 – să identifice nivelul de participare și rolurile din mediul online.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, organizatorul grafic

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, Fișă de lucru, markere de diferite culori.

Surse: Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin educația pentru drepturile omului (<https://rm.coe.int/168070e46a>).

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Posibilitățile de interacțiune interumană au explodat odată cu apariția internetului. În teorie, internetul a făcut posibilă comunicarea cu aproape orice altă persoană din lume; teoretic, a făcut posibil ca o idee uitată într-un colțisor necunoscut al lumii să fie preluată de oricine. Orice om care are acces la internet este atât editor, cât și vorbitor, însă puțini sunt cei care pot analiza/reflecta critic asupra informației prezentate prin mass-media și pe rețelele de socializare.

Tinerii sunt și cetățeni ai spațiului online, ceea ce înseamnă că ei pot să-și exprime acolo aspirațiile și preocupările, pot să ia atitudine, pot deveni apărători ai drepturilor omului online, se pot implica în campanii pentru un internet mai bun și mai sigur.

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele trebuie să se gândească la modul în care folosesc sursele media online și la modul în care se comportă în mediul online, accesând aceste surse. Elevii/elevele analizează și se gândesc la rolul pe care și-ar dori să-l aibă în mediul online, în viitor.

Pentru realizarea acestei lecții, cadrul didactic pregătește din timp cartonașe/fișe cu roluri online și le așază pe podea/tabla. Pe fiecare cartonaș/fișă va fi scris câte un rol: Creatorul; Sfătosul; Criticul; Colecționarul; Militantul; Spectatorul. De asemenea, vor face copii ale Fișei nr. 1 *Scara participării online*. În lipsa posibilității de a multiplica fișa pentru fiecare elev/elevă, ea poate fi proiectată la ecran sau analizată în prealabil.

DEMERSUL DIDACTIC

Activitatea practică "Participarea în mediul online" (45 min.)

1. Familiarizarea cu diferite roluri online: Creatorul, Sfătosul (cel căruia îi place să discute), Criticul, Colecționarul, Militantul, Spectatorul (Anexa 1.).

2. Poziționarea pe unul dintre cartonașe, în funcție de rolul pe care îl au/are pe internet. După alegerea locurilor, elevii/elevele sunt invitați/te să privească în jur și să observe unde s-au așezat ceilalți/celelalte colegi/colege.
3. Argumentarea rolului pe care l-au ales.
4. Profesorul introduce o nouă temă în cadrul activității, și anume: discursul instigator la ură. Profesorul întreabă elevii/elevele dacă știu ce înseamnă discursul instigator la ură și îi/le invită să lanseze idei și definiții proprii, apoi prezintă definiția dată de Consiliul Europei: Discursul instigator la ură se referă la toate formele de exprimare care diseminează, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură bazate pe intoleranță.
5. Poziționarea pe cartonașe din nou, în funcție de modul în care se comportă pe internet cu privire la combaterea discursului instigator la ură în mediul virtual. După alegerea locurilor, elevii/elevele privesc în jur, pentru a observa unde s-au așezat ceilalți/celelalte colegi/colege.
6. Argumentarea rolului pe care l-au ales.
7. Poziționarea pe cartonașe, repetat, în funcție de unde ar dori să se situeze participarea lor online peste un an, în ceea ce privește discursul instigator la ură în mediul online. După aderarea la noile poziții, elevii/elevele vor argumenta motivele care au stat la baza alegerii unui anumit rol.
8. Formarea de grupuri mici, de la două până la patru persoane, care discută despre ce măsuri și-ar dori să ia pentru a atinge nivelul de implicare pe care și l-au propus, în combaterea discursului instigator la ură în mediul online.
9. Împărtășirea acțiunilor cu ceilalți/celelalte.

Debrifarea activității:

- ▷ Ce părere aveți despre această activitate?
- ▷ Cum vi s-a părut identificarea rolului vostru online?
- ▷ Ce ați descoperit cu privire la comportamentul vostru online?
- ▷ Cum vi s-a părut rolul vostru în combaterea discursului instigator la ură în mediul online?
- ▷ Cum vi s-a părut identificarea rolului pe care ați dori să-l aveți în combaterea discursului instigator la ură în mediul online?
- ▷ Cum vi s-a părut identificarea acțiunilor pe care ați dori să le realizați mai des în mediul online?
- ▷ Care este părerea voastră cu privire la aceste exemple de implicare online?
- ▷ Care este legătura lor cu implicarea în mediile offline?
- ▷ Se poate participa în același fel atât în mediul online, cât și în mediul offline?
- ▷ Este importantă abordarea problemei discursului instigator la ură în mediul online în general? Din ce cauză da? Din ce cauză nu?
- ▷ Cât de ușor vi s-a părut să vă gândiți la acțiuni care pot fi organizate în mediul online pentru combaterea discursului instigator la ură?
- ▷ Considerați că puteți participa liber în mediul online?

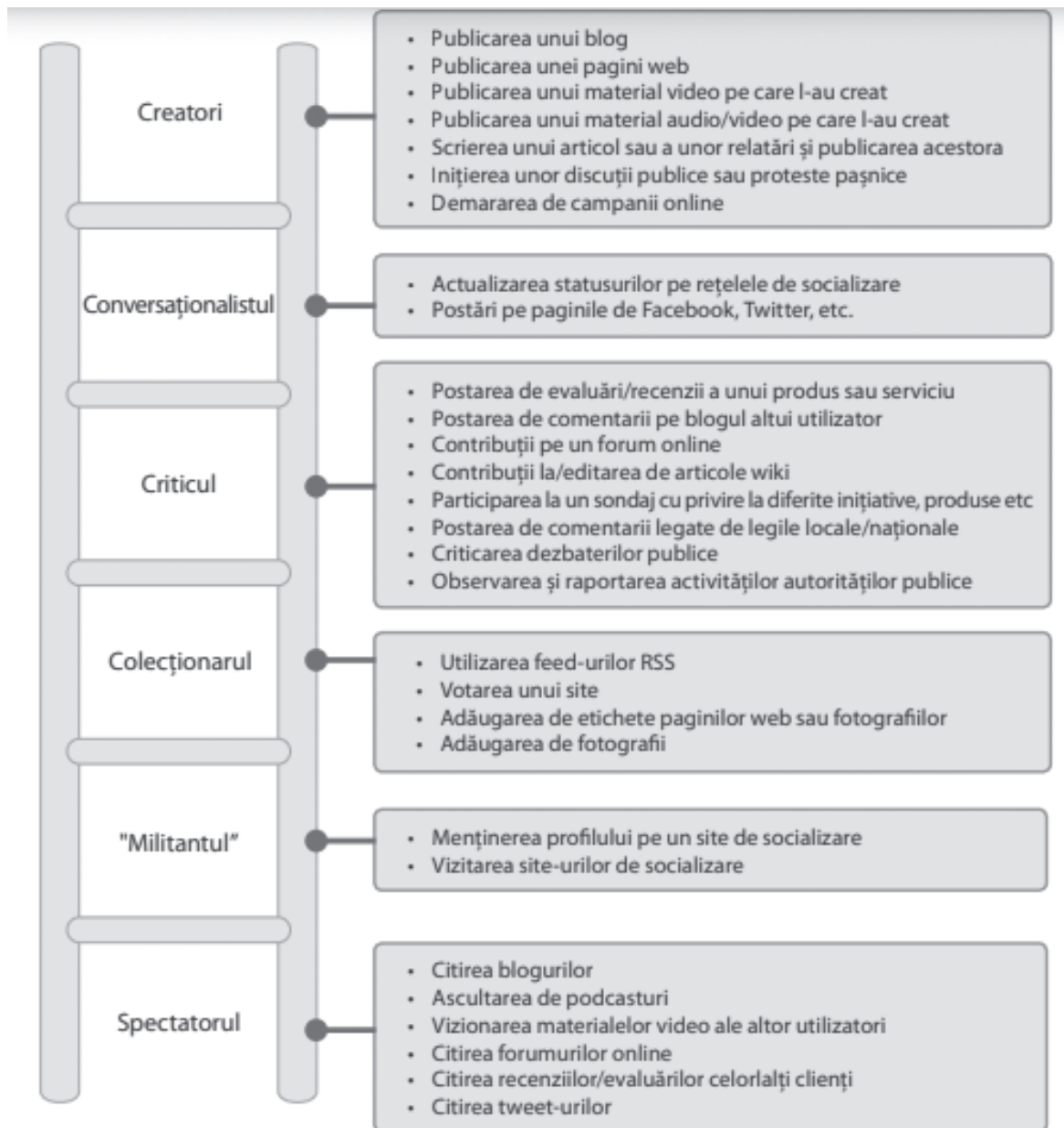

EXTINDERE

Elevii/elevele ar putea să-și alcătuiască propriul „traseu de implicare în mediul online”, pentru a planifica modul în care pot deveni mai activi/active în interiorul acestui mediu, precum și modul în care pot combate discursul instigator la ură pe internet.

ANEXA 1

SCARA PARTICIPĂRII ONLINE

Sursa: Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură din mediul online prin educația pentru drepturile omului, p. 84; <https://rm.coe.int/168070e46a>.

LECȚIA 5. COMPORTAMENTUL CONSUMATORULUI DE MEDIA – RECEPTOR ȘI EMIȚĂTOR DE INFORMAȚIE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologiile ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să recunoască diferitele motive și scopuri ale comunicării prin mass-media și rețelele de socializare;
- O2 – să stabilească corelația dintre emițătorul, mesajul și consumatorul de media.
- O3 – să descrie felul în care convingerile personale influențează procesul de comunicare prin media.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, analiza, algoritmizarea.

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, internet mobil, Fișă de lucru

Surse: <https://biblio-emi.md/mijloace-de-comunicare-in-masa-factorii-comunicarii-media/>; <https://rm.coe.int/168070e46a>.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Activitatea din mediul online este un element important în societatea modernă, care ia amploare din ce în ce mai mult, dar nu trebuie văzut ca un loc unde regulile normale care se aplică unui comportament uman nu sunt aplicate. Existența persoanelor în lumea virtuală are legături puternice cu existența lor în lumea reală. Aceste două arii din viețile noastre sunt în strânsă legătură: lumea virtuală a devenit, pur și simplu, o parte importantă a lumii „reale”. Modul în care înțelegem lumea virtuală este, din multe puncte de vedere, mai puțin avansat decât cel în care înțelegem lumea non-virtuală; în aceeași măsură sunt percepute și legile și regulamentele care au legătură cu ceea ce este considerat ca fiind acceptabil sau inacceptabil. Comportamentul online trebuie privit prin prisma acelorași valori generale care ne ghidează și în activitățile noastre offline. Trebuie, de asemenea, să se supună aceleiași legislații. În mod particular, trebuie reglementată de legile pentru drepturile omului deja existente. În societățile democratice, accesul cetățenilor la informații corecte și credibile este vital. Mass-media/rețelele de socializare oferă informații privind procesele politice, economice, sociale și, în același timp, indirect, formează atitudini și promovează resurse precum: încrederea, sentimentul de eficacitate, implicarea civică și politică a cetățenilor.

Cu ajutorul mijloacelor mass-media, se stabilește o relație de comunicare între creatorul de mesaj – emițătorul –, care reprezintă un producător de mesaje, și receptorul său – auditoriul.

Tipul de comunicare care utilizează mijloacele media ca instrumente de mediere se numește *comunicare mediată*. Spre deosebire de comunicarea cotidiană (discuția cu familia, cu colegii), comunicarea mediată difuzează informații nu doar către un receptor, ci către mii și milioane de receptori în același timp, influențându-le viața, viziunile, convingerile, relațiile, comportamentele.

Unele tipuri de comportament promovate în mass-media/pe rețelele de socializare devin „acceptabile”, normă și vor predomină și în continuare. Cetățenii au nevoie de o viziune asupra modelelor de comportament care se promovează în mass-media/pe rețelele de socializare. Aceasta înseamnă că noi, în calitate de cetățeni și tineri de toate vârstele, trebuie să manifestăm un interes activ cu privire la mesajele/informația care este transmisă prin resursele media și să delimităm comportamentele permise, acceptate, care nu încalcă drepturile omului, de cele inadmisibile.

Fie că ne dorim sau nu, fie că ne place sau nu, avem nevoie de mass-media și pentru a transmite informațiile despre noi, despre comunitate la cât mai multe persoane interesate posibil. Cum includem știrile noastre sau, pur și simplu, informațiile despre inițiativa noastră în ordinea de zi a jurnaliștilor? Jurnaliștii doresc o știre bună, care să fie interesantă și/sau utilă pentru publicul lor. Ce informații ar trebui să le oferim?

DEMERSUL DIDACTIC

Activitatea practică „Traseul de implicare în mediul online” (15 min.)

- ▷ Elevii/elevele prezintă propriul „traseu de implicare în mediul online” și modul în care pot deveni mai activi/active în interiorul acestui mediu, precum și modul în care pot combate discursul instigator la ură pe internet.
- ▷ Elevii/elevele formulează o concluzie/idee cu referire la necesitatea implicării active în mediul online, pentru a evita/stopa/combate discursul instigator la ură pe internet.

Activitatea practică “Analiza critică a știrilor din mass-media/multimedia” (20 min.)

- ▷ Elevii/elevele formează grupuri a câte patru-cinci persoane.
- ▷ Sunt invitați să-și amintească ultimele trei știri pe care le-au auzit în săptămâna respectivă.
- ▷ Grupurile selectează una/două știri, pentru a le analiza.
- ▷ Analizează: cine a fost emițătorul știrilor (E)?; care a fost mesajul (M)?; care a fost profilul receptorului (R) căruia i s-a adresat mesajul?
- ▷ Fiecare grup prezintă știrea/știrile analizate.

Debrifarea activității (10 min.):

- ▷ Cum vi s-a părut procesul de selectare și analiză a știrilor?
- ▷ În funcție de ce criterii ați ales știrea?
- ▷ În ce măsură mesajul din știre corespunde profilului receptorului?
- ▷ Cu ce scop a fost transmis acest mesaj?
- ▷ Cum considerați că va influența acest mesaj consumatorii de media?
- ▷ Considerați că mesajele transmise de emițător sunt obiective, corespund realității sau pot fi falsificate, eronate?

LECTIA 6. ELABORAREA ȘTIRILOR

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologiile ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere. Poate analiza motivele, intențiile și scopurile persoanelor care generează propagandă, stereotipuri, intoleranță și discurs instigator la ură în mass-media (de exemplu, ziare, TV).
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le are propaganda în lumea contemporană. Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să experimenteze practica editorului de știri;

O2 – să descrie felul în care convingerile personale influențează procesul de comunicare prin media.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, analiza, algoritmizarea.

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, internet mobil, Fișă de lucru.

Surse: <https://biblio-emi.md/mijloace-de-comunicare-in-masa-factorii-comunicarii-media/>; <https://rm.coe.int/168070e46a>.

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor elabora un reportaj/o știre despre anumite evenimente din localitate, instituție, situații legate de încălcarea drepturilor omului și vor stabili regulile importante în elaborarea și transmiterea unei știri în sursele media/multimedia.

Cadrul didactic poate selecta din timp și propune elevilor/elevelor anumite situații, în baza cărora va fi fabricată știrea, sau lăsa la discreția elevilor/elevelor subiectul, evenimentul despre care vor să relateze.

După ce au analizat rolurile, avantajele și provocările mass-mediei și rețelelor de socializare, elevii/elevele vor avea ocazia să treacă din rolul de observator în rolul de actor, exersând elaborarea unei știri (ținând cont de toate aspectele învățate până în prezent).

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

- ▷ Elevii/elevele formează grupuri de câte patru-cinci persoane.
- ▷ Grupurile decid subiectul, situația, evenimentul pe care doresc să-l relateze la un buletin de știri, la un post TV și se documentează din diverse surse.
- ▷ Elaborează știrea ținând cont de Fișa de lucru nr. 1. *Criterii de elaborare/evaluare a unei știri.*
- ▷ Prezintă știrea.
- ▷ Analizează știrile prezentate conform criteriilor specificate în Fișa de lucru.

Concluzie: Fiecare articol se adresează unei categorii de cetățeni; astfel, știrile trebuie să se raporteze la grupul țintă, pentru ca cititorii să dorească, să fie motivați să citească aceste știri. În felul acesta, una și aceeași știre poate fi relatată diferit în surse mass-media, în funcție de public. În caz contrar, emițătorii de știri riscă să piardă publicul/ratingul sau să producă știri care nu corespund așteptărilor cititorilor; în felul acesta, mass media își pierde utilitatea.

Debrifarea activității:

- ▷ Ce așteptați să fie prezentat în știre?
- ▷ Ce putem învăța din această activitate?
- ▷ În ce măsură vă puteți încrede în știrile prezentate de mass-media (TV, internet, radio, ziare, reviste)?
- ▷ Ați observat vreun aspect de manipulare, propagandă, falsificare a știrilor?
- ▷ Cum putem transfera ceea ce am învățat în viața reală?

ANEXA

■ FIȘA DE LUCRU NR. 1. CRITERII DE ELABORARE/EVALUARE A UNEI ȘTIRI

- ▶ Au fost prezentate toate informațiile care pot fi folosite în calitate de istorie pentru știrea prezentată (un fapt, o dovadă, participanți, experți și context).
- ▶ Știrea prezentată este una utilă sau obișnuită, unică sau uzuală.
- ▶ Știrea este încărcată emoțional, pentru a atrage atenția auditoriului.
- ▶ Analizați discursul: propoziții clare, vioaie, emoționale, care să dureze 20 de secunde, utilizarea metaforelor, citatelor și glumelor.
- ▶ Formulările sunt scurte și simple.
- ▶ Știrea este prezentată într-un format neobișnuit, original, este însoțită de interviuri, poze, imagini.
- ▶ Conținutul știrii corespunde auditoriului, este actuală.
- ▶ În știre se prezintă doar relatări sau/și comentarii, opinii ale reporterilor.

LECȚIA 7. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă.
Abilități	
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare, reformulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;

O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;

O3 – să planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în perechi, în grupuri mari.
- ▶ Metode și procedee autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza.

Materiale necesare: Fișa de lucru nr. 1., Fișa de lucru nr. 2.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția de reflecție se va axa pe aprecierea, inter-evaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Important este să nu grăbim procesul, să le oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. Este bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/fiecărei eleve, cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DEMERSUL DIDACTIC**Activitatea practică „Vorbește doar un minut” (15 min.)**

- ▷ Elevii/elevele formează un cerc.
- ▷ Se transmite o pălărie de la elev/elevă la elev/elevă, în care se află bilețele ce conțin afirmații principiile media (Fișa de lucru nr. 1.).
- ▷ Aleatoriu, șase-opt elevi/eleve trebuie să introducă mâna în pălărie și să aleagă un bilețel, fără să se uite în pălărie, având la dispoziție două minute – un minut să se pregătească și un minut să vorbească fără întrerupere despre afirmația scrisă pe bilețel. Regula este să se vorbească fără ezitări și fără repetiții.
- ▷ Rugați pe fiecare să-și prezinte „discursul”, pe rând.
- ▷ După fiecare discurs, acordați maximum două minute pentru scurte comentarii din partea colegilor/colegelor.

Debrifarea activității:

- ▷ A fost dificil să vorbiți despre aceste teme fără întrerupere, timp de un minut?
- ▷ Care au fost cele mai dificile afirmații și din ce cauză?

Reflecții în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.)

Profesorul le propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care ei/ele au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice, completând Fișa de lucru nr. 2. din Anexă. Elevii/elevele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi/eleve, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul

și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei/ele au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea elevilor/elevelor în cadrul perechilor.

Împărtășirea experienței obținute (15 min.)

Elevii/elevele prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

ANEXA

FIȘA DE LUCRU NR. 1.

Libertatea de expresie reprezintă temelia democrației.

Diferențierea faptelor de opinii reprezintă o abilitate de bază și o obligație.

Transparența asigură credibilitatea și înțelegerea știrilor.

Pentru a fi eficiente, informațiile trebuie verificate.

Multitudinea surselor de informare.

În societatea actuală, sursele mass-media trebuie să dea voce cetățenilor.

FIȘA DE LUCRU NR. 2

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple prezentate de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare.

Unitatea de învățare: Tinerii în acțiune. Soluții la problemele comunității

ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE PROIECT

Înainte ca elevii/elevele să înceapă realizarea activităților propuse în această unitate, este foarte important să poată avea o vedere de ansamblu asupra întregului proces, ca și în clasa a XI-a, dar și să înțeleagă faptul că, deși este vorba tot despre cercetarea unei probleme din comunitate, abordarea din clasa a XII-a va fi diferită și nu va reprezenta o repetare a activităților din clasa a XI-a.

Trebuie evidențiat faptul că dacă în clasa a XI-a rolul cetățeanului activ se exprima prin contribuția la elaborarea unei propuneri de politică publică, în clasa a XII-a se va realiza un tip diferit de activitate de învățare, bazată pe proiect, numit **învățare prin activități în beneficiul comunității (în engleză – *community service learning*)**, iar accentul este pus pe intervenția directă a cetățenilor în soluționarea problemelor comunității prin activități de voluntariat.

Învățarea prin activități în beneficiul comunității este o metodă eficientă pentru a dezvolta întreaga gamă de competențe pentru cultură democratică, deoarece le oferă elevilor/elevelor șansa de a valorifica cunoștințele, înțelegerea critică și abilitățile dobândite în sala de clasă cu acțiuni semnificative care vizează aspecte din lumea reală. Prin această legătură, nu numai că se consolidează și se aprofundează cunoștințele, înțelegerea critică și abilitățile, ci demarează și procese care stimulează dezvoltarea și conștientizarea critică a atitudinilor și valorilor.

Învățarea prin activități în beneficiul comunității este, în primul rând, o activitate de învățare, nu doar una de furnizare de servicii în beneficiul comunității. Rolul profesorului rămâne cel de organizator și facilitator, păstrându-se, în același timp, o abordare centrată pe elev/eleve și oferindu-le elevilor/elevelor instrumentele și cadrul necesar pentru ca aceștia/acestea să ia decizii și să acționeze pe cont propriu, în cooperare cu colegii/colegele lor.

O învățare eficientă prin activități în beneficiul comunității are câteva caracteristici care contribuie la dezvoltarea întregii game de valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică, incluse în modelul de competențe pentru cultură democratică (competențele specifice ale disciplinei *Educație pentru societate*):

- ▷ dezvoltarea spiritului civic, dar și a responsabilității, deschiderii, empatiei, abilităților de observare, precum și a cunoștințelor și înțelegerii critice referitoare la lume: prin abordarea unor aspecte semnificative, răspunzând la nevoile reale ale comunității;
- ▷ dezvoltarea autoeficacității, a abilităților de gândire critică și analitică: prin acțiuni și decizii care să-i determine pe elevi/eleve să planifice și să organizeze diferitele elemente ale procesului;
- ▷ dezvoltarea toleranței la ambiguitate, a abilităților de învățare autonomă și de gândire critică: prin faptul că permite elevilor/elevelor să exploreze și să experimenteze diferite opțiuni, să învețe din greșelile lor și să găsească singuri cele mai bune soluții;
- ▷ dezvoltarea abilităților de cooperare și gestionare a conflictelor, împreună cu flexibilitatea și adaptabilitatea și abilitățile de comunicare: elevii/elevele trebuie să lucreze împreună, să se susțină unii pe alții și să depășească neînțelegerile;

- ▷ dezvoltarea cunoștințelor și a înțelegerii critice referitoare la lume: prin legătura explicită dintre conceptele, cunoștințele și abilitățile dezvoltate în sala de clasă și nevoile legate de intervenția în comunitate;
- ▷ dezvoltarea deschiderii spre alteritatea culturală, a abilităților de ascultare și a abilităților lingvistice și de comunicare: prin crearea de oportunități de comunicare cu diferiți reprezentanți locali și prezentarea publică a realizărilor;
- ▷ reflectarea asupra valorilor și dezvoltarea cunoștințelor și înțelegerii critice referitoare la sine: profesorii trebuie să se asigure că toți elevii/elevele sunt susținuți/susținute în reflectarea asupra a ceea ce le-a adus acest proces, asupra propriilor motivații și a modului în care pot transfera ceea ce au învățat în experiențele viitoare.

Este important să se sublinieze faptul că cele două abordări – cea utilizată în clasa a XI-a, de mobilizare în vederea influențării politicilor publice, și, respectiv, cea din clasa a XII-a, de soluționare directă a unor probleme de către cetățeni prin acțiuni de voluntariat – au aceeași importanță și sunt complementare. Ele reprezintă trei modalități prin care cetățenii responsabili se pot implica activ în viața comunității în baza principiilor democrației: unii cetățeni se implică numai în elaborarea politicilor publice; alții, prin intervenții directe în soluționarea problemelor; a treia categorie de cetățeni participă la elaborarea politicilor publice, dar și se implică în soluționarea problemelor din comunitate/țară.

Pe parcursul acestei unități de învățare, elevii/elevele vor înțelege, în mod practic și concret: cum să identifice interesele și nevoile cetățenilor dintr-o comunitate, care sunt prioritățile în selectarea unei probleme, în ce mod pot fi colectate și cercetate datele, cum să găsească soluții rezonabile, durabile pentru problemele comunității și să planifice o activitate/activități de voluntariat.

Activitățile pot fi de mai multe tipuri:

- ▷ **sprijin direct oferit unui grup de beneficiari care are nevoie de acesta** (de exemplu, activități adresate persoanelor în vârstă, organizarea unor activități educaționale pentru copiii mai mici dintr-o zonă defavorizată, activități adresate unor categorii de locuitori dintr-o anumită zonă);
- ▷ **sprijin sau schimbări realizate în mod indirect în comunitate** (de exemplu, colectarea de jucării pentru un ONG care susțin copiii dezavantajați, zugrăvirea unui zid din apropierea unui loc de joacă, pentru a-l face mai atractiv pentru copii, crearea unei platforme sau aplicații online prin care bătrânii din comunitate să poată cere ajutor din partea voluntarilor, strângerea de fonduri pentru a sprijini un spital sau orice altă inițiativă locală);
- ▷ **promovarea schimbării** (campanii de conștientizare – de exemplu, o campanie de atenționare a cetățenilor din zonă cu privire la anumite riscuri pentru sănătate, de discriminare, de poluare etc. sau promovarea unor schimbări de comportamente).

Elevilor/elevelor nu trebuie să li se prezinte o astfel de clasificare, dar, prin întrebări deschise, profesorul îi/le poate atenționa că pot avea în vedere oricare dintre tipurile posibile de acțiune voluntară prin care să se îmbunătățească ceva la nivelul comunității.

În cazul în care activitățile au în vedere grupuri de persoane din comunitate care au nevoie de sprijin, un risc care trebuie evitat este cel de accentuare a raportării elevilor/elevelor la persoanele și grupurile pe care le ajută prin intervenția lor de pe o poziție de superioritate. Este important ca, prin întrebări, discuții și reflecții, elevii/elevele să nu îi vadă pe beneficiarii acțiunilor lor doar ca fiind neajutorați și demni de milă/compasiune, **ci ca pe persoane care au drepturi egale cu toți ceilalți cetățenii și să încurajeze o abordare cu respect, de pe poziții de egalitate.**

Parcurgând un proces cu mai mulți pași, elevii/elevele vor realiza o activitate de voluntariat în vederea rezolvării unei probleme din comunitate și vor elabora un raport al activității desfășurate.

Deoarece învățarea prin activități în beneficiul comunității este o formă a învățării bazată pe proiecte, procesul de învățare este structurat într-o succesiune similară de etape, incluzând:

Pasul 1: identificarea problemelor comunității, ce pot fi soluționate prin activități de voluntariat

Elevii/elevetele vor citi site-uri media sau presa; vor elabora/aplica chestionare online, sondaje de opinie, anchete; vor viziona emisiuni TV sau vor discuta cu adulții despre problemele care există în prezent în comunitatea în care locuiesc ei și în cazul cărora situația ar putea fi rezolvată sau cel puțin îmbunătățită prin intervenția directă a elevilor/elevetelelor în calitate de voluntari. Fiecare elev/elevă va contribui la colectarea datelor, iar la final, clasa va avea o listă de astfel de probleme identificate.

Pasul 2: discutarea și selectarea unei probleme/problemelor

Din lista produsă la pasul anterior, elevii/elevetele vor alege în mod democratic o singură problemă sau mai multe probleme, în legătură cu care vor propune acțiuni de voluntariat pentru îmbunătățirea situației.

Pasul 3: cercetarea și colectarea datelor pentru determinarea intervențiilor

Elevii/elevetele vor lucra în grupuri, pentru a determina ce intervenții sunt mai potrivite pentru a soluționa problema/problemelor sau pentru a îmbunătăți situația. Ei/ele vor aduna și analiza informații despre problemă/probleme și despre posibilele modalități de intervenție bazate pe voluntariat, din diferite surse (internet, instituții publice, studii, cercetări, publicații, organizații și grupuri de interese, specialiști în problema studiată, mass-media etc.). Ca rezultat al cercetării și colectării datelor, la pasul următor, elevii/elevetele vor decide asupra intervențiilor necesare pentru soluționarea problemei/problemelor.

Pasul 4: stabilirea scopului, obiectivelor și planului de acțiuni

Elevii/elevetele vor studia informațiile culese și, în baza acestora:

- ▷ vor stabili scopul acțiunii de voluntariat;
- ▷ vor formula obiectivele urmărite;
- ▷ vor identifica acțiuni concrete de realizare a obiectivelor (planul de acțiuni).

Pasul 5: activitatea de voluntariat propriu-zisă. Monitorizarea activității de voluntariat

Realizarea acțiunilor concrete în beneficiul comunității, care contribuie la formarea/dezvoltarea valorilor, atitudinilor, abilităților, cunoștințelor și înțelegerii critice. Analiza acțiunilor la diferite etape de realizare a activității/activităților de voluntariat.

Pasul 6: elaborarea unui raport de activitate/activități de voluntariat

Elevii/elevetele vor elabora un raport de activitate (fizic sau electronic), care va conține scopul, obiectivele, acțiunile întreprinse și rezultatele obținute.

Pasul 7: organizarea unui eveniment de prezentare

În baza raportului elaborat, elevii/elevetele vor organiza un eveniment de prezentare prin diferite forme (la alegere): panouri, slide-uri, eveniment online, ședință publică deschisă, masă rotundă. Eforturile elevilor/elevetelelor în pregătirea pentru evenimentul de prezentare vor fi concentrate/axate atât pe conținutul prezentării, cât și pe modalitatea/modul de prezentare. La evenimentul de prezentare, pot fi invitați reprezentanți ai APL sau ai unor organizații neguvernamentale, membri ai comunității școlare, cetățeni din comunitate.

Pasul 8: reflectarea asupra experienței de învățare

Întregul proces se va încheia cu activități de reflecție (individuală, în perechi, în grup mic/grup mare) asupra experiențelor de învățare centrate pe procesul de formare a competențelor pe tot parcursul realizării proiectului.

Realizarea unității de învățare bazată pe proiect le oferă elevilor/elevelor oportunitatea/libertatea de a ieși din sala de curs și de a se integra într-un context social mai larg. Activitatea poate fi realizată și în cadrul unor parteneriate între clase, instituții, localități, țări sau în parteneriat cu societatea civilă. Profesorul este participant-cheie, încurajând elevii/elevele în activitățile de voluntariat.

Activitatea de voluntariat propriu-zisă, în funcție de problema și intervenția identificată, poate fi planificată și realizată într-un termen scurt, de exemplu, pe durata a două-trei săptămâni, imediat după elaborarea planului de acțiuni, și raportată la finele semestrului I, sau pe o durată mai mare și raportată până la sfârșitul anului de studii. În cel de-al doilea caz, pe parcurs, este necesară alocarea unor lecții sau secțiuni de lecție suplimentare, pentru monitorizarea activităților, precum și a timpului necesar pentru realizarea și prezentarea planului de acțiuni, respectiv, pentru reflecție, la final de an școlar. Ambele variante prezintă atât avantaje, cât și riscuri:

	Avantaje	Riscuri
Realizarea acțiunilor de voluntariat pe parcursul a câtorva săptămâni, după elaborarea planificării, și raportarea în semestrul I	Se asigură coerența activităților și se menține atenția și motivația elevilor/ elevelor. Accentul este pus pe elementele de competență dobândite și pe reflecție.	Activitatea poate fi superficială sau pot să nu apară rezultatele așteptate. Elevii/elevele pot percepe un dezechilibru între timpul alocat pentru decizie, planificare, raportare, prezentare, pe de o parte, și durata activității propriu-zise, pe de altă parte.
Realizarea acțiunilor de voluntariat pe o durată mai mare, cu raportarea la finalul anului școlar	Va fi timp suficient pentru a avea experiențe mai bogate și a vedea efectele activității. Elevii/elevele vor avea ocazia de a lua decizii pe parcursul activităților, ajustând intervențiile, dacă este cazul, sau gestionând eventuale situații dificile sau conflicte.	Elevii/elevele pot pierde motivația sau pot abandona activitatea, din cauza altor priorități, la final de liceu. La final de an, se poate reduce atenția și interesul pentru prezentarea raportului și pentru reflecție, care sunt două etape esențiale ale procesului. Realizarea acțiunilor ar putea necesita formalități cerute de legea voluntariatului.

De asemenea, anumite tipuri de probleme pot necesita intervenții punctuale, potrivite pentru prima abordare (de exemplu, ajutorarea unei persoane în vârstă, singure, să-și facă ordine în gospodărie; sensibilizarea comunității locale prin organizarea unui eveniment pentru valorizarea diversității culturale, curățarea unui teren din apropierea școlii), în timp ce alte tipuri de probleme presupun intervenții de durată, corespunzătoare celei de-a doua abordări (de exemplu, voluntariat în cadrul unei organizații neguvernamentale dedicate persoanelor cu dizabilități, ajutorarea unor copii din ciclul primar din familii care nu știu să acceseze internetul, crearea unei pagini pe Wikipedia despre o personalitate locală, organizarea unor activități în parteneriat cu o școală în care învață mulți elevi/ eleve minoritari/minoritare).

LECȚIILE 1-2. IDENTIFICAREA PROBLEMELOR DIN COMUNITATE CE POT FI OBIECTUL UNOR ACȚIUNI DE VOLUNTARIAT

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Sușține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului, atunci când se confruntă cu o problemă. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să analizeze comparativ etapele a două variante de activități de învățare bazată pe proiect;
- O2 – să elaboreze/aplice instrumente de evaluare a opiniei cetățenilor;
- O3 – să identifice nevoile cetățenilor din comunitate;
- O4 – să manifeste interes față de nevoile cetățenilor din comunitate.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în perechi, individuală.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, organizatorul grafic.

Resurse necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete.

Surse: Goraș-Postică, V. et al. Educație pentru dezvoltarea comunității. Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro).

CASETA CU INFORMAȚII

Aceste activități vor susține elevii/elevele să conștientizeze importanța implicării în activități pentru binele comun și să înțeleagă importanța voluntariatului, ca modalitate de implicare civică. Pentru a fi eficiente, activitățile realizate în mod voluntar în beneficiul comunității sau în sprijinul anumitor membri sau grupuri de membri ai comunității trebuie să fie bine planificate și pregătite. Este important ca elevii/elevele să-și amintească de procesul parcurs în clasa a XI-a și de faptul că pentru anumite probleme ale comunității este mai eficientă soluționarea prin intermediul autorităților publice, iar pentru alte probleme, cetățenii pot acționa direct, fără a mai aștepta luarea unor decizii de către autorități.

Elevii/elevele vor parcurge un proces în care vor fi învățați să identifice, să proceseze, să însușească și să utilizeze informații și idei; de asemenea, li se va forma abilitatea de analiză și reflecție critică, realizând diverse activități practice: vor studia diverse site-uri media sau presa; vor elabora/aplica chestionare (variantă fizică, online), sondaje de opinie, anchete; vor viziona emisiuni TV, vor discuta cu adulții despre problemele care există în prezent în comunitatea în care locuiesc ei/ele. Pentru ca acest lucru să se producă în sala de clasă, este nevoie ca profesorii să le ofere elevilor un cadru de gândire și învățare sistematic și transparent: sistematic – ca să înțeleagă și să aplice consecvent acțiunile planificate; transparent – ca să conștientizeze, să urmărească și să-și monitorizeze propriile procese de gândire pe parcursul studiului independent.

Odată identificate sursele relevante de informație, este important să se acorde atenția cuvenită metodelor și instrumentelor de colectare a datelor necesare. Elevii/elevele trebuie să conștientizeze faptul că nici o metodă nu este universală, fiecare este potrivită pentru realizarea unui anumit obiectiv.

Metodele pot fi cantitative (ancheta) sau calitative (studiul de caz), de grup (discuția de grup) sau individuale (interviul), ele pot fi utilizate separat și în combinație (de exemplu, poate fi realizat un sondaj cu cetățenii, dar și un interviu cu aceștia). Metodele se deosebesc și după gradul de comunicare și interacțiune cu oamenii: în interviu, este important să se stabilească o relație de încredere cu persoana interviuată, aplicarea unui chestionar poate necesita un contact mai puțin intens, iar analiza de documente – deloc.

În procesul de identificare a intereselor și nevoilor cetățenilor din comunitate, pot fi realizate diferite tipuri de activități, cu aplicarea mai multor metode, în care elevii/elevele să participe în grupuri mici, ghidați/ghidate de către cadrul didactic. Este important să fie selectate metodele care sunt relevante pentru obiective, se potrivesc cu sursele de informare, permit obținerea unui volum mare de informații utile, sunt relativ ușor de aplicat și avantajoase din perspectiva costurilor și timpului. Printre metodele de colectare a informației, pot fi enumerate: studierea documentelor, ancheta bazată pe chestionar, sondajul de opinie, interviul, discuția de grup, observarea directă etc. Exemple

de metode și instrumente de colectare a datelor: observarea directă – fișa de observare, anchetarea, sondajul; interviul – chestionarul cu întrebări.

Notă: Se recomandă ca instrumentul/instrumentele de evaluare a intereselor/nevoilor cetățenilor să conțină întrebări care ar ajuta la completarea Formularului de analiză a problemei/problemelor (vezi Anexa de la lecția 3).

Este important ca la începutul unității de învățare bazată pe proiect profesorul să reactualizeze pașii/etapele parcurși/parcurse în clasa a XI-a (la același modul) și, în același timp, să facă o analiză comparativă cu ajutorul unui organizator grafic, prin stabilirea etapelor care vor fi parcurse în acest an de studii la unitatea de învățare *Tinerii în acțiune. Soluții pentru problemele comunității*. Acest exercițiu le va permite elevilor/elevelor să conștientizeze mai ușor propriile acțiuni în realizarea proiectului propus și să distingă diferențele dintre aceste două tipuri de proiecte (clasa a XI-a, clasa a XII-a).

DEMERSUL DIDACTIC

Lecția 1

1. În cadrul acestei lecții, profesorul invită elevii/elevele să-și amintească procesul și rezultatele obținute în cadrul unității de învățare bazată pe proiect în clasa a XI-a (10 min.).

Discută lucruri concrete:

- ▷ Numiți cele mai importante și interesante lucruri pe care le-ați învățat.
- ▷ Ce a fost ușor/difil de realizat?
- ▷ Sunteți satisfăcuți/te de rezultatul obținut?
- ▷ Ce ați vrea să faceți diferit într-un proiect asemănător?

2. Reamintește discuția de la începutul unității de învățare bazată pe proiect din clasa a XI-a, cu privire la faptul că unele probleme ale comunității pot fi soluționate doar prin politici publice, altele, atât prin politici publice, cât și prin intervenția directă a cetățenilor, existând și probleme pentru care este preferabilă abordarea doar prin intervenția cetățenilor (a societății civile). Informează elevii/elevele că de această dată vor parcurge un proces similar, însă vor aborda probleme la a căror rezolvare pot contribui chiar ei/ele, prin acțiuni de voluntariat, și le explică asemănările și diferențele dintre cele două tipuri de procese, pornind de la tabelul din Anexa 1. (10 min.).

3. Clarifică, pornind de la ceea ce știu elevii/elevele, termenul voluntariat, menționând că există și o lege care reglementează activitatea de voluntariat realizată în cadrul instituțiilor publice și al organizațiilor nonprofit, dar și că activitățile voluntare izolate, prestate sporadic sau cele prestate din rațiuni familiale, de prietenie sau de bună vecinătate nu fac obiectul de reglementare al legii voluntariatului. Clarifică, de asemenea, faptul că voluntariatul este o formă importantă de implicare civică într-o societate democratică, precum și că cele două forme de participare discutate – influențarea politicilor publice, respectiv, voluntariatul – sunt complementare și în egală măsură oportune. Profesorul oferă câteva exemple de activități de voluntariat care au fost realizate în comunitatea lor sau în alte comunități din țară, sau la nivel internațional (există câteva exemple în Caseta cu informații) (10 min.).

4. Primul pas, în acest proces, este identificarea problemelor care pot fi soluționate prin activități de voluntariat. Se discută despre modalitățile prin care pot fi identificate probleme ale comunității în legătură cu care elevii/elevele să se implice voluntar. Sursele de identificare a acestor probleme pot fi mass-media, membrii familiei și alți cunoscuți, organizații neguvernamentale sau diferite

categoriilor de cetățeni. De asemenea, este posibil ca elevii/elevete să realizeze un scurt chestionar online, prin care să le ceară părerea cetățenilor din comunitate cu privire la problemele ce ar putea fi abordate prin voluntariat. Avantajul chestionarului online este că permite o procesare mai ușoară a datelor (10 min.).

EXTINDERE

Elevii/elevete formează grupuri de lucru din câte patru-cinci persoane și sunt invitați/invitate să identifice, în baza surselor și metodelor discutate, problemele din comunitate potrivite pentru activități de voluntariat.

ANEXA 1

PAȘII PARCURȘI ÎN REALIZAREA ÎNVĂȚĂRII BAZATĂ PE PROIECT

Pas/ Etapă	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
1.	<i>Identificarea problemelor comunității ce necesită politici publice – clarificarea noțiunii de „politică publică”.</i>	<i>Identificarea problemelor comunității ce pot fi soluționate direct de cetățeni prin voluntariat – clarificarea noțiunii de „voluntariat”.</i>
2.	<i>Selectarea unei singure probleme pe care o va aborda clasa, pentru a propune o politică publică.</i>	<i>Selectarea unei probleme sau a mai multor probleme în legătură cu care elevii să intervină prin voluntariat.</i>
3.	Cercetare și colectare de date – cu privire la problemă, la politicile publice deja existente în legătură cu problema identificată și la cele aplicate în alte localități la probleme similare și cu privire la pozițiile unor instituții, organizații sau grupuri de cetățeni față de problemă și de posibile soluționări ale acesteia prin politici publice.	Cercetare și colectare de date pentru determinarea intervențiilor – cu privire la problemă, cauzele acesteia și modalitățile de îmbunătățire a situației prin intervenția directă a unor cetățeni voluntari.
4.	Formularea unei propuneri de politică publică – analizând punctele slabe/forte ale politicilor publice deja existente, se propune o politică publică pentru soluționarea problemei.	Stabilirea scopului, obiectivelor și planului de acțiuni – pentru realizarea intervenției prin voluntariat.
5.	Elaborarea unui plan de advocacy – un plan de acțiuni cu referire la modul în care pot fi influențate autoritățile să adopte politica publică propusă. Acest lucru se face prin lansarea unei petiții, publicarea unui articol, contactarea directă a APL, a unor ONG, parlamentari etc.	Activitatea de voluntariat – realizarea de acțiuni concrete în beneficiul comunității, care contribuie la dezvoltarea valorilor, atitudinilor, abilităților, cunoștințelor și înțelegerii critice. Monitorizarea activității/activităților de voluntariat – analiza acțiunilor la diferite etape de realizare a activității/activităților de voluntariat.

6.	Elaborarea portofoliului, sistematizarea datelor – materiale sistematizate de întreaga clasă de elevi într-un portofoliu alcătuit din două părți: partea de documentare (un dosar fizic sau electronic) și partea de prezentare (un set de panouri sau de slide-uri).	Elaborarea unui raport de activitate voluntară – prezentarea de către fiecare grup de elevi/eleve sau de întreaga clasă de elevi a problemei, a acțiunilor întreprinse și a rezultatelor obținute.
7.	Organizarea evenimentului de prezentare – eveniment public de prezentare a portofoliului în fața unor reprezentanți ai instituțiilor vizate de proiect, a unor persoane din comunitate, precum și a altor elevi și profesori.	Organizarea evenimentului de prezentare a activităților de voluntariat realizate – organizarea unui eveniment de prezentare prin diferite forme (la alegere): panouri, slide-uri, eveniment online, ședință publică deschisă, masă rotundă, în baza raportului acțiunilor întreprinse.
8.	Reflecție asupra experienței de învățare centrată pe procesul de formare a competențelor	

LECȚIA 2

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele:

1. să prezinte la tablă/flipchart problemele identificate și să descrie prin ce mijloace le-au identificat (10 min.);
2. să verifice dacă problemele și nevoile identificate sunt, într-adevăr, potrivite pentru a fi abordate prin voluntariat. Dacă rezultă că anumite probleme sau nevoi nu corespund, de exemplu, pentru că ar fi de preferat să fie abordate prin politici publice, acestea sunt scoase din listă (10 min.);
3. să identifice nevoile și necesitățile asemănătoare ale cetățenilor, grupându-le, după posibilitate, pe categorii. Această activitate poate fi realizată în grupuri, fiecare grup lucrând cu o categorie, apoi prezentând rezultatele pentru toți colegii. Dacă unii elevi/unele eleve au alte păreri, se evidențiază faptul că deseori putem avea diferite perspective asupra unuia și aceluiași lucru și uneori pot fi valide mai multe variante (10 min.);
4. să revadă lista completă de probleme, să mai adauge și alte probleme, dacă au fost inspirați/te de cele discutate până acum, și sunt informați că la lecția viitoare vor alege din lista de probleme pe cele pe care le pot aborda ei prin acțiuni de voluntariat (5 min.).

Reflecție și feedback (10 min.):

- ▷ Cum s-a desfășurat procesul de lucru și de luare a deciziilor?
- ▷ Ce ați descoperit nou și neașteptat în cadrul discuțiilor?
- ▷ Cum ați reacționat când un coleg/o colegă a spus ceva cu ce nu ați fost de acord?

EXTINDERE

Elevii/elevele sunt invitați să mai identifice, dacă este cazul, alte probleme care pot fi soluționate prin activități de voluntariat.

LECȚIA 3. DISCUTAREA ȘI SELECTAREA PROBLEMEI/PROBLEMELOR**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă atitudine de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă. Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului, atunci când se confruntă cu o problemă. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să estimeze impactul unei probleme asupra comunității/unui grup de cetățeni;
- O2 – să identifice caracteristicile unei situații sociale și a factorilor care o creează.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în perechi, individuală.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată.

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, opțional: Fișa de lucru nr. 1., Fișa de lucru nr. 2.

Surse: Goraș-Postică, V. et al. Educație pentru dezvoltarea comunității. Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro).

CASETA CU INFORMAȚII

Una dintre caracteristicile societății democratice este spiritul civic, definit ca dorința de a ajuta alți oameni, inclusiv oamenii care conviețuiesc în aceeași localitate. Este vorba de sentimentul de dragoste pentru locul de trai, care se dezvoltă prin educație și stă la baza participării la viața comunității. Într-o societate democratică, autoritățile țin cont de părerile diferitor grupuri. Să ai spirit civic înseamnă să acționezi responsabil în comun, fără a neglija aspectele particulare, specifice, respectul pentru diferențele altor persoane.

Conceptul de „voluntariat”, care dezvoltă spiritul civic, este slab conturat la noi în țară, de aceea comunitățile din Republica Moldova trebuie să depună efort, pentru a deveni comunități în adevăratul sens al cuvântului, pentru a descoperi spațiul comun în care oamenii ar conlucra întru identificarea nevoilor specifice și a lucrurilor pe care le prețuiesc cel mai mult. În acest context, oamenii trebuie să se susțină reciproc, să aibă încredere unii în alții, să participe la soluționarea problemelor. Cu cât membrii unei comunități sunt mai valorizați ca cetățeni, cu atât comunitatea este mai valoroasă, prin modul în care se dezvoltă și se cristalizează.

Prin aceste activități, elevii/elevetele conștientizează faptul că pentru a avea un impact pozitiv asupra unei probleme a comunității, este importantă realizarea unui plan de intervenție care să cuprindă acțiuni realizabile.

Astfel, este important ca problema selectată să fie una pentru care să se poată propune soluții rezonabile, care să poată fi puse în practică. Cadrul didactic va atenționa elevii/elevetele să determine tipurile de intervenție în corespundere cu nevoile și așteptările beneficiarilor. Dacă în cazul activității de învățare bazată pe proiect din clasa a XI-a clasa de elevi trebuia să selecteze o singură problemă, prin vot, în acest caz, sunt posibile abordări diferite:

- ▷ selectarea unei singure probleme pentru toată clasa. În acest caz, este important ca decizia să fie luată în mod democratic și transparent, dar și ca problema să fie suficient de complexă, pentru a permite implicarea tuturor elevilor/elevelor din clasă;
- ▷ selectarea mai multor probleme, fiecare urmând a fi abordată de un grup de elevi/eleve. În acest caz, decizia trebuie luată, în primul rând, în funcție de preferințele elevilor/elevelor.

Elevii/elevetele trebuie să fie cei/cele care aleg între variantele de mai sus.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevetele:

1. să menționeze dacă de la lecția precedentă au mai identificat alte probleme ale comunității, care pot fi soluționate prin activități de voluntariat, iar dacă este cazul, acestea se adaugă pe listă (3 min.);
2. să formeze grupuri de câte patru-cinci persoane, care vor primi pentru analiză una sau mai multe probleme (în funcție de numărul de probleme identificate, acestea se repartizează în mod egal între grupuri). Analiza se face în baza formularului din Anexă (5-10 min.).
3. Fiecare grup prezintă, pe scurt, analiza realizată (10 min.).
4. Elevii/elevetele fac o primă selecție a problemelor. Din diferite motive, anumite probleme sau nevoi pot fi eliminate din listă. De exemplu, probleme în legătură cu care:
 - ▷ sunt necesare anumite aprobări, dificil de obținut;
 - ▷ este cerută o pregătire de specialitate;
 - ▷ nu este posibilă implicarea minorilor;
 - ▷ este necesară îndeplinirea unor condiții a căror posibilitate de realizare este incertă sau puțin probabilă.

În urma acestui proces, rămân în listă doar probleme și nevoi ale comunității în legătură cu care este posibilă intervenția elevilor/elevetelelor (10 min.).

5. În continuare, elevii/elevetele își exprimă preferințele pentru anumite probleme, pe care ar dori să le soluționeze prin acțiuni de voluntariat (5 min.).
6. Clasa decide dacă se va aborda o singură problemă, pe care vor încerca să o soluționeze împreună, sau dacă se vor repartiza în grupuri, încercând să soluționeze mai multe probleme, în funcție de interesele lor (5 min.):
 - ▷ dacă un număr mare de elevi/elevetele preferă o anumită problemă, suficient de complexă pentru a implica întreaga clasă, se discută această problemă, cu scopul de a convinge toți colegii/toate colegetele să se alătore și întreaga clasă să contribuie la îmbunătățirea situației;
 - ▷ dacă preferințele sunt distribuite relativ echilibrat între câteva probleme, atunci elevii/elevetele constituie grupuri ce preiau problemele respective;
 - ▷ dacă un număr mare de elevi/elevetele sunt nehotărâți/nehotărâte în ceea ce privește alegerea unei probleme din mai multe sau nu au preferințe, se poate decide asupra unei probleme comune prin vot.
7. Dacă elevii/elevetele nu știu îndeajuns de multe lucruri pentru a lua o decizie sau dacă doresc să exploreze și alte probleme înainte de a decide, profesorul le poate da sarcina de lucru de a aduna informații necesare utilizând Formularul de analiză a problemei/problemelor și procedura de selecție se reia la lecția următoare. Profesorul precizează că se poate reveni la lista de probleme selectate și aceasta ar putea fi modificată; totodată, poate fi modificată și repartizarea elevilor/elevetelelor în grupuri și în etapele următoare, dacă se constată că pentru anumite probleme este dificil să fie elaborat un plan de intervenție realizabil sau dacă se constată, după colectarea informațiilor suplimentare, că intervenția nu este oportună.

Notă: Dozarea timpului, la fiecare etapă, este relativă. Cadrul didactic va gestiona timpul diferit, în funcție de particularitățile colectivului de elevi/eleve și de felul în care decurge procesul de lucru.

ANEXA 1.

■ FORMULAR DE ANALIZĂ A PROBLEMEI/PROBLEMELOR

Problema _____

Descrieți pe scurt problema, punctând următoarele aspecte: unde este localizată; cine este afectat.

Cum o percep locuitorii? _____

Ce anume ar vrea să modifice? _____

Ce s-a realizat până la momentul actual? _____

Ce se poate întreprinde acum? (Indicați soluții concrete, bazate pe implicarea voastră directă.)

Cine vă poate ajuta? _____

LECȚIA 4. CERCETAREA ȘI COLECTAREA DE DATE PENTRU DETERMINAREA INTERVENȚIILOR**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. Poate evalua credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să colaboreze pentru obținerea de informații din diferite surse;
- O2 – să selecteze informații relevante referitoare la modul de intervenție pentru soluționarea problemei/problemelor din comunitate;
- O3 – să organizeze și să analizeze critic informațiile.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în perechi, individuală, în grupuri mici.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, analiza, cercetarea și documentarea, studiul de caz.

Resurse didactice: tablă/flipchart, pixuri, caiete, Fișa de lucru nr. 1. Ghid de înregistrare a informației, film didactic.

Surse: Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro); https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=en.

CASETA CU INFORMAȚII

După ce au selectat problema sau problemele asupra cărora vor lucra, elevii/elevele adună cât mai multe informații despre problema respectivă și despre posibilele soluții.

Elevii/elevele trebuie să precizeze sursele din care urmează să colecteze informațiile, la fel cum am făcut acest lucru și în anul precedent de studii, la unitatea de învățare bazată pe proiect, precum și cât de frecvent va fi realizat acest lucru, cunoașterea tuturor cauzelor posibile și a eșecului în depășirea dificultăților prin interviuri, chestionare, analiza documentelor, observația directă etc. Culegerea informațiilor se va face de către elevi/eleve în timpul lecțiilor, dar și în intervalul dintre lecții.

Dacă timpul permite, elevii/elevele pot începe în sala de clasă căutarea de informații online sau pot apela la experiența lor de viață, organizații neguvernamentale, specialiști invitați. În cazul anumitor probleme, documentarea este necesară în principal pentru a decide ce anume să se facă, în timp ce în alte cazuri este clar ce trebuie să se întreprindă, dar trebuie să fie obținute informații despre cum anume să fie realizate acțiunile. În multe cazuri, elevii/elevele pot afla informații relevante studiind rapoarte ale unor organizații neguvernamentale (din localitate, din țară sau din alte țări) care au realizat acțiuni pe teme similare.

Dacă este necesar, în această fază, cadrul didactic poate solicita sprijinul și colaborarea unor colegi/colage care predau alte discipline. De exemplu, poate fi utilă colaborarea cu un/o coleg/ă care predă informatica, pentru asigurarea accesului la internet, sau cu un/o coleg/ă care predă limba engleză, pentru traducerea unor documente sau chiar pentru alocarea unui interval de timp din lecțiile lor pentru a susține elevii/elevele în realizarea proiectului, dezvoltând, totodată, competențele specifice propriei discipline.

În cazul anumitor probleme, este determinantă buna organizare și planificare a activităților. În alte cazuri, în special atunci când se intenționează susținerea unor persoane aflate într-o situație defavorizată, este importantă conștientizarea de către elevi/eleve a riscurilor care pot apărea. Astfel, uneori, chiar dacă intențiile sunt pozitive, pot apărea efecte negative nedorite. Așadar, planificarea activităților, ce va începe în lecția următoare, trebuie pregătită prin activități de sensibilizare a elevilor/elevelor cu privire la modul de raportare la persoane și grupuri defavorizate.

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul invită elevii/elevetele să realizeze o activitate din care să înțeleagă faptul că intențiile bune nu sunt suficiente și că, pentru a avea succes, activitățile de voluntariat trebuie bine pregătite și trebuie înțeles contextul/nevoile celor care beneficiază de ele. Profesorul invită elevii/elevetele să lucreze în șase grupuri. Fiecare grup primește unul dintre cele trei cazuri din Anexa 1. și are sarcina de lucru de a analiza cazul și a prezenta următoarele:

- ▷ Ce s-a întâmplat în situația respectivă?
- ▷ Ce ar fi putut face diferiții protagoniști ai cazului respectiv?

Grupurile care au analizat același caz prezintă unul după celălalt, iar al doilea grup are grijă să nu repete ceea ce s-a spus deja. După ce toate grupurile și-au prezentat ideile, profesorul invită elevii să alcătuiască o listă (pe care cineva o scrie pe tablă) cu aspecte de care trebuie să se țină cont în pregătirea unei acțiuni de voluntariat. Probabil că elevii vor spune, de exemplu, că este nevoie să ne consultăm cu persoanele direct afectate sau că trebuie stabilite niște criterii de repartizare a resurselor etc. Elevii nu trebuie influențați cu privire la ce să spună, însă ideile pe care le exprimă trebuie notate, pentru a fi folosite în activitatea următoare (20 min.).

O variantă alternativă pentru sensibilizarea elevilor/elevelor în evitarea prejudecăților la adresa grupurilor defavorizate este vizionarea și discutarea unui material video (subtitrat în română, rusă și în alte limbi) cu scriitoarea de origine nigeriană Chimamanda Ngozi Adichie (https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=en).

2. După această etapă de sensibilizare, clasa de elevi va avea sarcina de lucru să pună în aplicare cele învățate în legătură cu problema/problemele alese pentru a fi abordate. Astfel, în grupuri, elevii/elevetele vor încerca să identifice posibile intervenții pentru soluționarea problemei/problemelor selectate, precum și aspecte de care trebuie să țină cont, pentru a se asigura că nu au efecte nedorite. Se completează tabelul din Anexa 2. și apoi fiecare grup prezintă (15 min.).
3. Profesorul moderează o discuție de reflecție în baza următoarelor întrebări:
 - ▷ A fost ușor sau dificil să găsiți posibile intervenții în problema/problemele identificate?
 - ▷ Cum a fost să vă gândiți la efectele negative pe care ar putea să le aibă intervenția voastră?
 - ▷ Dar să identificați ce se poate face, pentru a evita efectele negative?
 - ▷ Cum ați reacționat când un coleg/o colegă a spus ceva cu ce nu ați fost de acord (5 min.)?
4. Elevii/elevetele sunt felicitați/te pentru ideile propuse și invitați/te să continue să se informeze despre posibile intervenții pentru soluționarea problemei/problemelor din diferite surse (experiențele din alte localități, din alte țări, prezentate în mass-media sau pe diferite pagini de internet). Elevii/elevetele pot începe să colecteze informații utilizând internetul în timpul lecției și să continue procesul până la lecția următoare, în baza Ghidului pentru înregistrarea informației (Anexa 3.) (5 min.).

ANEXA 1.

■ CAZUL 1.

Un grup de tineri au participat ca voluntari la un proiect al unei organizații neguvernamentale, desfășurat într-un sat, și au constatat că, din cauza sărăciei, copiii din mai multe familii nu aveau haine și încălțăminte potrivite pentru iarnă. Tinerii au luat astfel decizia de a organiza o campanie în școlile din orașul lor, pentru a colecta haine și încălțăminte și a le dona familiilor care aveau nevoie de ele. Au fost bucuroși că, la câteva săptămâni înainte de a veni vremea rece, aveau destul de multe pachete cu haine și încălțăminte pentru familiile respective și le-au transportat în curtea școlii din sat, unde au chemat membrii comunității, să le primească. Acolo, s-a creat însă o situație neplăcută pentru toată lumea, care a generat conflicte puternice între familiile din sat și o atitudine negativă a acestora față de tinerii/tinerele care le-au adus donațiile. Unii/unele erau nemulțumiți că hainele primite nu erau potrivite ca mărime pentru copiii lor, alții/altele acuzau că anumite familii au fost privilegiate și au primit lucruri de calitate mai bună, iar alții/altele s-au simțit jigniți/jignite și au refuzat să primească donațiile.

■ CAZUL 2.

Un grup de elevi/eleve au decis să facă o faptă bună și să ofere sprijin unor copii cu dizabilități. Au identificat o colegă dintr-o clasă mai mică, cu deficiențe de auz, care avea nevoie de un aparat special. Au făcut demersuri pe lângă mai multe societăți comerciale locale și au obținut sprijin, pentru a cumpăra un aparat mai bun decât cel pe care îl avea colega. Au organizat astfel încât, în prezența unui număr mare de elevi/eleve, să-i facă o surpriză fetei și să-i ofere aparatul achiziționat. Fata a fost, într-adevăr, surprinsă, dar și foarte supărată, pentru că acum întreaga școală știe de problema ei, iar ea își dorea să fie la fel ca și ceilalți copii.

■ CAZUL 3.

Un grup de elevi/eleve de liceu s-au gândit că ar fi util să ajute copiii din ciclul gimnazial, să știe să folosească internetul, pentru a putea urmări lecțiile și în format online. S-au gândit că cel mai probabil de un astfel de ajutor ar avea nevoie copiii unor familii de etnie romă din localitate și s-au dus să-i contacteze, să-i invite să se întâlnească, pentru a învăța să utilizeze internetul. Au fost surprinși când au văzut că acei copii știau la fel de bine, ca și ei, să folosească internetul și au fost nemulțumiți de ofertă. Ei/ele și-ar fi dorit mai mult sprijin la matematică, deoarece părinții lor nu îi pot ajuta la teme.

ANEXA 2.**INTERVENȚII POSIBILE ȘI EFECTELE PRECONIZATE ALE ACESTORA**

Problema:		
INTERVENȚIA POSIBILĂ 1	INTERVENȚIA POSIBILĂ 2	INTERVENȚIA POSIBILĂ 3
Ce efecte negative ar putea avea această intervenție?		
1.		
2.		
...		
Pentru a evita efectele negative, trebuie să se țină cont de următoarele aspecte:	Pentru a evita efectele negative, trebuie să se țină cont de următoarele aspecte:	Pentru a evita efectele negative, trebuie să se țină cont de următoarele aspecte:
1.		
2.		
...		

ANEXA3.**GHIDUL ÎNREGISTRĂRII INFORMAȚIEI**

În baza surselor consultate, scrieți în tabelul de mai jos cele mai importante informații de reținut, în vederea realizării planului de acțiuni.

Intervenția/soluția	Comentarii privind activitățile realizate, rezultatele obținute, cum au fost acestea măsurate, efecte secundare nedorite etc.	Sursa/sursele informației și, eventual, surse de unde se pot afla detalii privind modul de realizare a activităților.	Anexe relevante (de exemplu, fotografii, site-uri, linkuri la documente sau materiale video, înregistrări etc.).
Numele elevilor/elevelor care au contribuit la obținerea informațiilor și la completarea fișei:			

LECȚIILE 5-6. STABILIREA SCOPULUI, OBIECTIVELOR ȘI PLANULUI DE ACȚIUNI

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își respectă angajamentele personale față de alții la timp.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> Poate folosi tehnologiile ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie diferite norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să planifice, să structureze un plan de acțiuni/intervenție;
- O2 – să colaboreze și să coopereze în echipă, în vederea realizării unui produs comun;
- O3 – să-și asume responsabilitatea pentru realizarea planului de acțiuni elaborat.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, în grupuri mari.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, analiza, brainstormingul, organizatorii grafici.

Resurse didactice: tablă/flipchart, carioci, Fișele de lucru nr. 1., nr. 2, nr. 3.

Surse: Manual de Service Learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați/ Carla Regina; Candelaria Ferrara; coordinación general de Luz Mariela Avruj; María Nieves Tapia.

– 1a ed. – Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLAYSS, 2017; http://www.prodidactica.md/revista/Revista_107.pdf; www.cetateanul.intercultural.ro.

Timp alocat: 90 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestor două lecții, elevii/elevele își vor axa eforturile pe planificarea unor acțiuni de voluntariat. Astfel, pentru fiecare problemă selectată, ei/ele elaborează planul unor acțiuni de voluntariat, care să fie realizat de elevii/elevele care și-au asumat tema respectivă. Important este ca procesul de elaborare a planului de acțiuni să nu fie forțat, impus de către profesor. Nimeni nu învață să fie cetățean activ urmând indicațiile/direcțiile altcuiva și dezvoltând planul altcuiva.

Dacă planul va fi impus, elevii/elevele îl vor realiza din obligație (ca răspuns la cerința cadrului didactic); astfel, vor rămâne dependenți de adulți, fără a-și valorifica potențialul de cetățean cu inițiativă, independent, cu viziune personală asupra problemelor comunității. Din aceste raționamente, cadrul didactic:

- ▷ promovează un mediu tolerant, în care elevii/elevele sunt liberi/libere să experimenteze și să greșescă și îi/le susțin în procesul lor individual de învățare;
- ▷ creează un mediu sigur pentru exprimarea liberă a elevilor/elevelor;
- ▷ facilitează echilibrarea rolurilor în cadrul grupului/grupurilor;
- ▷ veghează asupra bunei derulări a procesului de elaborare a planificării;
- ▷ atrage atenția elevilor/elevelor să elaboreze planul în limitele realității și ale posibilităților;
- ▷ monitorizează evoluția elaborării planului.
- ▷ Elevii/elevele, în acest proces complex:
 - ▷ distribuie rolurile;
 - ▷ identifică factorii și resursele necesare (materiale/umane, partenerii);
 - ▷ elaborează planul de acțiuni (în grup mic, în colectiv);
 - ▷ stabilesc sarcinile de care sunt responsabili;
 - ▷ redactează planul de acțiuni (în grup mic, în colectiv);
 - ▷ evaluează mersul lucrărilor de elaborare a planului de acțiuni;
 - ▷ adaptează, redactează planul de acțiuni.

Este necesar să se menționeze că itinerarul fiecărui plan elaborat de elevi/eleve este unic, iar pașii pe care îi vor urma vor varia, în funcție de caracteristicile particulare ale fiecărei clase, instituții, comunități. Astfel, planul poate presupune activități mai mult sau mai puțin complexe, diferite după durată, resurse (materiale, financiare, umane), în funcție de specificul problemei și intervenției.

Li se va atrage atenția elevilor/elevelor asupra necesității documentării întregului proces (cu fotografii, filmulețe scurte, înregistrări audio, alte materiale – aceste materiale pot fi folosite ulterior, în cadrul evenimentului de prezentare publică a raportului activității de voluntariat).

Este important ca activitatea de voluntariat realizată în comunitate să fie monitorizată de către cadrele didactice și de către alți adulți responsabili de proces. Monitorizarea presupune supravegherea, acordarea asistenței, îndrumarea activității elevilor/elevelor. În acest sens, ca urmare a elaborării planului activității de voluntariat, cadrul didactic va negocia cu elevii/elevele modul de monitorizare a activității de voluntariat. Îi recomandăm cadrului didactic să nu fie abuziv în stabilirea

modului și în procesul de monitorizare. Acordarea asistenței se va face la momentul oportun, cu titlu de recomandare, decizia finală aparținând elevilor/elevelor.

DEMERSUL DIDACTIC

Activitatea nr. 1. Stabilirea scopului și obiectivelor activității de voluntariat (20 min.)

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele:

- ▷ să-și amintească problema/problemele din comunitate care prezintă motive de îngrijorare și care au fost selectate în vederea unei intervenții (pe timp scurt/mediu/lung) bazate pe voluntariat;
- ▷ să enumere intervențiile posibile identificate pentru soluționarea problemei/problemele; să facă o corelație între problemă, intervenție și așteptările beneficiarilor (Fișa de lucru nr. 1.). Se analizează valoarea intervenției: în ce măsură rezolvă problema/problemele, în ce măsură este durabilă/sunt durabile intervenția/intervențiile;
- ▷ să identifice care sunt următorii pași, în viziunea lor, în soluționarea problemei/problemele comunității (Li se oferă elevilor/elevelor libertatea să stabilească/decidă de sine stătător pașii/etapele. Se dirijează discuția în așa mod ca în final să se ajungă la următoarea ordine: formularea scopului, obiectivelor, planului de acțiuni, activitatea propriu-zisă, evaluarea rezultatelor, elaborarea unui raport.);
- ▷ să formeze grupuri a câte cinci-șase persoane și să formuleze scopul și obiectivele activității de voluntariat, în conformitate cu problema dată/problemele date (cauzele ei) și intervențiile selectate. Pentru aceasta, grupurilor li se propune:
 - a. să analizeze Anexele 1., 2. Deosebirile dintre scop și obiective; ierarhia scopului, obiectivelor, activităților și rezultatelor;
 - b. să elaboreze scopul și obiectivele planului de acțiuni de care depinde succesul intervenției/activității de voluntariat (dacă elevii/elevele întâmpină dificultăți în formularea scopului, cadrul didactic poate organiza în grup mare un exercițiu de formulare a scopului și a câtorva obiective), ulterior, elevii/elevele lucrează în grupuri mici, conform Fișei de lucru nr. 2.; să prezinte scopul și obiectivele elaborate în grup mare;
 - c. să analizeze atent formulările și, împreună, să decidă (posibil, după negociere, reformulări) care sunt scopul și obiectivele intervenției/activității de voluntariat, în vederea soluționării problemei din comunitate (este important să se menționeze faptul ca există riscul de a stabili un număr prea mare de obiective, care, ulterior, va fi dificil/imposibil să fie realizate).

Activitatea nr. 2. „Harta intervenției” (elaborarea planului de acțiuni) (50 min.)

1. Li se propune elevilor/elevelor să elaboreze un plan de acțiune comunitară, respectând pașii:
 - ▷ să analizeze și să răspundă oral la întrebările formulate în Anexa 3. (în grup mic/mare);
 - ▷ se distribuie fiecărui grup mic câte un obiectiv (în funcție de numărul de elevi/eleve, pot lucra câte două grupuri la un obiectiv sau un grup, la două obiective), pentru a elabora o secvență de plan de acțiune/ni voluntară/e, conform Fișei de lucru nr. 3. (la necesitate, cadrul didactic va specifica probabilitatea realizării unui obiectiv prin mai multe acțiuni);
 - ▷ fiecare grup prezintă secvența de plan, care e analizată în grup mare, se fac redactările, ajustările de rigoare.

2. Toate secvențele de plan se unesc, se aranjează în consecutivitatea necesară, în așa mod încât să se asigure un parcurs logic, coerent de realizare a planului (poate fi realizat în grup mare sau se delegă reprezentanți din fiecare grup mic și grupul nou redactează varianta finală a planului; în acest timp, ceilalți elevi/celelalte eleve pot să se concentreze pe un aspect important din plan; de exemplu, pe identificarea resurselor).
3. Prezentarea variantei finale a planului de acțiuni de voluntariat în comunitate (Anexa 3., cu titlu de recomandare, structura poate fi adaptată/ajustată), după care urmează etapa de implementare.

Reflecție și feedback (20 min.):

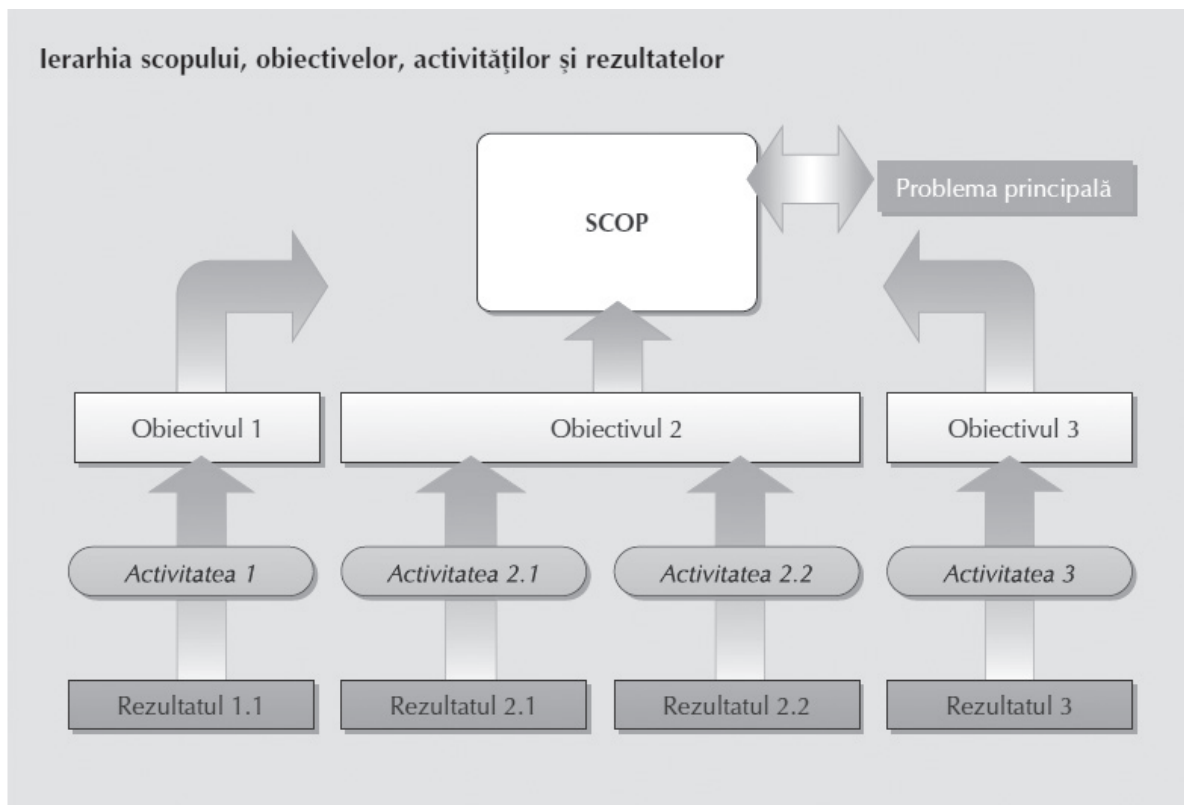
- ▷ Ce ați achiziționat din această experiență?
- ▷ În ce măsură au participat membrii grupului la elaborarea planului de acțiune voluntară?
- ▷ Cum a fost încurajată participarea tuturor membrilor grupului?
- ▷ Ce a mers bine în întregul proces?
- ▷ Ce dificultăți ați întâmpinat pe parcurs?
- ▷ Ce putem învăța din acest exercițiu?
- ▷ În ce măsură această experiență va fi utilă pentru voi în viitor?

ANEXA 1.

DEOSEBIRILE DINTRE SCOP ȘI OBIECTIVE

Scopul acțiunii	Obiectivele
Este un concept larg cu referire la ceea ce trebuie realizat/întreprins.	Descriu acțiuni specifice pentru realizarea scopului.
Este o viziune mai generală, spre care sunt orientate toate acțiunile.	Oferă o imagine mai detaliată asupra a ceea ce trebuie realizat într-o anumită perioadă.
Definește rezultatele sau schimbările pe care le va aduce activitatea de voluntariat.	Sunt concrete și măsurabile.
Indică unde „vrem să ajungem”/ce urmează a fi soluționat.	Indică ce trebuie făcut, pentru a soluționa problema.

ANEXA 2.

Sursa: <https://slidetodoc.com/scrierea-propunerilor-de-proiecte-ntotdeauna-mi-sa-prut/>.

ANEXA 3.

■ MATRICEA IDEILOR DE ACTIVITĂȚI

<i>Ce vrem să facem?</i>	Natura acțiunii comunitare/de voluntariat
<i>Din ce cauză dorim să facem acest lucru?</i>	Justificare/argument
<i>Ce rezultat ne dorim?</i>	Scop, obiective
<i>Cine va face?</i>	Responsabilii
<i>Cine este grupul țintă?</i>	Beneficiarii
<i>Cum vom face?</i>	Activități și sarcini de lucru Delegarea responsabilităților
<i>Când vom face?</i>	Aproximarea timpului estimativ necesar pentru fiecare activitate
<i>Ce resurse sunt disponibile?</i>	Resurse umane Resurse materiale și financiare
<i>Cu cine vom face?</i>	Posibilele parteneriate cu alți membri ai comunității, agenți și organizații ale societății civile
<i>Unde vom face?</i>	Localizarea fizică Spațiul disponibil

ANEXA 4.**PLANUL ACTIVITĂȚII DE VOLUNTARIAT**

LOCALITATEA:

PERIOADA ACTIVITĂȚII:

GRUPUL DE INIȚIATIVĂ:

BENEFICIARI:

SCOP:

Obiectiv	Activitățile propuse	Timp	Resurse	Responsabili	Rezultate așteptate/Indicatori de rezultat

Evaluarea activității (proceduri de evaluare: discuții în baza observărilor, constatărilor pe parcursul realizării activităților de voluntariat; analiza punctelor forte, punctelor slabe; jurnalul reflexiv, fișa reflexivă în baza indicatorilor de rezultat).

■ FIȘA DE LUCRU NR. 1.

Problema/problemele	Intervenția	Așteptările beneficiarilor

■ FIȘA DE LUCRU NR. 2.

Formulați scopul activității de voluntariat	Formulați obiectivele de acțiune comunitară

■ FIȘA DE LUCRU NR. 3.

Obiectivul	Activitățile propuse	Timp	Resurse	Responsabili	Rezultate așteptate/ Indicatori de rezultat

LECȚIILE 7-8. MONITORIZAREA ACTIVITĂȚILOR DE VOLUNTARIAT

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate identifica dacă o persoană îl/o aude, dar nu ascultă cu adevărat ceea ce spune. Poate gestiona blocajele în comunicare, formulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să înregistreze constant progresele/regresele, pe parcursul desfășurării acțiunii/acțiunilor de voluntariat;
- O2 – să distingă punctele forte și aspectele care trebuie corectate într-o/în activitate/activități;
- O3 – să învețe din greșeli;
- O4 – să reorienteze cursul acțiunilor, în funcție de rezultatul de moment;

O5 – să estimeze eficiența implicării în acțiunile de voluntariat.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, în grupuri mari.
- Metode și procedee didactice: discuția dirijată, analiza, brainstormingul, organizatorii grafici.

Materiale necesare: flipchart, carioci, Fișa de lucru nr. 1, resurse TIC.

Surse: Manual de Service Learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați/ Carla Regina; Candelaria Ferrara; coordinación general de Luz Mariela Avruj; María Nieves Tapia. – 1a ed. – Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLAYSS, 2017; www.cetateanul.intercultural.ro.

Timp alocat: 90 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Este important ca activitatea de voluntariat în comunitate să fie monitorizată de către elevi/eleve, cu susținerea cadrelor didactice, a altor adulți responsabili de proces. Monitorizarea este un element fundamental în realizarea scopului și obiectivelor activității/activităților de voluntariat. Acest proces presupune înregistrarea constantă a progreselor/dificultăților, sistematizarea și comunicarea lor.

Prin monitorizare, elevii/evelele pot să distingă punctele forte și aspectele care trebuie corectate, iar produsul final al monitorizării va servi ca bază pentru elaborarea raportului activității de voluntariat.

Recomandăm cadrelor didactice să nu fie abuzive în stabilirea modului și procesului de monitorizare. Acordarea asistenței se va face la momentul oportun, cu titlul de recomandare, decizia finală aparținând elevilor/elevelor.

Există mai multe modalități de documentare a etapelor activității/activităților de voluntariat: jurnalul, fișierul, pagina web, în scris, audiovizual. În acest sens, elevii/evelele trebuie încurajați/te să-și asume diverse roluri și să-și dezvolte abilități de învățare din propria experiență.

Procesul descris în continuare poate fi desfășurat pe parcursul mai multor lecții, fie consecutive, dacă intervenția este pe termen scurt, fie planificate la intervale de timp corespunzătoare, dacă intervenția este de durată mai mare.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/evelele:

- ▷ să comenteze mottoul *Experiențele nu sunt constituite din ceea ce i se întâmplă unei persoane, ci din ce face cu ceea ce i se întâmplă* (Aldous Huxley) (10 min.);
- ▷ să relateze pe scurt la ce etapă a activității de voluntariat/comunitară sunt la moment (10 min.);
- ▷ să se repartizeze în trei-cinci grupuri de lucru;
- ▷ să analizeze activitatea de voluntariat (*la etapa de realizare la care sunt*) și să completeze *Fișa de lucru nr. 1*. Fiecare grup completează fișa. Cadrul didactic încurajează elevii/evelele să fie sinceri/e, deschiși/se și obiectivi/e în realizarea sarcinii de lucru (20 min.);

- ▷ să prezinte produsul – fiecare grup (celelalte grupuri ascultă atent și completează, explică, fac constatări, propuneri) (30 min.);
- ▷ să stabilească direcțiile de perspectivă, în baza analizei și sintezei activității anterioare;
- ▷ să identifice soluții la problemele, impedimentele apărute și să modifice/completeze

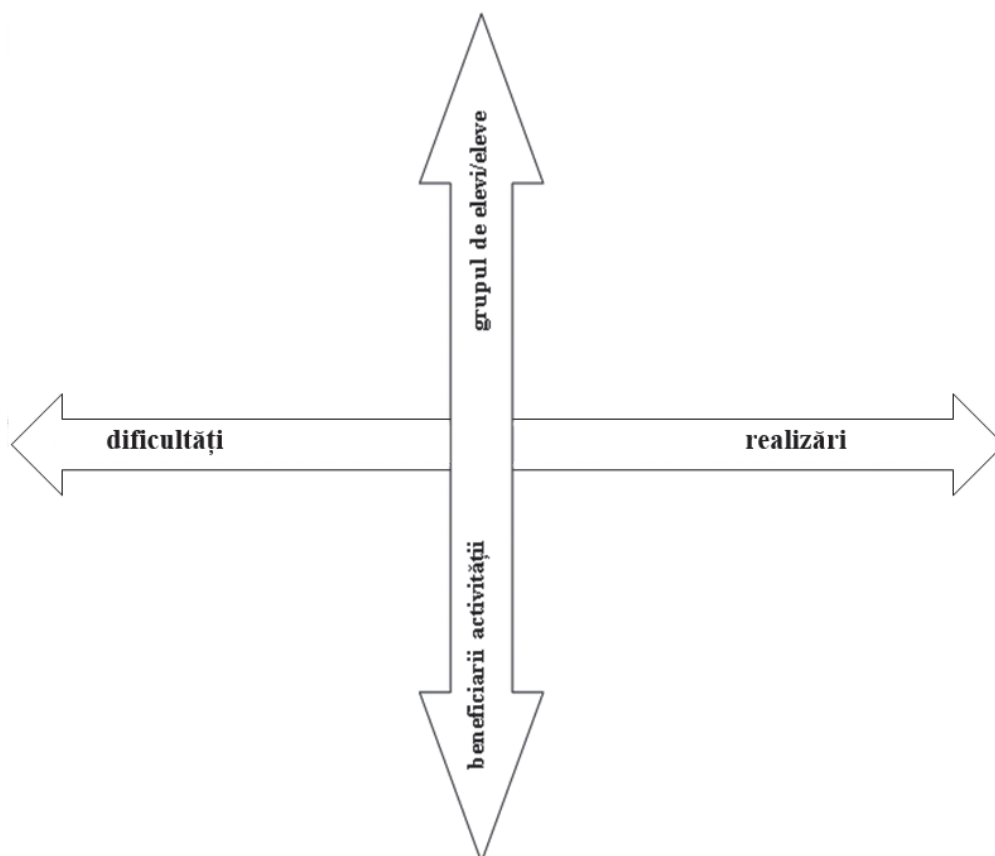
Planul activității/activităților de voluntariat, în vederea îmbunătățirii/obținerii rezultatului scontat (20 min.).

FIȘA DE LUCRU NR. 1. CADRANUL REFLECȚIILOR

Completați cadranele ca urmare a reflecției asupra activității de voluntariat (la etapa de realizare la care sunteți), respectând cerințele indicate pe axa verticală și pe cea orizontală.

Analizați calitatea activității (aspectele pozitive, negative; aspectele care duc la buna desfășurare a activității și cele care frânează realizarea scopului și a obiectivelor activității) în baza următorilor indicatori:

- ▷ durata și frecvența activității;
- ▷ impactul (cuantificabil) asupra calității vieții în comunitate;
- ▷ satisfacția efectivă a beneficiarilor;
- ▷ posibilitatea de a realiza o schimbare în comunitate pe termen mediu/lung;
- ▷ sustenabilitatea activității;
- ▷ resursele necesare pentru activitatea de voluntariat (financiare, materiale, umane);
- ▷ rolurile asumate, onorarea responsabilităților;
- ▷ climatul psihologic;
- ▷ interacțiunile, relațiile cu colegii/celele;
- ▷ relațiile cu organizațiile din comunitate.

LECȚIILE 9-10. ELABORAREA UNUI RAPORT DE ACTIVITATE VOLUNTARĂ**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate. • Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> • Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să analizeze critic procesul activității de voluntariat;
- O2 – să structureze rezultatele cantitative și calitative obținute în urma activității de voluntariat;
- O3 – să stabilească avantajele implicării în acțiuni de voluntariat pentru dezvoltarea personală și pentru societate;
- O4 – să colaboreze și să coopereze în echipă, în vederea realizării unui produs comun.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în grupuri mici, în grupuri mari.
- Metode și procedee didactice: discuția dirijată, analiza, brainstormingul, organizatorii grafici.

Materiale necesare: flipchart, carioci, Fișa de lucru nr. 1, resurse TIC.

Surse: Manual de Service Learning în Europa Centrală și de Est pentru profesori și elevi implicați/ Carla Regina; Candelaria Ferrara; coordinación general de Luz Mariela Avruj; María Nieves Tapia. – 1a ed. – Ciudad Autónoma de Buenos Aires: CLAYSS, 2017; http://www.prodidactica.md/revista/Revista_107.pdf; Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro).

Timp alocat: 90 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Următoarele două lecții sunt dedicate procesului de elaborare a raportului asupra activității de voluntariat. În prima lecție se va decide structura și formatul raportului și se va începe elaborarea acestuia, iar în cea de-a doua lecție, se va discuta în sala de clasă forma preliminară a raportului, se vor face eventualele ajustări necesare și se va evalua întregul proces.

Aceste lecții pot fi realizate conform succesiunii lecțiilor indicate în proiectarea pe unități de învățare sau pot fi desfășurate mai aproape de final de an școlar, în funcție de durata planului de voluntariat (scurtă/pe termen mediu sau lung). În cazul unei activități de voluntariat realizată într-o perioadă mai îndelungată, aceste două lecții se vor desfășura mai aproape de finalul semestrului doi.

Este important ca procesul de elaborare a raportului asupra activității de voluntariat să nu fie forțat, impus de către profesor, deci trebuie să fie unul autentic. Cadrul didactic promovează un mediu tolerant, în care elevii/elevetele pot să experimenteze și să greșescă, să se exprime liber.

Procedura de elaborare a raportului poate fi diferită: se poate lucra în grupuri mici, la obiective separate și fiecare grup să raporteze la un obiectiv concret activitățile care au fost realizate, ce a reușit mai mult/mai puțin, ce rezultate a obținut, care este impactul asupra beneficiarilor sau în grup mare. La elaborarea raportului, elevii/elevetele vor avea ca reper planul activității/activităților de voluntariat, elaborat anterior.

Formatul ales pentru realizarea raportului va fi corelat și cu modul în care se intenționează să se realizeze prezentarea acestuia la pasul următor. Astfel, dacă va fi un eveniment online, raportul poate fi realizat în format electronic, ca un set de diapozitive, un infografic, o pagină web sau chiar o înregistrare video. Dacă se intenționează realizarea prezentării sub forma unei expoziții în școală sau într-un loc public din comunitate, atunci este preferabil ca raportul să fie sub forma unor panouri.

Este important ca toți elevii/elevetele să participe la acest proces și în cazul în care au fost abordate mai multe probleme, fiecare dintre acestea să aibă raportul corespunzător. Le puteți oferi elevilor/elevetele libertatea de a-și repartiza sarcinile de lucru în cadrul grupului, rugându-i/le să facă acest lucru în mod democratic și participativ, astfel încât fiecare persoană să poată exprima ce dorește sau ce nu dorește să facă și să existe un echilibru între sarcini.

Această etapă permite realizarea evaluării activităților și a rezultatelor obținute. Ea mai este încă o parte a procesului de învățare și contribuie la dezvoltarea unor competențe importante. Evaluarea realizată nu se suprapune însă cu ceea ce se va face în cadrul etapei de reflecție asupra întregii experiențe de învățare.

Lecția 9

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele:

- ▷ să rememoreze care au fost etapele/pașii în realizarea planului de activitate/tăți de voluntariat: identificarea problemelor din comunitate, selectarea unei probleme, determinarea intervenției/soluției la problemă, planificarea activității, realizarea activității propriu-zise, evaluarea procesului și raportarea acestuia (5 min.);
- ▷ să evalueze activitatea desfășurată conform următoarelor criterii (15 min.):
 - ▶ avantajele personale și colective;
 - ▶ avantajele sociale;
 - ▶ funcționarea grupului, implicarea fiecărui membru al grupului în activitate;
 - ▶ gestionarea timpului;
 - ▶ gradul de valorificare a resurselor materiale;
 - ▶ contribuția fiecăruia în activitate;
- ▷ să stabilească structura și formatul raportului asupra activității de voluntariat, în care vor descrie în principal activitățile realizate pentru realizarea obiectivului, rezultatele obținute și modul în care aceste rezultate pot fi evidențiate (10 min.);
- ▷ să înceapă elaborarea raportului activității de voluntariat, conform structurii și formatului stabilit. Elevii/elevele decid asupra modului de lucru (în grup mare/în grup mic), în funcție și de modalitatea de lucru stabilită (o singură problemă abordată de întreaga clasă/mai multe probleme, abordate în grupuri), ținând cont de cine sunt beneficiarii, ce impact au avut asupra lor intervențiile elevilor/elevelor etc. (conform Anexei 1., cu titlu de recomandare) (15 min.).

Dacă au fost abordate mai multe teme, fiecare grup va lucra la realizarea raportului asupra activității realizate.

Dacă întreaga clasă a contribuit la același proiect de voluntariat, ea se împarte în grupuri mici. Mărimea grupurilor este diferită după număr, în funcție de gradul de complexitate a aspectelor ce trebuie dezvăluite. Se recomandă ca în fiecare grup să fie numit un elev/o elevă care se va deplasa de la grup la grup, pentru a fi la curent cu ceea ce se scrie și pentru a interveni cu completări, pentru a armoniza descrierile tuturor etapelor. Fiecare grup are de descris un anumit aspect din proces, de exemplu:

grupul 1: Ce ne-am propus?

- ▷ Motivația acțiunii comunitare/de voluntariat.
- ▷ Descrierea problemei, a cauzelor, a modului de manifestare și aefectelor acesteia.
- ▷ Scop, obiective, activități planificate.

grupul 2: Ce am făcut?

- ▷ Activități realizate, responsabilii/grupul de lucru.
- ▷ Beneficiari, parteneriate cu membri ai comunității, instituții, organizații ale societății civile.
- ▷ Perioada și localizarea activității.

grupul 3: Ce am obținut?

- ▷ Descrierea efectelor/rezultatelor activității.
- ▷ Descrierea modului în care au fost evidențiate rezultatele, în baza căror indicatori și a căror surse de informație.

Lecția 10

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele:

- ▷ să prezinte în fața clasei secvența de raport și să primească sugestii din partea celorlalți/ celorlalte elevi/eleve, precum și să discute despre prezentare în ansamblu și structura, conținutul, calitatea raportului (20 min.);
- ▷ să analizeze calitatea raportului și să lucreze cu colegii/colegele de grup, pentru a ajusta partea de care au fost responsabili în baza feedbackului primit și a Anexei 2. Lista de control a calității. Elevii/elevele se asigură că nici un aspect relevant nu a rămas în afara raportului și a prezentării și că nu există suprapuneri între ceea ce au pregătit grupurile (15 min.).

Reflecție și feedback (10 min.):

- ▷ Cum vi s-a părut procesul de elaborare și prezentare a raportului?
- ▷ Ce considerați că am făcut bine și trebuie să continuăm?
- ▷ Cum v-ați simțit pe parcursul diverselor etape ale activității de voluntariat?
- ▷ Cum ar trebui diseminată activitatea de voluntariat?

ANEXA 1.**REPERE PENTRU ELABORAREA RAPORTULUI DESPRE ACȚIUNILE DE VOLUNTARIAT DESFĂȘURATE**

Raportul va trebui să răspundă în mod cât mai clar și coerent la următoarele întrebări:

- ▷ Ce ne-am propus (preluarea justificării intervenției, a obiectivelor și a planului de activități)?
- ▷ Ce am făcut (descrierea activităților realizate, beneficiarii, elevii implicați, modul de desfășurare a activităților, parteneri, resurse utilizate etc.)?
- ▷ Ce am obținut (descrierea efectelor/rezultatelor activității și a modului în care acestea au fost evidențiate, în baza căror indicatori și a căror surse de informație)?

ANEXA 2.**CRITERII SPECIFICE DE EVALUARE A RAPORTULUI**

Claritatea	Informația este bine organizată? Textele sunt bine scrise, clare, corecte din punct de vedere gramatical și cu o exprimare corectă? Punctele cele mai importante și argumentele sunt ușor de înțeles?
Informația	Informațiile sunt exacte? Acoperă informația fapte și concepte importante? Informația inclusă este importantă pentru înțelegerea subiectului?
Argumentele	Ați folosit exemple pentru a explica sau a vă susține punctele de vedere? Ați dat explicațiile corespunzătoare?
Limbajul	Cuvintele de specialitate sunt explicate (pentru a fi înțelese de nespecialiști)? Ați acordat atenție evitării reproducerii unor stereotipuri și prejudecăți despre anumite grupuri?
Elementele grafice (fotografii, desene, diagrame, grafice etc.)	Elementele grafice au legătură cu restul conținutului secțiunii? Elementele grafice oferă informații relevante? Are fiecare element grafic o legendă sau un titlu? Elementele grafice îi ajută pe ceilalți să înțeleagă mai bine expunerea portofoliului?

LECȚIILE 11-12. ORGANIZAREA UNUI EVENIMENT DE PREZENTARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.
Atitudini	
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Abilități	
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> • Poate folosi tehnologiile ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> • Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să elaboreze aspectele de conținut ale unei prezentări;
- O2 – să organizeze aspectele logistice ale unui eveniment de prezentare;
- O3 – să prezinte o comunicare cu referire la o anumită problemă;
- O4 – să colaboreze cu alți colegi, pentru organizarea unui eveniment de grup.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în perechi, în grupuri mici, în grupuri mari
- Metode și procedee didactice: prezentarea publică, analiza, algoritmizarea.

Materiale necesare: videoproiector și laptop, dacă prezentarea este făcută în format electronic, sau cele patru panouri; o sală în care să se desfășoare prezentarea publică, suficient de încăpătoare pentru toți invitații; dacă sala este foarte mare, poate fi necesar un sistem sonor, cu microfoane și boxe.

Surse: Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro).

CASETA CU INFORMAȚII

După ce elevii/elele au finalizat raportul, urmează realizarea unei prezentări publice. La acest eveniment, vor fi invitați reprezentanți ai autorităților publice, adulți din comunitate, alți elevi/elele și profesori din școală/din alte școli. Acest pas se realizează pe parcursul a două lecții (fizic sau online). În prima lecție, se planifică organizarea prezentării publice și se realizează o repetiție a acesteia, iar în cea de-a doua lecție se realizează prezentarea publică propriu-zisă a raportului.

Lecția 11

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul discută cu elevii/elele despre modul în care va fi realizată prezentarea raportului și se asigură că fiecare elev/elevă are un rol în organizarea prezentării, conform sugestiilor din Anexa 1. Repartizarea acestor responsabilități se realizează în mod democratic. Este important ca fiecare elev/elevă să se simtă confortabil cu rolul pe care îl are și să înțeleagă responsabilitatea care îi revine pentru succesul întregului proiect (20 min.).
2. Finalizarea conținutului prezentării. Realizați o repetiție generală în fața clasei, pentru a vă asigura că toată lumea este pregătită, că fiecare elev/elevă știe când îi vine rândul să prezinte și că știe ce are de spus. Explicați elevilor/elelelor că este important ca prezentarea să fie coerentă, clară și interesantă (15 min.).
3. Profesorul se asigură că toată lumea știe exact ce are de făcut până la prezentare și în timpul acesteia (10 min.).

Lecția 12

DEMERSUL DIDACTIC

1. Desfășurarea prezentării. În acest moment, rolul profesorului este minim. Elevii/elele sunt cei care se ocupă de buna desfășurare a evenimentului atât „în fața scenei”, cât și „în spatele scenei”. Prezentarea se realizează conform instrucțiunilor din Anexa 1. și conform repetiției realizate în lecția precedentă.
2. Profesorul transmite elevilor/elelelor un mesaj de încurajare înainte de începerea evenimentului și un mesaj de felicitare după încheierea lui (în public sau în privat).

ANEXA 1.

ORGANIZAREA PREZENTĂRII

Fiecare elev/elevă din clasă va avea un rol în organizarea prezentării. Identificați ce elemente sunt necesare pentru o bună organizare, planificați când să se desfășoare acestea și stabiliți care elevi/eleve vor fi responsabili de fiecare aspect. De exemplu:

1. stabilirea datei, orei, locului (poate fi sala de clasă, sala de festivități sau sala de sport a școlii, o altă sală disponibilă, de exemplu, dintr-o instituție publică etc.) și formatului activității (fizic sau online). Poate fi necesară obținerea aprobării pentru utilizarea sălii;
2. stabilirea listei de invitați;
3. formularea invitației (fizic sau online);
4. transmiterea invitațiilor;
5. invitarea presei locale (dacă doriți ca proiectul vostru să fie reflectat în presă) și/sau realizarea de afișe în școală (dacă doriți să invitați și elevi/eleve din alte clase, în măsura în care spațiul prevăzut și programul școlar permit acest lucru);
6. confirmarea telefonică a participării invitaților;
7. pregătirea sălii (locul unde vor sta invitații, afișarea panourilor sau instalarea și testarea echipamentului de proiecție, dacă prezentarea este electronică/online);
8. așteptarea invitaților la intrare și conducerea lor în sală;
9. salutul de bun venit, adresat participanților;
10. prezentarea raportului;
11. moderarea discuției ce urmează după prezentare;
12. realizarea de fotografii.

Unul/una sau mai mulți/multe elevi/eleve pot primi sarcina de lucru de a nota ideile importante și de a scrie apoi un articol despre eveniment pentru blogul clasei sau pentru revista școlii. Dacă toți participanții sunt de acord, puteți realiza și o înregistrare audio sau video a prezentării.

DESFĂȘURAREA PREZENTĂRII

1. Deschiderea evenimentului

Salutul de bun venit și prezentarea invitaților.

Precizarea etapelor și a duratei prevăzute – explicați pe scurt că evenimentul va consta în prezentarea proiectului, iar după finalizarea prezentării, invitații vor avea ocazia să adreseze întrebări.

2. Prezentarea orală a raportului

Reprezentanții desemnați prezintă.

3. Discuții cu invitații

Moderatorul invită participanții să reacționeze la conținutul prezentării:

- ▷ să ceară clarificări;
- ▷ să solicite exemple;
- ▷ să-și exprime punctele de vedere.

4. Încheierea evenimentului

Mulțumiți tuturor pentru participare.

LECȚIILE 13-14. REFLECTAREA ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă.
Abilități	
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare. formulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;

O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;

O3 – să planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în perechi, în grupuri mari.
- Metode și procedee didactice: autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza.

Materiale necesare: Fișele de lucru nr. 1., 2., 3.

Surse: Institutul Intercultural Timișoara (www.cetateanul.intercultural.ro).

Timp alocat: 90 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția de reflecție se va axa pe aprecierea, interevaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Este important să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. Este bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui/fiecărei elev/eleve, cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

Lecția 13

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul implică elevii/elevele într-un proces de reflecție organizat în mai multe etape. În prima etapă, profesorul invită elevii/elevele să-și reamintească pașii parcurși și să discute despre elemente concrete, precum:

- ▷ De unde ați aflat despre problemele din comunitate?
- ▷ Cum ați luat decizia de selectare a problemei studiate?
- ▷ Ce surse de informații ați consultat?
- ▷ Cum ați colaborat cu colegii/colegele la elaborarea planului acțiunii de voluntariat?
- ▷ Cu ce instituții și persoane ați intrat în contact în procesul activității ?
- ▷ Care au fost reacțiile/acțiunile care v-au rămas în memorie?
- ▷ Cum ați colaborat la elaborarea raportului activității?
- ▷ Cum ați pregătit și organizat prezentarea publică (10 min.)?

1. În continuare, profesorul le oferă elevilor/elevelor posibilitatea de a reflecta la emoțiile și părerile lor referitoare la:

A. *Proces – Cum v-ați simțit pe parcursul procesului?*

Elevilor/elevelor li se propune:

- ▷ să deseneze pe o foaie conturul mâinii (sau se poate propune conturul unei mâini desenate din timp);
- ▷ să răspundă la un șir de întrebări, conform Fișei de lucru nr. 1.;
- ▷ să prezinte, pe rând, fiecare, răspunsurile, propriile reflecții asupra procesului (25 min.);

B. Rezultatele – Ce părere aveți despre rezultatele obținute?

- ▷ Despre raportul realizat?
- ▷ Despre prezentarea publică?
- ▷ Despre efectele proiectului vostru asupra altor persoane (10 min.)?

Lecția 14

1. Cadrul didactic le propune elevilor/elevelor (10 min.):
 - a. să aprecieze activitatea în cadrul proiectului: *lucrul în echipă, soluția identificată la problemă, rezultatul obținut, implicarea personală* (se pot propune și alte criterii). Aprecierea se va face prin mișcări:
 - ▷ genuflexiune – apreciere negativă;
 - ▷ în picioare, mâinile în jos – apreciere satisfăcătoare;
 - ▷ mâinile ridicate în sus, picioarele pe vârful degetelor – apreciere pozitivă, admirație;
 - b. să argumenteze, după fiecare caz, aprecierea dată.
2. În continuare, profesorul le propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut, comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice. Elevii/elevele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi/eleve, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea elevilor/elevelor în cadrul perechilor (20 min.).
3. Discuție generală. Elevii/elevele prezintă, în fața întregii clase, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat (15 min.).

FIȘA DE LUCRU NR. 1.

- ▷ Desenați conturul mâinii.
- ▷ Pe mâna desenată, completați răspunsurile la una din variantele de la fiecare întrebare (la dorință), conform ordinii propuse:

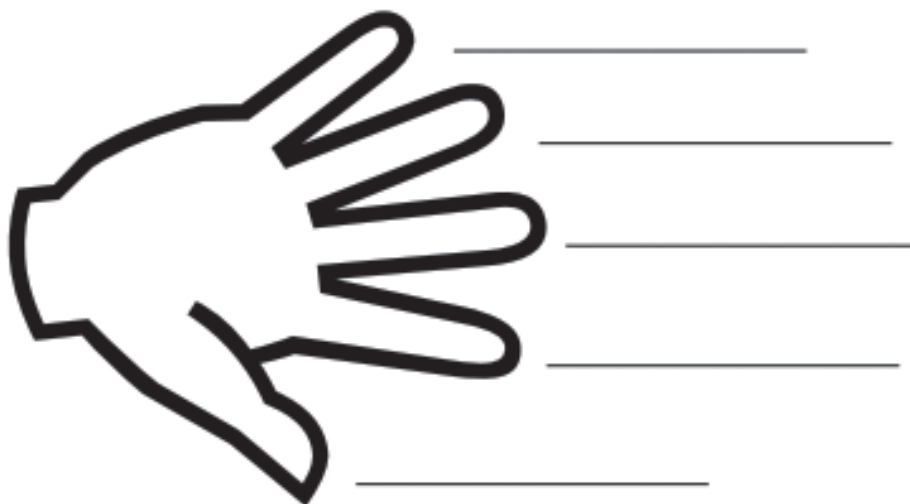
degetul mare – acest aspect mi-a reușit sau la acest aspect doresc/trebuie să mai lucrez (calitate, abilitate, emoții, relații).....

degetul arătător – mi-au fost clare sarcinile de învățare/am fost confuz în realizarea sarcinilor, atunci când.....

degetul mijlociu – mi-a plăcut/nu mi-a plăcut (pe parcursul întregului proces sau pe un segment concret de activitate).....

degetul inelar – climatul psihologic a fost....

degetul mic – la realizarea proiectului, nu mi-a ajuns/am avut nevoie de...

FIȘA DE LUCRU NR. 2.

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple prezentate de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare.

Unitatea de învățare: Consimțământ prin disensiune

LECȚIA 1. OBIECTIVELE UNITĂȚII. IMPORTANȚA ȘI MANIFESTĂRILE PLURALISMULUI POLITIC

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să înțeleagă semnificația pluralismului și a diversității de idei într-o societate democratică;

O2 – să se familiarizeze cu principalele orientări politice;

O3 – să se implice în discuții publice și în situații de luare a deciziilor.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici, individuală.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, problematizarea, brainstormingul, analiza, propozițiile neterminate.

Materiale necesare: pixuri, caiete, Fișa de lucru nr. 1., carioci, flipchart.

Surse:

http://childhub.org/sites/default/files/1.5_solutionarea_conflictelor.pdf;

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/material-for-teachers-5/>;

<http://pace.coe.int>;

<https://www.coe.int/ro/web/chisinau>.

CASETA CU INFORMAȚII

Pluralismul pornește de la recunoașterea diversității. În politica democratică, pluralismul este un principiu director care permite coexistența pașnică de diferite interese, convingeri și moduri de viață. Pluralismul recunoaște diversitatea de interese și consideră că este imperativ ca persoanele să se acomodeze la diferențe, prin implicarea în negocierea de bună-credință.

Pluralismul nu se opune diversității, ci, dimpotrivă, o presupune și se bazează pe aceasta. Lipsa diversității de interese, valori, programe politice, de concepții și valori filosofice, etice, religioase etc. înseamnă și lipsa pluralismului. De asemenea, prin pluralism politic percepem posibilitatea cetățenilor de a se asocia în diferite organizații social-politice, de a-și exprima voința politică prin reprezentanți, dreptul de a alege și de a fi ales etc.

Unitatea de învățare *Consens prin disensiune* presupune antrenarea elevilor/elevelor într-un șir de activități ce facilitează înțelegerea importanței pluralismului, diversității de idei, opinii în societate. Li se propune elevilor/elevelor să simuleze un proces de dezbatere și luare a deciziilor prin dialog între grupări cu diferite orientări politice din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. În acest sens, elevii/elevele aderă la o fracțiune parlamentară, își stabilesc prioritățile și obiectivele, discută o problemă în cadrul unei ședințe a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei din perspectiva grupului politic la care au aderat, astfel încât, la final, să se ajungă la un consens, la o soluție care ar conveni tuturor părților, în interesul binelui comun. Binele comun este ceea ce este benefic pentru toți sau pentru majoritatea membrilor unei anumite comunități. Binele comun constă în rezultatul obținut prin participarea colectivă la formarea unei voințe comune.

Raportarea la un proces de deliberare politică în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a fost aleasă în cadrul acestei unități din următoarele motive:

- ▷ abordarea permite înțelegerea diferențierii între principalele orientări politice contemporane, într-un mod relativ detașat de realitățile politice din Republica Moldova, dar nu complet abstract, ci în legătură cu o instituție reală în care Republica Moldova este stat membru;
- ▷ elevii/elevele conștientizează existența „familiilor politice” europene și dimensiunea europeană a proceselor democratice în raport cu o instituție din care face parte și Republica Moldova (spre deosebire de Parlamentul European, în care sunt reprezentanți aleși doar de cetățenii statelor din Uniunea Europeană).

Detalii despre Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei sunt disponibile la <http://pace.coe.int> (în engleză și în franceză, cele două limbi oficiale ale Consiliului Europei), respectiv, pe pagina Oficiului Consiliului Europei la Chișinău (<https://www.coe.int/ro/web/chisinau>). Se poate explica faptul că gruparea pe criterii de orientare politică a reprezentanților aleși poartă nume diferite în diferite contexte:

- ▷ grupuri politice, în Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei;
- ▷ fracțiuni parlamentare, în Parlamentul Republicii Moldova;
- ▷ grupuri parlamentare, în parlamentele mai multor țări europene.

În cadrul primei lecții, elevii/elevele vor adera la unul din următoarele grupuri politice parlamentare: liberal, social-democrat, conservator, ecologist. Acestea sunt grupurile politice din Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Ulterior, vor fi stabilite prioritățile și obiectivele fiecărui grup politic parlamentar, se va monitoriza ca obiectivele acestora să fie cât mai clare și mai detaliate.

Este important ca procesul să nu fie unul forțat, impus de către profesor. Li se oferă timp elevilor/elevelor pentru a decide la care grup politic parlamentar doresc să adere, se admite situația când avem elevi/eleve care nu vor adera din prima lecție la nici un grup politic parlamentar, urmând să se asocieze pe parcurs unuia dintre grupuri. Trebuie evitată distribuția egală a elevilor/elevelor în grupuri politice parlamentare. Or, este optim să decidă fiecare elev/elevă la care formațiune aderă și numărul de membri ai fiecărui grup să fie diferit, deoarece această situație ar corespunde și mai mult realității.

DEMERSUL DIDACTIC

Lecția va fi structurată în trei părți:

1. o activitate introductivă, pentru stimularea conștientizării de către elevi/eleve a posibilității de a găsi soluții care să răspundă unor interese ce pot părea ireconciliabile;
 2. prezentarea parcursului avut în vedere în cadrul celor cinci lecții din cadrul unității;
 3. inițierea procesului de înțelegere a principalelor orientări politice și a importanței pluralismului politic.
1. *Diversitatea de opinii, nevoi (10 min.)*

În cadrul acestei activități, profesorul va invita elevii/elevele să explice cum ar proceda în una din următoarele situații (sau în altă situație asemănătoare):

- ▷ a) „Două surori se ceartă pentru o portocală:

- Portocala este a mea. Eu am nevoie de ea! zice una dintre ele.

- Nu, eu am și mai mare nevoie de ea, este a mea! zice cealaltă."

Profesorul continuă prezentarea situației: „Intervine mama acestor fetițe, taie portocala în două părți egale și dă câte o jumătate fiecăreia. Una dintre surori curăță portocala, aruncă coaja și o mănâncă. Cealaltă curăță portocala, aruncă conținutul și păstrează coaja, deoarece vrea să facă din ea dulceață”.

- ▷ b) „Două persoane au o neînțelegere într-o bibliotecă. Una dintre ele dorește să deschidă fereastra, iar cealaltă dorește ca aceasta să rămână închisă. Negociază multă vreme: pe jumătate deschisă, închisă... aproape închisă. Nu reușesc să ajungă la o soluție. La un moment dat, la masa lor vine o a treia persoană, care le întrebă din ce cauză se ceartă. Prima răspunde: „**Vreau aer proaspăt, de aceea fereastra trebuie să fie deschisă**”, iar a doua răspunde: „**Nu vreau să stau în curent, de aceea fereastra trebuie să fie închisă**”.

În continuare, profesorul continuă prezentarea situației expuse anterior: „După o secundă, cea de-a treia se îndreaptă către o altă fereastră, lângă un rând de mese din apropiere, și o deschide. Amândouă persoanele sunt satisfăcute și continuă să citească fără să se mai certe”.

Li se propune elevilor/elevelor să comenteze cazul descris; astfel, cinci-șase elevi/eleve vor prezenta un monolog de 30 de secunde, în care vor relata: ce ne învață această situație, ce gânduri, judecăți, emoții sunt legate de situația descrisă.

Concluzii:

Acest caz descrie o diferență de opinii, nevoi ale două persoane. Această diferență de opinii, nevoi creează tensiuni și probleme. Cazul ar putea fi soluționat de o discuție deschisă. Dacă persoanele ar fi comunicat, și-ar fi verbalizat nevoile, la sigur, nu ar fi apărut neclarități și neînțelegeri. Dacă ar fi fost expuse nevoile, tot ce-i posibil că s-ar fi identificat o soluție pozitivă, care le-ar fi convenit ambelor părți (tuturor). Exact în același mod putem acționa și în soluționarea unor probleme care afectează un număr mai mare de persoane, comunități, țara/unele țări.

Debrifarea activității:

- ▷ Este acceptabil ca persoanele să aibă nevoi, opinii diferite?
- ▷ Din ce cauză într-o societate democratică se acceptă pluralismul și diversitatea de idei?
- ▷ La ce pot duce pluralismul, diversitatea de idei, opinii (se evidențiază riscurile și avantajele)?

2. Explicarea contextului și a procesului prevăzut pentru lecțiile următoare (10 min.)

Profesorul informează elevii/elevele că pentru a înțelege modul în care se manifestă pluralismul de idei la nivelul societății și procesele prin care se încearcă obținerea de acorduri acceptabile între formațiuni politice cu interese, nevoi și priorități diferite, se va realiza o simulare a unei activități din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Pornind de la ceea ce știu, eventual, unii elevi/unele eleve, se va explica faptul că Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei reunește delegații ale parlamentelor statelor membre ale Consiliului Europei, inclusiv din Republica Moldova, și că parlamentarii sunt organizați în mai multe grupuri politice, în funcție de orientările politice ale partidelor din care fac parte. Spre deosebire de parlamentele statelor membre, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei nu poate adopta legi, dar poate formula recomandări, în special pe teme de interes general, în baza cărora guvernele și parlamentele statelor membre trebuie să ia anumite decizii.

Elevii/elevele își vor imagina că sunt membrii/membrele unui grup politic din Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, care vor exprima unul din cele patru puncte de vedere politice

de bază: liberal, social-democrat, conservator, ecologist. Pentru a putea simula o dezbatere în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, clasa de elevi va parcurge următoarele etape:

1. familiarizarea cu principalele orientări politice și gruparea elevilor/elevelor în funcție de preferințe;
2. stabilirea temei și a procedurilor de dezbatere;
3. formularea pozițiilor fiecărui grup în raport cu tema aleasă;
4. negocierea în vederea obținerii unui acord;
5. reflectarea asupra a ceea ce s-a învățat din acest proces.

3. Familiarizarea cu principalele orientări politice și repartizarea în grupuri (15 min.)

Pe tablă/o bancă sunt puse patru fișe, pe fiecare fișă este scris sloganul unui grup politic și principalele idei susținute de aceste grupuri politice. Pot fi folosite, dacă este posibil, și fișe de lucru, conform anexei.

Timp de 10 minute, elevii/elevele discută în grupuri ideile de bază ale celor patru orientări, analizând aspectele asemănătoare și diferențele dintre acestea și notează aspectele la care ar dori explicații sau clarificări. Este important ca toți elevii/toate elevele să aibă contact cu ideile de bază ale tuturor celor patru orientări politice și să le analizeze în prima fază, fără a exprima o anumită preferință.

Profesorul răspunde solicitărilor, realizează clarificări.

Profesorul menționează că fiecare orientare politică are anumite priorități și o agendă care susține preponderent anumite grupuri de interese în societate sau anumite idei, ce vor determina poziționarea grupului respectiv în legătură cu anumite teme de interes general.

Profesorul invită apoi elevii/elevele să aleagă pentru activitatea de simulare unul dintre cele patru grupuri și să-și scrie numele în tabelul de mai jos. Se va menționa faptul că decizia de a alege un anumit grup poate fi determinată de propriile opțiuni, dar și de curiozitatea de a vedea cum sunt formulate anumite argumente din perspectiva grupului respectiv. Fie că susțin sau nu, în realitate, ideile respective, membrii fiecărui grup vor exprima la lecțiile următoare puncte de vedere bazate pe ideile principale ale orientării politice respective.

Grupul liberal	Grupul social-democrat	Grupul conservator	Grupul ecologist
Libertate	Egalitate	Securitate	Mediu
„Nu există riscuri, nu există nici libertate.”	„Uniți, rezistăm –dez-binați, cădem.”	„Un stat puternic într-o economie sănătoasă.”	„Nu poți să mănânci bani.”

Dacă unii/unele elevi/eleve nu se pot hotărî, nu trebuie forțați/te să aleagă, ci li se oferă ocazia să se asocieze la un grup până la lecția următoare.

Reflecție și feedback (10 min.):

Elevii/elevele completează propoziția:

Cel mai **important** lucru pe care l-am învățat azi este

Cel mai **interesant** lucru pe care l-am învățat azi este

EXTINDERE

Elevii/elevele sunt încurajați/încurajate să se documenteze, căutând pe internet informații cu privire la Consiliul Europei, Adunarea Parlamentară și modul de funcționare al acestora. De asemenea, profesorul le poate propune elevilor/elevelor să se documenteze cu privire la problemele care ar putea fi abordate de Adunarea Parlamentară (a se vedea descrierea demersului din lecția următoare).

ANEXA

FIȘA DE LUCRU NR. 1. ORIENTĂRILE POLITICE

Punctul de vedere liberal: libertatea individuală, pe primul loc

- ▷ Principii-cheie: libertate personală și responsabilitate.
- ▷ Protecția drepturilor umane și civile.
- ▷ Comerțul liber și competiția ca motoare ale progresului, modernizării și bunăstării.
- ▷ Capitalismul funcționează cel mai bine când este lăsat în pace.
- ▷ Un stat puternic, dar care se limitează la aplicarea legii.
- ▷ Ajutoarele sociale generoase îi fac pe oameni leneși.
- ▷ Efortul personal și succesul trebuie să fie justificate, încurajate – prin limitarea impozitelor pe venituri și profit.

Slogan: „NU EXISTĂ RISCURI, NU EXISTĂ NICI LIBERTATE”.

Punctul de vedere social-democrat: egalitatea, pe primul loc

- ▷ Principii-cheie: egalitate, solidaritate, securitate socială.
- ▷ Protecția celor slabi, a celor săraci, a celor mai puțin privilegiați.
- ▷ Dacă nu este controlat, capitalismul va accentua diviziunea socială. Nu există alternativă la capitalism, dar efectele sale trebuie controlate și corectate prin mijloace politice.
- ▷ Avem nevoie de un sistem de securitate socială, pentru a avea grijă de familii, invalizi, bolnavi, bătrâni, șomeri și săraci.
- ▷ Solidaritatea înseamnă că cei puternici îi susțin pe cei care au nevoie de ajutor.

Slogan: „UNIȚI, REZISTĂM – DEZBINAȚI, CĂDEM”.

Punctul de vedere conservator: securitatea, pe primul loc

- ▷ Principii-cheie: securitate și stabilitate.
- ▷ Un stat puternic este important pentru a proteja țara de pericole și amenințări.
- ▷ Un stat puternic se bazează pe o economie modernă, eficientă.
- ▷ Accentuarea diviziunii sociale trebuie evitată.
- ▷ Familia necesită protecție specială.
- ▷ Cetățenii trebuie să ceară sprijin doar dacă nu pot face singuri față problemelor.

Slogan: „UN STAT PUTERNIC ÎNTR-O ECONOMIE SĂNĂTOASĂ”.

Punctul de vedere ecologist: mediul natural, pe primul loc

- ▷ Principii-cheie: protecția mediului natural, responsabilitatea față de generațiile viitoare.

- ▷ Modul actual de viață, adaptat la creșterea economică și consumul de combustibili fosili, reprezintă o amenințare serioasă pentru viitorul nostru.
- ▷ Sunt necesare acorduri internaționale, pentru a proteja mediul la nivel global.
- ▷ Suntem responsabili față de generațiile viitoare și față de întreaga planetă.
- ▷ Schimbările mici din viața de zi cu zi contează.

Slogan: „NU POȚI SĂ MĂNÂNCI BANI”.

LECȚIA 2. OBIECTIVELE UNITĂȚII. IMPORTANȚA ȘI MANIFESTĂRILE PLURALISMULUI POLITIC**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă atitudine de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului, atunci când se confruntă cu o problemă. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să identifice probleme ce ar putea fi subiect de dezbatere într-o ședință;
- O2 – să utilizeze structura unui argument în raport cu o anumită problemă;
- O3 – să coopereze eficient și constructiv cu alți colegi.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici, în grupuri mari.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, organizatorul grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete, internet mobil.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor conștientiza că conceptul de „pluralism” recunoaște diversitatea, ceea ce reprezintă un fapt, ceva „normal”, dar în același timp implică și o provocare. Astfel, lucrând în grupuri/fracțiuni parlamentare, pentru a-și stabili pozițiile cu privire la tema care va fi dezbătută la lecția viitoare, în baza ideologiei grupului politic parlamentar din care fac parte, elevii/elevele vor constata că pluralismul presupune competiție pentru promovarea diferitor interese și priorități. Negocierea implică, astfel, atât putere, cât și capacitatea de a raționa, asigurându-se, în același timp, că nimeni nu poate deveni dominant, deoarece puterea aparține mai multora, dar în același timp se va ține cont de principiul echilibrului într-o societate democratică, în care interesele diferite ale unor grupuri și indivizi pot fi reconciliate, iar procesul de simulare ulterioară a ședinței Adunării Parlamentare a Consiliului Europei va arăta cât este de bună o anumită soluție și dacă se poate să fie nevoie ca aceasta să fie schimbată sau îmbunătățită printr-o nouă rundă de discuții și negocieri, luând în considerare nevoile celor slabi, atunci când se decide asupra binelui comun.

În prezentarea poziției alese în baza ideologiei grupului din care fac parte, elevii/elevele trebuie să țină cont de faptul că discursul prezentat trebuie să fie unul structurat, argumentat. Argumentul trebuie să aibă un scop bine determinat, ce poate avea ulterior impact pozitiv în schimbarea pe care o propune grupul/fracțiunea parlamentară, și să conțină cel puțin trei elemente: *Afirmația, Temeiurile, Justificarea.*

Această structură are la bază modelul de argumentare propus de Stephen Toulmin. În acest model, raționamentul poartă numele de *justificare*, iar dovezile sunt numite temeuri.

Afirmația (claim) reprezintă ceea ce vrem să susținem. Pentru a identifica mai ușor afirmația, putem folosi următoarele întrebări: *Unde vreau să ajung? Ce vreau să demonstrez?* Cuvinte/expresii/locuțiuni care indică afirmația: *în consecință, în concluzie, astfel, din aceste motive etc.*

Temeiurile (grounds) reprezintă faptele sau alte informații pe care se bazează argumentul. Temeiurile sunt, practic, adevărurile deja știute, de la care pornim pentru a face afirmația: aceste adevăruri pot fi: exemple, fapte, date, statistici sau citate din lucrările experților. Se recomandă să adaptăm temeiturile în funcție de audiență: unii ar putea da mai multă credibilitate cifrelor, în timp

ce alții, citatelor din lucrările experților. Este important să se rețină faptul că afirmația nu poate susține mai mult decât arată temeiurile. Posibile întrebări de identificare a temeiurilor: *De unde știi (ceea ce am afirmat)? Ce mă face să fiu sigur? Ce mă face să doresc acest lucru? Cuvinte/expresii/locuțiuni care indică temeiurile: pentru că, având la bază, având în vedere, dat fiind că etc.*

Justificarea (warrant): legătura dintre temeiuri și afirmație. Justificarea poate fi, de multe ori, subînțeleasă. Rolul ei este de a arăta cum anume, plecând de la temeiuri, am ajuns la afirmație. Posibile întrebări de identificare a justificării: *Cum ajung de la temeiuri la afirmație? Care este legătura dintre temeiuri și afirmație?*

Rolul profesorului este cel al unui facilitator. Unitatea de învățare constă, în principal, din activitățile elevilor/elevilor. Se recomandă câteva intervenții scurte din partea profesorului, pentru a susține învățarea constructivistă prin explicarea conceptelor-cheie. Profesorul intervine, astfel, atunci când elevii/elevile sunt pregătiți/te.

Notă: Dozarea timpului la fiecare etapă este relativă. Fiecare cadru didactic va gestiona timpul diferit, în funcție de particularitățile colectivului de elevi/eleve și de felul în care decurge procesul de lucru.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevile:

1. să identifice și să aleagă o problemă ce poate fi subiect de dezbatere într-o ședință a Adunării Parlamentare (10 min.). Problema care va constitui obiectul dezbaterilor în etapele următoare ale simulării trebuie să fie actuală, de interes general european și să permită abordări diferite, din perspectiva diferitor orientări politice. Se va menționa faptul că dacă în cadrul unității anterioare a fost aleasă o problemă locală, ce poate fi soluționată pe plan local, acum va fi aleasă o problemă care se regăsește în prezent în mai multe țări sau o problemă care se referă la aspecte sociale noi, ce presupun reglementări la nivel național sau chiar internațional. Având în vedere timpul limitat și importanța alegerii unei probleme adecvate pentru etapele care urmează, se poate proceda în mai multe moduri, pentru identificarea acesteia; de exemplu:
 - a. să fie formulată la finalul lecției precedente solicitarea ca elevii/elevile să analizeze mass-media și să propună teme care să corespundă criteriilor de mai sus;
 - b. profesorul să prezinte câteva teme care sunt în prezent pe ordinea de zi a Adunării Parlamentare sau care au fost discutate recent; respectiv, alte teme aflate pe agenda publică europeană. Exemple de teme de interes general și de actualitate ce presupun poziționări diferite din partea diferitor grupuri politice sunt:
 - ▷ reducerea emisiilor de carbon pentru limitarea încălzirii globale, prin restructurarea activităților economice;
 - ▷ reglementarea mașinilor autonome (care pot circula fără șofer);
 - ▷ impozitarea companiilor multinaționale din domeniul tehnologiilor;
 - ▷ reglementarea utilizării inteligenței artificiale.

Elevii/elele vor alege o temă care va fi dezbătută ulterior la ședința Adunării Parlamentare. Alegerea acestei probleme se va face în mod democratic, printr-o procedură clară și acceptată de toți elevii/toate elevele.

Notă: În cazul în care există riscul abordării unui subiect sensibil pentru unii elevi/unele eleve și apariției unor prejudecăți, încercați, de comun acord cu elevii/elele, să alegeți o altă problemă, care va fi mai apoi subiectul dezbaterilor în baza ideologiei unui anumit grup politic;

2. să stabilească poziția cu privire la tema care va fi dezbătută în baza ideologiei grupului din care face parte (25 min.). Fiecare grup/fracțiune parlamentar/ă va lucra asupra argumentului (Anexa 1.), în funcție de ideologia împărtășită de grupul/fracțiunea din care fac parte. Elevii/elele pot utiliza internetul, în cazul în care au nevoie de unele date, afirmații pentru construirea argumentului. Profesorul precizează că se va putea modifica Temeiul și Justificarea argumentului, dacă se constată că elevii/elele au nevoie de informații suplimentare. Dezbaterile publice vor fi organizate la lecția următoare. Grupurile/fracțiunile vor delega un purtător de cuvânt, care va prezenta argumentul.

Notă: În cazul în care aveți în clasă un număr mare de elevi, dar fracțiuni/grupări parlamentare sunt doar patru, atunci elevii/elele se pot repartiza în grupuri mici, a câte patru-cinci elevi. Fiecare grup/fracțiune va avea câte două echipe, care vor lucra separat asupra argumentului, apoi se vor reuni în grupul mare al grupului/fracțiunii, pentru a formula un produs comun, care, ulterior, va fi prezentat în ședința în plen.

Reflecție și feedback (10 min.):

- ▷ Cum s-a desfășurat procesul de lucru și de luare a deciziilor?
- ▷ Cum ați reacționat când un coleg/o colegă a spus ceva cu ce nu ați fost de acord?
- ▷ Care sunt cele mai importante și interesante lucruri pe care le-ați învățat?
- ▷ Ce a fost ușor/dificil de realizat?
- ▷ Sunteți satisfăcuți de rezultatul obținut?
- ▷ Cum a fost încurajată participarea tuturor membrilor grupului?
- ▷ Ce putem învăța din acest exercițiu?
- ▷ În ce măsură această experiență va fi utilă pentru voi în viitor?

ANEXA 1.

Problema identificată:

Structura argumentului

Afirmația _____

Temeiurile _____

Justificarea _____

Afirmația (claim) reprezintă ceea ce vrem să susținem. Afirmația poate fi identificată prin următoarele întrebări: *Unde vreau să ajung?; Ce vreau să demonstrez?* Cuvinte/expresii/locuțiuni care indică afirmația: *în consecință, în concluzie, astfel, din aceste motive etc.*

Temeiurile (grounds) reprezintă faptele sau alte informații pe care se bazează argumentul. Temeiurile sunt adevărurile de la care pornim ca să facem afirmația: aceste adevăruri pot fi exemple, fapte, date, statistici sau citate din lucrările experților. Se recomandă să adaptăm temeiurile în funcție de audiență: unii ar putea da mai multă credibilitate cifrelor, în timp ce alții, citatelor din lucrările experților. Este important să se rețină faptul că afirmația nu poate susține mai mult decât arată temeiurile. Posibile întrebări de identificare a temeiurilor: *De unde știi (ceea ce am afirmat)?; Ce mă face să fiu sigur?; Ce mă face să vreau acest lucru?* Cuvinte/expresii/locuțiuni care indică temeiurile: *pentru că, având la bază, având în vedere, dat fiind că etc.*

Justificarea (warrant): legătura dintre temeiuri și afirmație. Justificarea poate fi de multe ori subînțeleasă. Rolul ei este de a arăta cum anume, plecând de la temeiuri, am ajuns la afirmație. Posibile întrebări de identificare a justificării: *Cum ajung de la temeiuri la afirmație?; Care este legătura dintre temeiuri și afirmație?*

LECȚIA 3. NEGOCIEREA ÎN INTERESUL BINELUI COMUN: PREZENTAREA ȘI DISCUTAREA POZIȚIILOR

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
Deschidere pentru diferențele culturale și pentru alte convingeri, practici și viziuni asupra lumii	<ul style="list-style-type: none"> Caută și acceptă oportunități de a întâlni oameni cu valori, obiceiuri și comportamente diferite.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Adoptă normele socioculturale ale altor grupuri culturale ținând atunci când interacționează cu membrii acelor grupuri.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să înțeleagă necesitatea soluționării problemelor în interesul binelui comun;
- O2 – să structureze corect procesul de negociere;
- O3 – să aplice strategii de negociere centrate pe compromis;
- O4 – să se implice în discuții publice și în situații de luare a deciziilor.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici, individuală.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, simularea, algoritmizarea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete, fișe de lucru.

Surse:

<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/material-for-teachers-5/>;

<https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnt-c3RyYW5zaWx2YW5pYTYeZXxneDpjNmE3YWZiMGI5NDcxN2M>.

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Negocierea reprezintă procesul prin care două sau mai multe părți, între care există interdependență, dar și divergențe, optează în mod voluntar pentru conlucrare, în vederea ajungerii la un acord reciproc avantajos.

Părțile la o negociere pot fi negociatori individuali sau echipe de negociere. Numărul negociatorilor din echipă este, în general, de cinci-șase persoane. Niciodată echipa nu trebuie să se rezume la un singur om, deoarece: este improbabil că va putea prezenta o argumentație completă și convingătoare; îi va fi greu să asculte, să noteze și să observe toate reacțiile partenerului; îi va fi dificil să evalueze corect fiecare moment al discuției.

În procesul negocierii, este importantă separarea persoanelor de problemele puse în discuție și concentrarea pe interesul comun, și nu pe pozițiile susținute (lupta pentru putere); identificarea soluțiilor care duc la câștigul comun.

În unele cazuri, este posibilă găsirea unui acord prin care interesele, nevoile și prioritățile tuturor părților implicate să fie satisfăcute. În alte cazuri, poate fi necesar un compromis în care ambele părți renunță la anumite aspecte, pe care le doresc, pentru a obține altele, pe care le consideră importante. În cazul unui compromis, fiecare parte face concesii, pentru a ajunge la un acord care este acceptabil pentru toți cei implicați. Compromisul are însă și anumite limite: trebuie respectate principalele nevoi și propriul sistem de valori al tuturor părților implicate. Deseori, în urma negocierii, părțile constată că, dincolo de divergențe, susțin un set de valori fundamentale comune, iar

În cazul politicianilor, astfel de valori sunt respectarea drepturilor omului și luarea în considerare a binelui comun.

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor fi implicați/te într-o ședință a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. În ședință, membrii celor patru grupuri politice vor dezbate problema identificată și vor fi implicați într-un proces de negociere axat pe găsirea unui acord, bazat fie pe o soluție care să satisfacă toate părțile, fie pe un compromis acceptabil în interesul binelui comun.

Pe parcursul derulării activității, elevii/elevele vor constata/descoperi că grupurile politice au adoptat poziții diferite datorită intereselor lor. De cele mai multe ori, aceste interese sunt contradictorii. Contradictorii însă nu înseamnă întotdeauna că nu pot fi rezolvate. Diferența poate fi cheia către soluție. Ceea ce este important pentru un grup/o fracțiune parlamentar/ă nu este în mod automat important și pentru alte grupuri/formațiuni. Trebuie să se țină cont de următoarele diferențe: variații de interese (economic versus politic, intern versus extern, pe termen scurt versus pe termen mediu etc.); diferențe de opinii; așteptări diferite; diferențe în asumarea de riscuri.

Astfel, elevii/elevele vor înțelege că negocierea pare întotdeauna un joc de pierdere sau de câștig. Unul pierde puțin, celălalt câștigă puțin, dar dacă negocierea se termină printr-o ceartă sau ajunge într-un punct mort, ambele părți pot pierde chiar mai mult. Așadar, este mai bine să se gândească la o soluție în loc de pierdere sau câștig. Se recomandă să se gândească în termeni de beneficii pentru toți participanții la negociere.

Prezentăm în continuare opțiunile pentru cazul în care există o divergență între două părți (A și B) ce au interese și nevoi care se reflectă în poziții diferite sau chiar contradictorii (adaptare după modelul Thomas-Kilmann (Thomas, K.W. and Kilmann, R.H. The Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument, Mountain View, CA: CPP, Inc., 1974)).

A câștigă - B pierde

A câștigă - B câștigă

A pierde - B pierde

A pierde - B câștigă

Prin câștig, aici, se înțelege satisfacerea nevoilor și intereselor în raport cu tema care a generat dezacordul. Opțiunea dezirabilă este cea de tip câștig-câștig, dar uneori cea mai bună opțiune este un compromis acceptat de ambele părți. Rolul cadrului didactic constă în facilitarea desfășurării procesului de negociere și în crearea unei atmosfere specifice bunei desfășurări a activității didactice.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevete:

1. să organizeze o ședință a Adunării Parlamentare (35-40 min.).

Elevii/elevete vor reprezenta grupurile politice din cadrul Adunării Parlamentare. Va fi ales prin vot președintele Adunării Parlamentare, care va modera ședința. Funcția de președinte va fi ocupată de candidatul care va întruni cele mai multe voturi, iar următoarele două persoane, în ordinea descresc- terii numărului de voturi obținute, vor ocupa funcția de vicepreședinte.

Vor fi, de asemenea, desemnați doi-patru secretari ai Adunării Parlamentare, care au următoarele atribuții:

- ▷ comunică regulile de desfășurare a ședinței (Anexa 1.);
- ▷ amenajează spațiul pentru desfășurarea ședinței.

Fiecare grup va desemna un lider, care va coordona activitatea grupului, și o delegație de purtători de cuvânt (formată dintr-un elev și o elevă).

Desfășurarea ședinței Adunării Parlamentare:

- ▷ președintele/președinta anunță agenda de lucru: prezentarea de către purtătorii de cuvânt ai fiecărui grup a poziției și propunerilor formulate cu privire la tema discutată, iar secretarii prezintă regulile de desfășurare a ședinței (Anexa 1.);
- ▷ purtătorii de cuvânt ai fiecărui grup vor prezenta în fața plenului, timp de trei minute, poziția adoptată (la lecția precedentă) pentru soluționarea problemei puse în discuție;
- ▷ runda de discuții de clarificare: după prezentarea poziției fiecărui grup în vederea soluționării problemei, membrii parlamentului își pot exprima opiniile sau pot adresa întrebări de clarificare, pentru a înțelege care aspecte sunt importante pentru grupul respectiv și motivația acestora. Aceste discuții urmăresc identificarea posibilelor opțiuni alternative de satisfacere a intereselor grupurilor, astfel încât să se poată ajunge la un consens sau la un compromis acceptabil. Fiecare vorbitor/vorbitoare poate lua cuvântul doar o singură dată, pentru dezbateră subiectului, și durata fiecărei intervenții este limitată la un minut. Dacă au fost adresate întrebări, membrii grupului care au prezentat vor răspunde (poate răspunde orice membru, nu doar liderul sau purtătorii de cuvânt);
- ▷ președintele Adunării Parlamentare va sintetiza propunerile înaintate de fiecare grup/fracțiune parlamentară și va propune timp pentru revizuirea, analiza acestora, în vederea ajun- gerii la un acord reciproc avantajos (Anexa 2.).

Reflecție și feedback (5 min.):

- ▷ Cum a fost această primă parte a procesului de negociere?
- ▷ La finalul negocierilor, considerați că există șanse ca fiecare grupare politică să obțină ceea ce dorea?
- ▷ Prin ce este valoroasă activitatea de azi?

ANEXA 1.**REGULI ÎN ȘEDINȚA ADUNĂRII PARLAMENTARE****A. de procedură:***Pregătire*

1. În cadrul ședinței vor participa toate grupurile politice parlamentare.
2. Participanții pot face parte doar dintr-un grup.
3. Fiecare grup desemnează un lider, care coordonează activitatea grupului, și doi purtători de cuvânt, care prezintă poziția grupului.

Prima etapă

4. Fiecare grup va prezenta în fața plenului, timp de trei minute, concepția/viziunea de rezolvare a problemei.
5. În runda de dezbateri, fiecare membru al Adunării Parlamentare își poate exprima opiniile sau adresa întrebări de clarificare, timp de un minut.
6. Fiecare vorbitor poate lua cuvântul doar o singură dată.
7. Fiecare grup are dreptul de a răspunde la întrebări și comentarii.

A doua etapă

8. După runda de dezbateri, fiecare grup își poate revizui, modifica concepția/viziunea asupra rezolvării problemei, în vederea ajungerii la un acord reciproc avantajos (binele comun).
9. Fiecare grup prezintă varianta revizuită a concepției/viziunii asupra rezolvării problemei și propunerile adresate celorlalte grupuri.
10. Sunt explorate oportunitățile de compromis și integrare a diferitor propuneri.
11. Se formulează și se aprobă prin vot deschis acordul stabilit.
12. Adunarea se încheie cu adoptarea unui document final cu referire la problema de pe agenda de lucru.

B. de conduită

1. Toți membrii Adunării Parlamentare sunt obligați să se comporte conform normelor de bună purtare și respect față de ceilalți delegați.
2. Toți membrii trebuie să exprime respect și amabilitate în raport cu membrii altor grupuri politice parlamentare.
3. Președintele Adunării Parlamentare va chema imediat la ordine orice delegat care încalcă regulile.

Notă: Regulile pot fi elaborate de elevi din timp sau poate fi propusă varianta de mai sus.

ANEXA 2.**RECOMANDĂRI ÎN IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR PENTRU BINELE COMUN**

Găsește soluții pentru beneficiul comun	
NU	DA
<ul style="list-style-type: none"> • te grăbi să tragi concluzii greșite; • căuta un singur răspuns; • crede că există o singură posibilitate; • gândi așa: „este problema celuilalt, prin urmare, să și-o rezolve”. 	<ul style="list-style-type: none"> • separă procesul de gândire de cel de decizie; • extinde numărul soluțiilor posibile; • caută beneficiile comune.

LECȚIA 4. COMPROMISUL – PREȚUL PENTRU SPRIJIN ȘI ACORD**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă atitudine de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă acceptarea lipsei de claritate. Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficient cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Îi face pe ceilalți să se simtă confortabil în cadrul grupului, atunci când se confruntă cu o problemă. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.
Abilități de rezolvare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Când gestionează conflicte, se concentrează constant pe problemele prezente relevante și evită să lase problemele secundare sau irelevante să influențeze rezultatul. Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor. Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

Competențe specifice	Descriptori
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.
Cunoștințe și înțelegere critică privind lumea	<ul style="list-style-type: none"> Poate explica ce anume îi face pe oameni vulnerabili la propagandă.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să exerseze capacitatea de a discuta aspecte contradictorii;
- O2 – să compare diferite obiective/propuneri pentru binele comun;
- O3 – să reflecteze asupra experienței căpătate, oferind feedback cu privire la practicile democratice exersate.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici, în grupuri mari.
- ▶ Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, organizatorul grafic.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete.

Surse:

ECD/EDO, volumul 4, Participarea la democrație, planuri de lecții pentru educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului, pentru învățământul secundar și superior (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/part-1/unit-3/material-for-teachers-6/>).

CASETA CU INFORMAȚII

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor încerca să înțeleagă punctul de vedere al celuilalt, deoarece participarea la democrație înseamnă participarea la negocierile pentru binele comun. Într-o democrație, oricine poate să participe și să-și promoveze interesele și ideile și este posibil ca decizia finală să nu răspundă obiectivelor inițiale pe deplin, dar dacă nu participăm, nimeni nu va observa care sunt interesele noastre. Deciziile și soluțiile sunt găsite prin controverse și competiție a intereselor și ideilor. Consensul se obține printr-un compromis pe care toate partidele/fracțiunile parlamentare, sau majoritatea, îl pot accepta. O astfel de decizie poate fi considerată, pentru moment, ca o definiție a binelui comun. Este, prin urmare, foarte important ca toți jucătorii din arena politică să fie de acord cu un set de reguli elaborate în baza principiului respectului reciproc, deoarece drepturile omului stabilesc principiul non-violenței, iar competiția politică se desfășoară prin cuvinte, argumente, idei, farmec și înțelepciune.

În cadrul acestei lecții, elevii/elevele vor încerca să modeleze procesul negocierii obiectivelor definite printr-o înțelegere cu referire la binele comun. Sarcina lor de lucru este să se străduiască să realizeze acest scop, dar pot să nu ajungă la o decizie sau la un compromis cu care toată lumea, sau măcar majoritatea, să fie de acord – așa cum se întâmplă și în realitate. Efortul și experiența lor sunt

la fel de importante ca rezultatul, ei/ele vor experimenta avantajele organizațiilor, cum sunt partidele, față de indivizi în competiția pentru stabilirea unei agende și definirea soluțiilor.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele să continue simularea ședinței de lucru a Adunării Parlamentare. Ședința va fi prezidată de președintele/președinta Adunării Parlamentare și de vicepreședinții acesteia. Sarcina președintelui este să asigure ca procedurile și drepturile omului să fie respectate pe parcursul întregii ședințe, că toată lumea are șansa corectă de a-și exprima opinia. Președintele le va propune grupurilor politice parlamentare să parcurgă următoarele etape:

1. *Reactualizarea soluțiilor-cheie și formularea de propuneri* în interesul binelui comun, astfel încât acestea să satisfacă într-o măsură cât mai mare așteptările și preocupările tuturor grupurilor.

Toate propunerile vor fi înregistrate de către secretarul Adunării pe foi aparte, care vor fi afișate la tablă.

Notă: În cazul în care președintele/președinta va întâmpina dificultăți în prezidarea Adunării, acesta/aceasta va fi susținut/tă de cadrul didactic.

2. *Explorarea oportunităților de compromis și integrare*

După exprimarea tuturor opiniilor și afișarea acestora pe tablă, președintele/președinta Adunării va facilita stabilirea unor posibile legături și compromisuri în legătură cu propunerile audiate, adresând următoarele întrebări:

- ▷ Există propuneri care se potrivesc? Pot fi acestea reunite?
- ▷ Ce propuneri se exclud reciproc?
- ▷ Există propuneri care au aceeași intenție?
- ▷ Pot fi ierarhizate propunerile în funcție de importanța lor, luând în considerare nevoile celor slabi, atunci când se decide asupra binelui comun?
- ▷ Pot fi găsite alte modalități de a ajunge la un rezultat dorit într-un mod care să fie acceptabil și pentru alte grupuri?

Dacă participanții ajung la un consens, fișele cu propuneri sunt reordonate pe tablă, în funcție de nevoile celor slabi. Astfel, elevii/elevele își concentrează atenția asupra primelor trei propuneri, care sunt considerate cele mai importante, în baza deciziei comune.

Profesorul le explică elevilor/elevelor că această restructurare necesită negociere, iar mai puține propuneri sunt mai ușor de implementat, dar în același timp, mai greu de gestionat, din cauza dilemei cu privire la o alegere, deoarece, într-un final, trebuie să elaboreze un ansamblu de măsuri ca bază pentru un acord comun.

Notă: Lista cu întrebări va fi distribuită din timp. Întrebările pot fi modificate în funcție de context, de abilitatea elevului/elevei de a negocia pentru a ajunge la un compromis.

3. *Negocierea în interesul binelui comun*

Profesorul va îndruma elevii/elevele să încerce să înțeleagă punctul de vedere al celuilalt, să caute interese și preocupări comune, pe care să le valorifice. În același timp, să nu accepte soluțiile despre care cred că sunt inechitabile sau ineficiente, dar nici să nu le sugereze altora. Elevii/elevele sunt îndrumați/te să se concentreze pe aspecte care permit compromisul.

Ulterior, președintele va supune aprobării prin vot deschis decizia finală, care se va regăsi într-un acord elaborat de către secretarul Adunării Parlamentare.

Reflecție și feedback (10 min.):

- ▷ Cum vi s-a părut această experiență de negociere?
- ▷ Este ușor/greu de negociat în legătură cu binele comun?
- ▷ Care sunt motivele pentru care ați reușit sau ați eșuat să fiți de acord cu o soluție în interesul binelui comun?
- ▷ Sunteți mulțumiți/te de rezultat?

LECȚIA 5. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă.
Abilități	
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare, formulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;

O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;

O3 – să planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în perechi, în grupuri mari.
- Metode și procedee didactice: autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza.

Materiale necesare: Fișa de lucru nr. 1.

Surse:

https://drepturilecopilului.md/files/publications/Carteamare_jocuri.pdf

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția de reflecție se va axa pe aprecierea, interevaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Este important să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. Este bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/fiecărei eleve, cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elele:

1. Să discute în contradictoriu (10 min.).

Elevii/elele vor forma perechi și vor începe o discuție contradictorie referitoare la orice doresc, de exemplu: „Ce este mai bun: roșia sau dovleacul?”; „Care cifră este mai importantă: trei sau șapte?”. Fiecare participant va rămâne fidel opiniei sale, prezentând cât mai multe argumente pentru susținerea punctului său de vedere. Prezentarea argumentelor se va face pe rând, cât mai convingător posibil.

2. Să reflecteze asupra celor discutate în baza întrebărilor propuse:

- ▷ Cum v-ați simțit pe parcursul activității?
- ▷ Este ușor sau dificil să fi în dezacord cu alții?
- ▷ În realitate, ne confruntăm cu diferite situații contradictorii? Cum facem față acestor provocări?
- ▷ Există vreo legătură dintre acest exercițiu și activitățile realizate în cadrul unității?

3. Să reflecteze în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.).

Profesorul le propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elele se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice, completând Fișa de lucru din Anexă. Elevii/

elevii trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi/eleve, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea elevilor/elevelor în cadrul perechilor.

4. Să împărtășească cu colegii experiența obținută (15 min.).

Elevii/elevele prezintă în fața întregii clase unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

ANEXA

FIȘA DE LUCRU NR. 1.

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple prezentate de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare.

Unitatea de învățare: Majoritate și minoritate într-o democrație

LECȚIA 1. DECIZIA MAJORITĂȚII

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Abilități de rezolvare a conflictelor	<ul style="list-style-type: none"> Poate îmbunătăți posibilele compromisuri sau soluții la conflicte.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să identifice efectul deciziilor rezultate prin vot majoritar asupra minorității;

O2 – să empatizeze cu grupurile minoritare;

O3 – să fie deschiși/deschise către căutarea de soluții pentru ca drepturile tuturor oamenilor să fie respectate.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în perechi.
- Metode și procedee didactice: discuția dirijată, brainstormingul, analiza.

Materiale necesare: pixuri, caiete, Fișa de lucru nr. 1., carioci, flipchart.

Surse: Participarea la democrație, vol. 4, Consiliul Europei.

https://drepturilecopilului.md/files/publications/CarTEAMARE_jocuri.pdf

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Această lecție are ca scop să îi ajute pe elevi/eleve să înțeleagă faptul că simpla procedură de decizie prin vot majoritar, neasociat cu măsuri de protecție a minorităților de orice fel, poate genera un proces care nu este cu adevărat democratic, pentru că este incorect, existând riscul de dezavantajare sistematică a unor grupuri și de nerespectare de facto a principiului egalității. În cadrul acestei lecții, nu se va face referire la dimensiunea etnoculturală, care va fi abordată în lecțiile viitoare.

De-a lungul timpului, s-a ajuns la concluzia că, în situațiile în care nu se obține consens, cea mai bună modalitate de a lua deciziile într-o societate democratică este cea care are la bază principiul majorității. Principiul majorității este regula conform căreia deciziile se iau în funcție de opțiunea numeric exprimată a majorității, ca expresie a „voinței generale”.

În cadrul diverselor instituții ale statului, sunt stabilite diverse proceduri de vot pentru a obține majoritatea: majoritatea simplă/relativă (50% + 1 din numărul celor care își exprimă un vot valid), majoritatea calificată (calificată de lege, cu un procent superior celui de 50%), majoritatea absolută (50% + 1 din totalul celor care au dreptul de vot). Decizia majorității însă, fără măsuri de protecție a minorităților, nu este echitabilă și poate duce la încălcări ale drepturilor omului. De aceea, în legislația națională și internațională există o serie de prevederi pentru a asigura respectarea drepturilor tuturor oamenilor, indiferent dacă aparțin unui grup majoritar sau minoritar în societatea respectivă sau în raport cu o anumită temă de interes general.

Unitatea de învățare *Majoritate și minoritate într-o democrație* se axează pe această situație, care este un aspect-cheie în societățile democratice. Coeziunea socială este amenințată în cazul în care interesele grupurilor minoritare din societate sunt constant ignorate de către grupurile majoritare, iar drepturile lor sunt încălcate. Șansele egale reprezintă tratarea oamenilor corect, prin înlăturarea barierelor și refacerea echilibrului.

Este important ca elevii/elevele să înțeleagă, până la finalul acestei unități, că legislația care are drept scop protejarea minorităților nu preconizează că persoanele care aparțin unor minorități au mai multe drepturi. Toți oamenii au aceleași drepturi, însă unii nu se pot bucura de ele, dacă deciziile sunt luate întotdeauna prin vot majoritar. De asemenea, există decizii care într-o democrație nu pot fi luate prin vot majoritar; de exemplu, nu se poate decide prin majoritate de voturi ca anumitor persoane să le fie limitate în mod nejustificat drepturile.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

1. Discuție în perechi despre o situație în care majoritatea persoanelor dintr-un grup au luat o decizie cu care elevul/eleva respectiv/ă nu a fost de acord. De exemplu, se pot gândi la o situație în care familia a decis ceva (toți ceilalți membrii ai familiei doreau să meargă în vizită la bunica, dar el/ea și-ar fi dorit să rămână acasă, să se uite la un film), când colegii/colegele au decis ceva (colegii/colegele au decis să organizeze un eveniment de strângere de fonduri pentru animalele fără adăpost, dar el/ea și-ar fi dorit ca sumele strânse să fie donate unei case de bătrâni), când grupul de prieteni/prietene a decis ceva (prieteni/prietenele au decis ca în weekend să organizeze un picnic, dar el/ea și-ar fi dorit să meargă în oraș) etc. Nu este necesar ca elevii/elevele să se gândească la deciziile majore din viața lor; este potrivită, ca exemplu, orice situație în care poziția lor nu a fost luată în considerare. Sarcina lor de lucru este să identifice o situație de acest gen, în care au fost în minoritate, și să descrie cum s-au simțit în situația respectivă (5 min.).
2. Profesorul moderează o discuție cu întreaga clasă:
 - a. Invită un elev sau doi elevi/o elevă sau două eleve care doresc să expună în fața clasei situația pe care au discutat-o în pereche.
 - b. Întreabă elevii/elevele cum se simt, în general, atunci când opiniile/dorințele lor nu sunt luate în considerare.
 - c. Invită elevii/elevele să se gândească la situații în care au fost majoritari și dacă în aceste situații s-au gândit vreodată la ceea ce simt cei aflați în minoritate (5 min.).
3. Analiza unui caz și găsierea de soluții la problema expusă (Anexa 1.). Elevii/elevele sunt repartizați în grupuri de patru-cinci persoane. Profesorul poate alege ca toate grupurile să studieze același caz, poate da spre studiere câte un caz diferit fiecărui grup (sau un caz la două grupuri) sau le poate propune elevilor/elevelor alte cazuri, pe care le consideră relevante pentru clasa respectivă. Sarcina de lucru a elevilor/elevelor este de a identifica aspectele problematice în situația respectivă și de a prezenta ce cred ei/ele că s-ar putea face, pentru a le soluționa (10 min.).
4. Fiecare grup prezintă aspectele problematice identificate și posibilele soluții, iar un elev/ o elevă voluntar/ă notează pe tablă ideile principale (15 min.).
5. Reflecție și feedback (10 min.):
 - ▷ Considerați că este oportun ca decizia finală să fie luată de fiecare dată prin votul majorității?
 - ▷ Care este consecința pe termen lung a deciziilor luate din perspectiva grupului majoritar?
 - ▷ Cum putem echilibra interesele majorității și pe cele ale minorității?
 - ▷ Ce înseamnă o bună guvernare într-o comunitate democratică?
 - ▷ Ce ai învățat despre tine și despre ceilalți?
 - ▷ Cum putem transfera ceea ce am învățat în viața reală?

ANEXA 1.

STUDIU DE CAZ

Cazul A. La ședința Consiliului de cartier din cartierul Soarelui, cetățenii votează în fiecare an pentru o propunere de politică publică pe care să o înainteze primăriei. Anul acesta, locatarii de la bloc își doresc ca pe stradă să fie plantați mai mulți copaci. Locatarii de la case își doresc să fie montate limitatoare de viteză, pentru a reduce gălăgia pe stradă. Locatarii de la bloc sunt mai numeroși și în fiecare an propunerile lor primesc cele mai multe voturi și sunt înaintate primăriei. Locatarii de la case sunt frustrați și simt că nu pot niciodată să își facă auzită opinia. Locatarii de la bloc consideră că nimeni nu ar trebui să fie supărat, din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii locatari de la bloc înțeleg însă că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și interesele locatarilor de la case să fie luate în considerare.

Cazul B. Școala nr. 1 primește în fiecare an o donație pentru a achiziționa cărți în limbi străine pentru biblioteca școlii, iar elevii/elevele votează pentru a decide în ce limbă să fie cărțile care vor fi achiziționate. La școala respectivă, limbile străine pe care le învață elevii/elevele sunt: engleză (60% din clase), franceză (25% din clase) și germană (15% din clase). În fiecare an, datorită faptului că numărul elevilor/elevelor care învață limba engleză este mai mare, se votează să se achiziționeze cărți în limba engleză. Elevii/elevele care învață limbile franceză și germană sunt frustrați/te și simt că nu pot niciodată să își facă auzită opinia. Elevii/elevele care învață engleză consideră că nimeni nu ar trebui să fie supărat, din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii/unele elevi/elevele care învață limba engleză înțeleg însă că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și interesele elevilor/elevelor care învață alte limbi străine să fie luate în considerare.

Cazul C. Clubul sportiv din localitatea Valea Albă deține un singur microbuz. În fiecare an, turneul de tenis și cel de fotbal se desfășoară în aceeași perioadă, iar sportivii decid prin votul majorității pentru care turneu va fi folosit microbuzul. Datorită faptului că numărul de sportivi care practică fotbalul este mai mare decât al celor care practică tenisul, se votează ca microbuzul să fie folosit pentru turneul de fotbal. Sportivii care practică tenisul sunt frustrați și simt că nu sunt luați în considerare. Fotbaliștii cred că nimeni nu ar trebui să fie supărat, din moment ce deciziile se iau prin majoritate de voturi. Unii dintre sportivii care practica fotbalul înțeleg însă că această perspectivă este simplistă și că ar trebui găsită o soluție în care și nevoile sportivilor care practică tenisul să fie luate în considerare.

LECȚIILE 2-3. PROTECȚIA MINORITĂȚII

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate. • Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului.
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> • Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> • Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. • Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă atitudine de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului. • Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Abilități	
Abilități analitice și de gândire critică	<ul style="list-style-type: none"> • Poate judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
Abilități de învățare autonomă	<ul style="list-style-type: none"> • Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> • Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> • Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerea celorlalți membri ai grupului.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> • Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să analizeze critic prevederile legale cu privire la protecția drepturilor minorităților;
- O2 – să identifice în ce măsură se respectă protecția drepturilor minorităților conform prevederilor legale;
- O3 – să propună măsuri de protejare a minorităților și respectare a drepturilor omului.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici, individuală.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, analiza documentelor legislative, mozaicul, agenda cu notițe paralele.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete, fișe de lucru.

Surse: Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64020&lang=ro);

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=118180&lang=ro).

CASETA CU INFORMAȚII

Persoanele care aparțin minorităților deseori se confruntă cu prejudecăți, stereotipuri, discriminare în baza anumitor criterii: confesiuni religioase diferite de biserica ortodoxă, etnie, limbă, statut social, gen, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate etc. Au fost întreprinse un șir de măsuri pentru dezvoltarea bazei legislative în domeniul protecției drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Cu toate acestea, uneori se întâlnesc manifestări ale intoleranței, propagate de mass-media, prin care persoanele sunt supuse ofenselor și acțiunilor cu caracter discriminatoriu, ce contribuie la dezlănțuirea dușmăniei sau chiar la incitarea la violență.

În cadrul acestor lecții, elevii/elevele au sarcina de lucru să analizeze *Legea nr. 382 din 19.07.2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor* pentru a identifica în ce măsură aceste documente prevăd respectarea/asigurarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților la nivel național și european.

Pentru o activitate eficientă, elevii/elevele se vor repartiza în grupuri a câte patru-cinci persoane, fiecare grup va analiza anumite pasaje din lege și extrasul din Convenția-cadru a Consiliului Europei. Cadrul didactic va pregăti din timp fragmentele din actele de referință. Fiecărui grup îi va fi distribuit pentru analiză câte un fragment.

Notă: Fiecare cadru didactic, în funcție de felul în care se va desfășura procesul la clasă, va decide durata fiecărei etape din activitatea recomandată.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele:

1. Să formeze grupuri mici, a câte patru-cinci persoane. Fiecare elev/elevă din grupul mic primește un număr de la 1 la 5 și are ca sarcină de lucru să studieze în mod independent fragmentul corespunzător numărului său. El/ea devine expert în problema dată. De exemplu, elevul/eleva cu numărul 1 din toate grupurile formate va analiza fragmentul cu numărul 1, cei/cele cu numărul 2 vor studia fragmentul cu numărul 2 etc.
2. Să studieze fragmentul corespunzător din legea cu privire la protecția minorităților sau din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (lucru independent).
3. Să se reunească în grupuri de experți cu același număr, pentru a dezbate problema împreună. Astfel, elevii/elevele cu numărul 1 părăsesc echipele de învățare inițiale și se adună la o masă, pentru a aprofunda conținutul fragmentului nr. 1. La fel procedează și ceilalți elevi/celelalte eleve, cu numerele 2, 3, 4 sau 5. În aceste grupuri, elevii/elevele discută despre ceea ce au citit și se susțin reciproc, pentru a înțelege cât mai bine textele studiate. Au loc discuții în baza datelor și a materialelor avute la dispoziție, se adaugă elemente noi și se stabilește modalitatea în care noile cunoștințe vor fi transmise și celorlalți membri din echipa inițială.
4. Să revină la grupul inițial (astfel, în fiecare grup vom avea câte un/o elev/ă cu numărul 1 care a studiat fragmentul 1, cu numărul 2 care a studiat fragmentul 2 etc.). Fiecare elev/elevă va prezenta pe rând conținutul fragmentului său, astfel încât toată lumea din grup să se familiarizeze cu întregul conținut al documentului studiat.
5. Să completeze Agenda cu notițe paralele (Anexa 1.).
6. Să prezinte în fața clasei ideile principale cu referire la prevederile legale de protejare a minorităților și respectarea drepturilor omului.
7. Să discute în baza următoarelor întrebări:
 - ▷ Din ce cauză considerați că este important să existe legislație care să protejeze persoanele aparținând minorităților?
 - ▷ La ce domenii ale vieții se referă legislația studiată?
 - ▷ Ați discutat despre relațiile între majoritari și minoritari până acum? În ce contexte?
 - ▷ Considerați că este eficientă/respectată această legislație? Din ce cauză?
 - ▷ Ce altceva considerați că ar mai fi necesar să existe pentru protecția minorităților?

ANEXA 1

AGENDA CU NOTIȚE PARALELE

Fragmentul	Opinii, gânduri, comentarii, post-lectură și discuție

LECTIILE 4-5. RELAȚII MAJORITATE-MINORITATE

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Valorizarea democrației, justiției, echității, egalității și a statului de drept	<ul style="list-style-type: none"> Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil. Susține că democrația trebuie întotdeauna protejată și respectată, ca fundament esențial al acțiunilor realizate împreună cu ceilalți membri ai societății.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă atitudine de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Spirit civic	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
Toleranța ambiguității	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă dorința ca propriile idei și valori să fie puse la îndoială.
Abilități	
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane, pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Este afectat(ă) când vede că o persoană este exclusă dintr-un grup.
Flexibilitate și adaptabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își ajustează stilul de interacțiune, pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare, reformulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Abilități de cooperare	<ul style="list-style-type: none"> Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului.

Competențe specifice	Descriptori
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor. Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.
Cunoștințe și înțelegere critică privind limba și comunicarea	<ul style="list-style-type: none"> Poate descrie diferite norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau într-un alt grup social.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

- O1 – să înțeleagă modul în care relațiile majoritate-minoritate funcționează în societate;
- O2 – să analizeze atitudinea majorităților și minorităților în interacțiune;
- O3 – să interpreteze relațiile din societate în baza unui cadru de referință simplu, care reflectă relații și atitudini complexe;
- O4 – să exprime simțul dreptății și responsabilității sociale;
- O5 – să manifeste toleranță și respect față de cei/cele care sunt diferiți/te de ei/ele.

STRATEGII DIDACTICE

- Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: frontală, în grupuri mici.
- Metode și procedee didactice: brainstormingul, discuția dirijată, organizatorul grafic, analiza, algoritmizarea.

Materiale necesare: tablă/flipchart, pixuri, caiete, internet mobil, fișă de lucru.

Surse: T-kit 4 – Intercultural Learning (<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47262514/PREMS+042218+T-kit4+WEB.pdf/37396481-d543-88c6-dccc-d81719537b32>).

CASETA CU INFORMAȚII

O minoritate este un grup perceput de membrii săi și de ceilalți membri ai societății ca fiind distinct de alte grupuri din societate, în baza anumitor criterii. O minoritate poate locui într-o anumită unitate teritorială (o regiune, de exemplu), dar poate fi și răspândită și întinsă pe teritoriul unei țări sau dincolo de granițele acesteia. În general, elementele care diferențiază minoritățile sunt limba, originea etnică sau religia, dar uneori și pozițiile morale, identitatea sexuală sau statutul social le pot diferenția. Termenul *minorități etnice* sau *naționale* se referă la grupuri de oameni care se identifică cu o anumită etnie sau națiune și care locuiesc pe teritoriul unui stat în care un alt grup reprezintă majoritatea. În general, minoritățile naționale sunt formate din persoane care au cetățenia țării în care locuiesc. Minoritățile lingvistice sunt constituite din oameni care vorbesc în familie și în cadrul comunității o limbă diferită de majoritatea oamenilor din țară.

În aceste două lecții, elevii/elevele sunt încurajați să analizeze relația dintre majoritate și grupurile minoritare din societate din mai multe perspective: socială, politică, economică, educațională, în baza propriilor cunoștințe, surse media și rețele de socializare, să ilustreze propriul punct de vedere cu cât mai multe exemple posibile. Astfel, după ce elevii/elevele au înțeles legislația existentă, vor analiza modul în care aceasta se reflectă (sau nu) asupra relațiilor dintre oameni.

Elevii/elevele pot avea opinii diferite, în funcție de realitățile trăite și de cunoștințele lor la această temă. Cadrul didactic le va explica elevilor/elevelor că deși acest proces presupune analiza relației dintre majoritate și un grup minoritar printr-un anumit nivel de generalizare, acest lucru nu exclude diferențele care există în interiorul fiecărui grup, fie el majoritar sau minoritar. Astfel, nu toți membrii unui grup minoritar (sau majoritar) vor avea aceeași percepție asupra relațiilor între diferite grupuri în societate. Perioada dintre cele două lecții este foarte importantă, deoarece elevii/elevele vor avea sarcina de lucru să încerce să afle mai multe informații și să discute, dacă este posibil, cu membri ai diferitor minorități.

Lecția 4

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul moderează o discuție în baza următoarelor întrebări:
 - a. Ce înseamnă minoritate și majoritate într-o societate?
 - b. Diferențierea se face doar în funcție de număr sau și de alți factori, cum ar fi puterea pe care o deține?
 - c. Cunoașteți societăți în care un grup minoritar are mai multă putere decizională decât un grup majoritar (de exemplu, în țările colonizate, albi dețineau puterea, deși erau mult mai puțini ca număr; în toate societățile, bărbații au putere mai mare, prin faptul că se află în funcții de conducere și decizie, deși numărul lor în societate este egal cu cel al femeilor sau chiar este mai mic)?
 - d. În cele două lecții precedente am discutat despre legislația care protejează minoritățile. Din ce cauză este nevoie de o astfel de legislație?
 - e. Considerați că legislația existentă este eficientă pentru protejarea minorităților (10 min.)?
2. Profesorul le explică elevilor/elevelor că în următoarele două lecții vor discuta despre minoritățile din Republica Moldova și îi/le invită să numească minoritățile etnice (sau de altă natură) care locuiesc în Republica Moldova. O elevă voluntară/un elev voluntar scrie pe tablă ceea ce spun colegii/colegele, redactând o listă a minorităților (5 min.).
3. Profesorul informează elevii/elevele că vor lucra în grupuri de patru-cinci persoane, pentru a analiza relațiile dintre aceste grupuri minoritare și grupul majoritar, așa cum le percep și le înțeleg ei/ele. Pentru a simplifica analiza, profesorul le oferă elevilor/elevelor un cadru simplu de înțelegere a relațiilor majoritate-minoritate (Anexa 1.). Profesorul prezintă Figura 1 și descrie pe scurt cele patru orientări de aculturație (10 min.).
4. Fiecare grup are sarcina de lucru de a alege două minorități și de a analiza relațiile pe care majoritatea le are cu aceste minorități, în funcție de întrebările din Anexa 2. Elevii/elevele sunt încurajați/te să analizeze relația dintre majoritate și un grup minoritar din perspectivă: socială, politică, economică, educațională, în baza propriilor cunoștințe, surselor media și rețelelor de socializare, să ilustreze propriul punct de vedere cu cât mai multe exemple posibile (15 min.).
5. Înainte de încheierea lecției, profesorul „ia pulsul” grupurilor, pentru a vedea cum s-au descurcat:

- ▷ Ați reușit să parcurgeți toate întrebările?
 - ▷ Ați discutat despre două grupuri minoritare sau doar despre unul?
 - ▷ Care sunt grupurile despre care ați ales să discutați (fiecare grup prezintă pe scurt doar numele grupurilor minoritare) (4 min.)?
6. Profesorul le explică elevilor/elevelor că la lecția următoare vor prezenta rezultatele discuțiilor în grupuri și îi/le invită ca până atunci să încerce să afle mai multe informații despre grupurile pe care au ales să le studieze, pe cât este posibil, din surse diferite, precum și din interacțiunea directă cu membrii acelor grupuri, pentru a afla care este punctul lor de vedere cu privire la aceste patru orientări de aculturație (1 min.).

Lección 5

DEMERSUL DIDACTIC

1. Profesorul întreabă elevii/elevele dacă sunt pregătiți/te să prezinte rezultatele lucrului în grupuri. Dacă mai au nevoie de timp pentru a se pregăti și pentru a discuta despre informațiile aflate după lecția precedentă, elevii/elevele vor mai lucra în grup timp de cinci minute.
2. Fiecare grup prezintă succint relațiile minoritate-majoritate analizate, argumentând opiniile exprimate (25-30 min.).
3. Debrifarea activității (15 min.):
 - ▷ Cum vi s-a părut analiza relațiilor dintre majoritate și un grup minoritar?
 - ▷ Ce a fost surprinzător?
 - ▷ Cum credeți că ajung oamenii să adopte atitudini de excludere sau de integrare a minorităților?
 - ▷ Considerați că există vreo legătură între stereotipurile pe care le avem față de alte grupuri și relațiile pe care le avem cu aceste grupuri în societate?
 - ▷ Considerați că legislația cu privire la minorități este respectată? Din ce cauză?
 - ▷ Cum pot fi îmbunătățite relațiile dintre grupurile minoritare și majoritare în beneficiul fiecăruia?
 - ▷ Ce considerați că ar trebui să facă autoritățile pentru promovarea respectului drepturilor persoanelor care aparțin minorităților?

Notă: Profesorul poate decide:

- ▷ să lase elevilor/elevelor posibilitatea de a aborda orice tip de grup minoritar doarec sau de a centra activitatea pe minoritățile naționale recunoscute oficial în Republica Moldova;
- ▷ să le recomande elevilor/elevelor să acceseze documentele privind monitorizarea de către Consiliul Europei a implementării de către Republica Moldova a prevederilor Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, disponibile la <https://www.coe.int/en/web/minorities/republic-of-moldova>, în timpul lecțiilor sau la extindere, pentru documentare suplimentară.

ANEXA 1.**■ TIPURI DE RELAȚII MAJORITATE-MINORITATE**

Relațiile dintre majoritate și minoritate, într-o societate, depind de două aspecte importante:

- (a) cât și cum pot membrii minorității să-și păstreze și să-și afirme identitatea;
- (b) cât și cum comunică majoritarii cu minoritarii.

În funcție de aceste două aspecte, au fost definite patru orientări de aculturație:

1. *asimilaționism* – politici și atitudini care promovează asimilarea mai mult sau mai puțin explicită, impunând minorității respective să renunțe la limba, religia, tradițiile și comportamentele sale și să îmbrățișeze tradițiile culturii majoritare, pentru a fi acceptați ca membri deplin ai societății;
2. *segregaționism* – situații în care o minoritate națională locuiește în cartiere separate, frecvența școlii separate, se bucură de sărbători separate, merge la magazine și restaurante separate;
3. *excluzionism* – situații în care politicienii sau alte persoane susțin explicit că minoritatea respectivă ar trebui să părăsească țara sau orașul în care locuiesc membrii săi;
4. *integraționism* – situații în care oamenii care provin din medii culturale diferite locuiesc împreună, interacționează, învață unii de la ceilalți, au drepturi egale și nu se tem că aceste interacțiuni îi vor face ca ei sau cultura lor să fie mai puțin autentici/că.

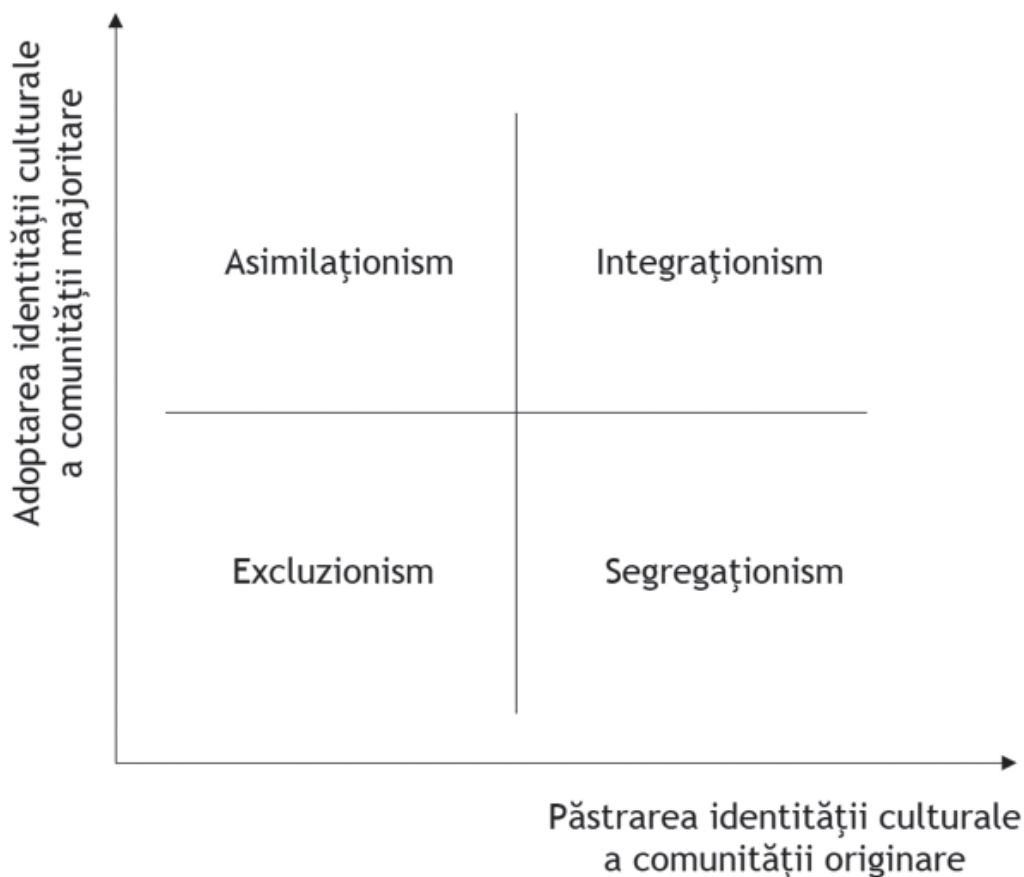

Figura 1. Orientări de aculturație ale comunității majoritare, după Bourhis, Moïse, Perreault și Senecal (1997)

ANEXA 2**FIȘA DE ANALIZĂ A RELAȚIILOR DINTRE UN GRUP MAJORITAR ȘI UNUL MINORITAR**

Grupul minoritar _____

1. Gândiți-vă la exemple concrete în ceea ce privește:

- ▷ atitudinea generală a majorității față de acest grup _____
- ▷ ce este prezentat în mass-media și pe rețelele de socializare în legătură cu acest grup minoritar _____
- ▷ modul în care politicienii și liderii de opinie se referă la grupul minoritar _____
- ▷ dacă membrii grupului minoritar au acces la servicii sociale _____
- ▷ dacă aceștia participă sau au șansa de a participa la viața comunitară _____

2. Gândiți-vă la aspecte precum:

- ▷ unde locuiesc membrii grupului minoritar _____
- ▷ modul în care membrii grupului minoritar își văd prezența în societate, în special în viața publică și culturală a comunității _____
- ▷ cum și unde interacționează minoritatea cu majoritatea _____

3. Identificați consecința pe termen lung a relațiilor dintre aceste grupuri _____

De exemplu, va duce la o pierdere a caracteristicilor culturale pentru fiecare grup, cum ar fi limba, religia sau obiceiurile? Sunt promovate relațiile pozitive între grupuri? _____

4. Cunoașteți vreo politică publică la nivel național sau european care vizează dezvoltarea unei orientări de integrare a acestei minorități/față de această minoritate? _____

5. Ce anume poate îmbunătăți relațiile dintre grupul majoritar și cel minoritar? _____.

LECȚIA 6. REFLECȚIE ASUPRA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă.
Abilități	
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare, reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;

O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;

O3 – să planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: în perechi, în grupuri mari.
- ▶ Metode și procedee didactice: autoevaluarea, evaluarea reciprocă, analiza.

Materiale necesare: Fișa de lucru nr. 1.

Surse: Respect pentru diversitate (compendiu de exerciții practice pentru facilitator)

(<https://www.britishcouncil.ro/sites/default/files/ghid-respecting-diversity.pdf>).

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Etapa de reflectare asupra experienței de învățare stimulează metacogniția și are în vedere conștientizarea competențelor dobândite. Reflecția autentică, profundă, dedicată transformă experiența elevilor/elevelor în ceva ce are semnificație și influențează asupra învățării și dezvoltării elevilor/elevelor. Lecția de reflecție se va axa pe aprecierea, interevaluarea, autoevaluarea rezultatelor de diverse tipuri (valori, atitudini, abilități, cunoștințe). Este important să nu grăbim procesul, să oferim timp elevilor/elevelor pentru analiză, comentarii, constatări. Este bine ca reflecțiile să se refere atât la individualitatea fiecărui elev/fiecărei eleve, cât și la activitatea grupului: experiențe pozitive, lecții învățate, succese.

DEMERSUL DIDACTIC**Activitatea practică „Exclus din grup” (10 min.)**

Pentru realizarea activității, cadrul didactic pregătește un număr de fișe mici, egal cu numărul participanților (de exemplu, 25 de elevi/eleve: opt fișe albastre, opt fișe galbene, opt fișe roșii și doar una verde).

Profesorul invită elevii/elevele:

- ▷ să închidă ochii. Cadrul didactic le lipește câte o fișă de o anumită culoare pe spate;
- ▷ să se grupeze în funcție de culoarea pe care cred că o au, fără a comunica verbal. Elevii/elevele își vor da seama că unii pot face parte dintr-un grup ce are aceeași culoare, iar unul/una va rămâne în afară (cel/cea care are fișa verde);
- ▷ să discute despre ceea ce s-a întâmplat, în baza următoarelor întrebări:
 - ▶ Cum te-ai simțit când ai întâlnit pe cineva care avea fișa cu aceeași culoare ca și fișa ta?
 - ▶ Cum crezi că s-a simțit persoana cu fișa verde, atunci când nu a găsit pe nimeni?
 - ▶ Ați colaborat, ca să vă găsiți parteneri?
 - ▶ În viața reală, v-ați întâlnit cu asemenea situații? Cum ați procedat?
 - ▶ Ați observat cum se comportă alți oameni în asemenea situații?

Reflecții în perechi asupra competențelor dezvoltate (20 min.)

Profesorul le propune elevilor/elevelor să lucreze în perechi, pentru a reflecta asupra competențelor dezvoltate. În fiecare pereche, elevii/elevele se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în

care ei/ele au manifestat pe parcursul activităților din cadrul unității de conținut comportamentele corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice, completând Fișa de lucru din Anexă. Elevii/elevele trebuie să identifice exemple de comportamente concrete. Este important să se precizeze, pentru elevi/eleve, că nu trebuie să insiste să parcurgă toți descriptorii, ci să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situații concrete în care ei/ele au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea elevilor/elevelor în cadrul perechilor.

Împărtășirea experienței obținute (15 min.)

Elevii/elevele prezintă, în fața întregii clase, una/unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Profesorul se asigură că descriptorii din categoriile valori, atitudini, abilități și cunoștințe și înțelegere critică sunt acoperiți cât mai echilibrat.

ANEXA

FIȘA DE LUCRU NR. 1.

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Exemple personale	Exemple prezentate de coleg

Notă: Lista de descriptori folosită în activitatea de reflecție în perechi este lista cu toți descriptorii menționați în cadrul acestei unități și care sunt preluați din Metodologia de evaluare.

LECȚIE DE REFLECȚIE ASUPRA UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE (AN DE STUDII/CICLU LICEAL)**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI DESCRIPTORI**

Competențe specifice	Descriptori
Valori	
Valorizarea diversității culturale	<ul style="list-style-type: none"> Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții, pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
Atitudini	
Respect	<ul style="list-style-type: none"> Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
Responsabilitate	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.
Autoeficacitate	<ul style="list-style-type: none"> Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă.
Abilități	
Empatie	<ul style="list-style-type: none"> Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.
Abilități de ascultare și observare	<ul style="list-style-type: none"> Urmărește gesturile și limbajul corporal general al vorbitorilor, pentru a-și putea da seama de sensul a ceea ce spun.
Abilități lingvistice, comunicative și plurilingve	<ul style="list-style-type: none"> Poate gestiona blocajele în comunicare, reformulând, revizuind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
Cunoștințe și înțelegere critică	
Cunoștințe și înțelegere critică privind propria persoană	<ul style="list-style-type: none"> Poate reflecta în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La sfârșitul lecției, elevul/eleva va fi capabil/ă:

O1 – să analizeze propriile cunoștințe, abilități, atitudini;

O2 – să ofere și să primească feedback constructiv;

O3 – să planifice propriile acțiuni de dezvoltare a competențelor specifice.

STRATEGII DIDACTICE

- ▶ Forme de organizare a lucrului în grupul de elevi: individuală, în perechi, frontală.
- ▶ Metode și procedee didactice: discuția dirijată, autoevaluarea, autoanaliza, evaluarea reciprocă, brainstormingul, organizatorul grafic.

Materiale necesare: lista cu descriptorii de competență, Fișa de evaluare reciprocă.

Surse: Participarea la democrație, vol. IV (<https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-4/>).

Timp alocat: 45 de minute

CASETA CU INFORMAȚII

Această lecție de reflecție asupra unităților de învățare are două componente principale: una în care elevii/elevele se uită la trecut și oferă feedback cu privire la procesul de învățare parcurs pe durata întregului an școlar/ciclu liceal și una în care se uită înspre viitor și discută despre ce competențe cred că vor folosi cel mai des în viitor și ce competențe mai trebuie să-și dezvolte în continuare.

Acest proces de reflecție ajută, în primul rând, elevii/elevele să-și consolideze și conștientizeze competențele dezvoltate, dar și profesorii să înțeleagă care sunt aspectele cu care rezonează elevii/elevele cel mai mult și care au impact asupra lor pe termen lung.

DEMERSUL DIDACTIC

În cadrul acestei lecții, profesorul va invita elevii/elevele să parcurgă următoarele etape:

Activitatea de reflecție „Privind înspre trecut” (20 min.)

- ▷ Profesorul informează elevii/elevele că aceasta este o lecție de reflecție finală și le reamintește, pe scurt, principalele teme care au fost studiate pe parcursul anului școlar/trepții liceale. Elevii/elevele au sarcina de a lucra individual și de a elabora două liste, cu câte cinci elemente fiecare (10 min.):
 - ▶ Care au fost activitățile de care își amintesc cu cea mai mare plăcere?
 - ▶ Care sunt principalele competențe pe care și le-au dezvoltat la lecțiile de *Educație pentru societate*?
- ▷ Elevii/elevele primesc bilețele (de tip post-it) pe care să scrie aceste lucruri și apoi să le lipească pe tablă (activitățile, în partea stângă și competențele, în partea dreaptă), iar un elev sau doi elevi/o elevă sau două eleve voluntari/e grupează bilețelele pe categorii, citind pentru întreaga clasă principalele idei.

Alternativ, după ce au reflectat individual, elevii/elevele discută în grupuri de câte patru și apoi, din fiecare grup, cineva prezintă ideile principale.

Dacă activitatea de desfășurare online, se poate folosi o platformă gratuită, care permite exprimarea de idei scurte în mod anonim, cum ar fi word cloud sau jamboard (10 min.).

Activitatea de reflecție „Privind înspre viitor” (20 min.)

- ▷ Fiecare elev/elevă primește de la profesori *Scrisoarea pentru viitor*, pe care și-a scris-o la începutul anului școlar, și este invitat/ă să o citească și să se gândească în ce măsură ceea ce a scris atunci corespunde realității de acum.
- ▷ Elevii/elevele sunt invitați/te să se gândească în ce contexte îi vor ajuta competențele dezvoltate la *Educație pentru societate*, în următorii cinci ani din viața lor. Profesorul îi încurajează să dea exemple cât mai concrete de situații în care consideră că vor folosi competențele respective. Elevii/elevele primesc lista cu cele 20 de competențe și lucrează întâi în perechi, apoi, în mod voluntar, prezintă, cine dorește, câte un exemplu.
- ▷ Ulterior, elevii/elevele lucrează în grupuri de patru persoane, pentru a identifica alte competențe, pe care consideră că este important să și le dezvolte în viitor, și discută despre modalități concrete prin care pot să o facă. Fiecare grup prezintă un exemplu pentru întreaga clasă.

Activitatea „Mesajul de încheiere” (5 min.)

Profesorul invită elevii/elevele să se gândească la lecțiile de *Educație pentru societate* din acest an școlar și să le definească printr-un singur cuvânt. Se face un tur al clasei și fiecare spune cuvântul (doar unul singur) care consideră că reflectă cel mai bine lecțiile de *Educație pentru societate*. În continuare, fiecare elev/elevă scrie un scurt mesaj pentru un/o coleg/colegă, la alegere, pentru a-i ura succes în viitorul său personal și profesional.

Proiectarea unităților de învățare

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: PARTICIPAREA LA DEMOCRAȚIE PRIN MEDIA

Unități de competențe	Nr. de ord.	Unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
<p>Analiza elementelor de incertitudine în mod pozitiv și constructiv.</p> <p>Argumentarea preferințelor pentru anumite tipuri de mass-media și mesaje.</p> <p>Utilizarea responsabilă a mijloacelor media pentru transmiterea punctelor de vedere și a intereselor.</p> <p>Determinarea modalităților de protejare împotriva propagandei.</p> <p>Compararea alegerilor făcute de producătorii și consumatorii mass-media.</p>				1		
			<p>Lección introductivă</p> <ul style="list-style-type: none"> târgul competențelor; capsula timpului; prezentarea obiectivelor și a modalității de evaluare în clasa a XII-a. 			
			<p>Activitatea <i>Mass-media prin prisma opiniei publice</i>. Analiza site-ului <i>bop.ipp.md</i>. la categoria mass-media.</p> <p>Elaborarea unui grafic/ tabel cu datele statistice pentru o problemă care reflectă viziunea cetățenilor față de un anumit aspect al mass-mediei din republică;</p> <p>Activitatea <i>O zi fără știri</i>.</p>	1		
			<p>Activitatea <i>Dă un titlu imaginii</i>.</p> <p>Activitatea <i>Știrile trucate</i> – vizionarea și analiza secvenței video.</p> <p>Vizionarea secvenței video <i>Cine și cum manipulează prin mass-media sau 10 moduri prin care mass-media ne manipulează zilnic</i>.</p> <p>Concluzii personale cu referire la manipularea cetățenilor prin mass-media/multimedia.</p>	1		
			<p>Validitatea informațiilor din mass-media</p> <p>Discuție ghidată în baza unui material video.</p> <p>Analiza critică a articolelor din mass-media.</p>	1		

Unități de competențe	Nr. de unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
4.	Participarea în mediul online	Activitatea <i>Participarea în mediul online</i> ; familiarizarea cu diferite roluri online; analiza comportamentelor în mediul online. Discursul instigator la ură în mediul online.	1		
5.	Comportamentul consumatorului de media – receptor și emițător de informație	Activitatea <i>Traseul de implicare în mediul online</i> . Activitate în grupuri mici: <i>Analiza critică a știrilor</i> pe care elevii le-au auzit în ultima săptămână în sursele mass-media/multimedia.	1		
6.	Elaborarea știrilor	Activitate în grupuri mici: <i>Fabricarea știrilor</i> . Elaborarea unei știri ținând cont de Fișa de lucru Criterii de elaborare/evaluare a unei știri și de Fișa de lucru <i>Așteptările consumatorilor de media în funcție de tipul de publicație</i> . Prezentarea știrilor elaborate și analiza acestora.	1		
7.	Reflecție asupra experienței de învățare	Reflecții asupra procesului de lucru și rezultatelor obținute. Completerea fișei de reflecție. Autoevaluarea, evaluarea reciprocă în baza descriptorilor de competență,	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE PROIECT: TINERII ÎN ACȚIUNE. SOLUȚII PENTRU PROBLEMELE COMUNITĂȚII

Unități de competențe	Nr. de unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Întreprinderea acțiunilor necesare pentru a se informa despre problemele cetățenilor din comunitate. Manifestarea disponibilității de a se implica în acțiuni de voluntariat. Susținerea și apărarea drepturilor sale și ale altor persoane.	1-2.	<ul style="list-style-type: none"> Identificarea problemelor din comunitate ce pot fi obiectul unor acțiuni de voluntariat Discutarea și selectarea problemei/problemelor 	2		
	3.	<ul style="list-style-type: none"> analiza problemelor din comunitate; selectarea problemei sau problemelor asupra cărora vor interveni elevii/elevele 	1		
	4.	<ul style="list-style-type: none"> sensibilizarea elevilor/elevelor în evitarea prejudecăților la adresa grupurilor defavorizate; identificarea modalităților de evitare a posibilelor efecte negative ale intervențiilor de voluntariat; colectarea informațiilor despre posibile intervenții. 	1		
	5-6.	<ul style="list-style-type: none"> formularea scopului; formularea obiectivelor; elaborarea planului de acțiuni elaborarea planului (activități, elevi/eleve responsabili/e, timp, resurse); stabilirea indicatorilor de rezultat și a modului de monitorizare a activităților și rezultatelor; stabilirea procedurilor de evaluare a activităților și rezultatelor 	2		
	7-8.	<ul style="list-style-type: none"> analiza modului în care se realizează activitățile de voluntariat; srijin reciproc și sugestii pentru depășirea dificultăților și îmbunătățirea efectelor activităților. 	2		
	9-10.	<ul style="list-style-type: none"> reactualizarea etapelor în realizarea planului de activitate/activități de voluntariat; stabilirea structurii și formatului raportului asupra activității de voluntariat; elaborarea raportului activității de voluntariat (în grup mare/mic); prezentarea raportului, analiza calității raportului. 	2		
	11-12.	<ul style="list-style-type: none"> planificarea evenimentului; pregătirea evenimentului; realizarea prezentării publice a activităților de voluntariat la nivel de școală sau comunitate. 	2		
	13-14.	<ul style="list-style-type: none"> reflecții asupra experienței de învățare reflecții asupra procesului de lucru și rezultatelor obținute; completarea fișei de reflecție; autoevaluarea, evaluarea reciprocă în baza descriptorilor de competență. 	2		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: CONSIMȚĂMÂNT PRIN DISENSIUNE

Unități de competențe	Nr. de ord.	Unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Analiza elementelor de incertitudine în mod pozitiv și constructiv. Susținerea și apărarea drepturilor sale și ale altor persoane.	1	Obiectivele unității. Importanța și manifestările pluralismului politic	Elevii/elevele analizează ideologiile politice ale partidelor/fracțiunilor parlamentare: partidul liberal, partidul social-democrat, partidul conservator, partidul ecologist. La final, cadrul didactic le comunică elevilor/elevelor că în lecțiile viitoare vor lucra în grupuri (fiecare grup reprezentând o grupare parlamentară) și vor dezbate o temă de interes general, de actualitate. Se prezintă câteva exemple din care să aleagă (sau doar o temă, predefinită de profesor). De exemplu, inteligenta artificială . În lecțiile următoare, vor pregăti și simula o ședință pe această temă.	1		
Susținerea echității și dreptății în relația dintre grupuri minoritate-majoritate.	2.	Stabilirea temei și formularea poziției grupurilor politice	Elevii/elevele lucrează în „grupuri parlamentare”, pentru a-și stabili pozițiile cu privire la tema care va fi dezbătută la lecția viitoare, în baza ideologiei grupului respectiv.	1		
	3.	Negocierea în interesul binelui comun: prezentarea și discutarea pozițiilor	Simularea ședinței Adunării Parlamentare.	1		
	4.	Compromisul – preț pentru sprijin și acord	Se finalizează discuțiile și se ajunge la o recomandare comună a Adunării Parlamentare – un document cu care toate grupurile trebuie să fie de acord.	1		
	5.	Reflecție asupra experienței de învățare	Se discută despre lecțiile precedente și despre ce înseamnă participarea într-o democrație pluralistă. Elevii/elevele sunt ajutați/te să-și amintească ce au discutat în anul trecut de studii cu referire la participare.	1		

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: MAJORITATE ȘI MINORITATE ÎNTR-O DEMOCRAȚIE

Unități de competențe	Nr. de unități de conținut	Activitățile de învățare principale și elemente de produs (dacă e cazul)	Nr. de ore	Data	Notă
Identificarea procedurilor de gestionare echitabilă a relațiilor minoritate-majoritate. Susținerea echității și dreptății în relația dintre grupuri majoritare-minoritare.	1.	Decizia majorității	1		
		Discuție în perechi despre o situație în care majoritatea persoanelor dintr-un grup au luat o decizie cu care elevul/eleva nu a fost de acord. Analiza unui caz (se descrie relația minoritate-majoritate și decizia finală este luată de fiecare dată prin votul majorității) și găsirea soluțiilor la problema expusă.			
Susținerea elementelor de incertitudine în mod pozitiv și constructiv. Susținerea și apărarea drepturilor sale și ale altor persoane.	2.	Protecția minorității	2		
		Activitate în grupuri mici: fiecare grup analizează anumite pasaje din <i>Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor și extrasul din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului European</i> (mozaic, agenda cu notițe paralele).			
	3.	Relații majoritate - minoritate	2		
		Discuție ghidată: relația minoritate-majoritate. Activitate în grupuri mici: analiza relațiilor dintre grupuri minoritare (1-2 grupuri etnice din țară) și grupul majoritar în baza celor patru orientări de aculturație. Analiza relației dintre majoritate și un grup minoritar din perspectiva: socială, politică, economică, educațională, în baza propriilor cunoștințe, surselor media și rețelelor de socializare.			
	4.	Reflecție asupra experienței de învățare	1		
		Reflecții asupra procesului de lucru și a rezultatelor obținute. Completarea fișei de reflecție. Autoevaluarea, evaluarea reciprocă în baza descriptorilor de competență.			
	5.	Reflecție asupra unităților de învățare (an de studii/ciclu liceal)	1		
		Reflecții asupra procesului de lucru și formării competențelor pentru cultură democratică la final de an/ciclu liceal din perspectiva trecutului și a viitorului. Mesaj de încheiere.			

www.coe.int

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 47 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE